

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Problematika procesu osvojení z pohledu rodičů

Markéta Kaválková

Bakalářská práce

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Jelínková

Praha 2018

Prague Collage of Psychosocial Studies

Issues of the adoption process from the point of view of parents

Markéta Kaválková

The Bachelor Thesis

The Bachelor Work Supervisor: Mgr. Iveta Jelínková

Praha 2018

Anotace

Hlavním obsahem práce je problematika osvojení dítěte z pohledu rodičů. V teoretické části práce rozebírám náhradní rodinou péči a význam rodiny pro život dítěte a také celý postup osvojení, který musí náhradní rodiče podstoupit. Obsahem empirické části je kvalitativní výzkum ve čtyřech rodinách, kdy pomocí polostrukturovaného rozhovoru mapují všechny problémy, se kterými se zkoumané rodiny setkaly během procesu osvojení. Z toho dvě rodiny mají osvojené děti dvě a druhé dvě rodiny jen jedno. Tyto poznatky jsou vyhodnoceny pomocí obsahové analýzy.

Klíčová slova: náhradní rodinná péče, osvojení, legislativa, rodina, dítě

Abstract

The main theme of the thesis are the problems during the adoption from the parent's point of view. Theoretical part describes family care and importance of the family for the future children's live and whole adoption process, which is necessary for the adoptive parents. The empirical part is based on the qualitative research in four families. Semi structured survey describes all problems during the adoption. First two families adopted two children and each of the other two families only one. The findings are evaluated by content analysis.

Key words: replacement family care, adoption, legislation, family, child

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou/diplomovou práci vypracoval/a samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia, či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Podpis

Obsah

Teoretická část	8
1 Klíčová slova	8
1.1 Náhradní rodinná péče	8
1.2 Osvojení	8
1.3 Legislativa	9
1.4 Rodina	9
1.5 Dítě.....	9
2 Rodina	10
2.1 Historie teorie rodiny	11
2.2 Funkce rodiny	12
3 Charakteristika náhradní rodinné péče.....	13
3.1 Opatření v rámci širší rodiny.....	13
3.2 Pěstounská péče	13
3.3 Osvojení	14
3.3.1 Zrušitelné osvojení.....	15
3.3.2 Nezrušitelné osvojení.....	15
3.3.3 Legislativní požadavky osvojení v ČR	15
3.3.4 Mezinárodní osvojení.....	16
4 Význam rodiny pro život dítěte	20
5 Proces osvojení v ČR	22
5.1 Podání žádosti.....	22
5.2 Posouzení žadatelů o osvojení dítěte	23
5.3 Příprava osvojitelů	24
5.3.1 Psychologické vyšetření.....	24
5.3.2 Příprava fyzických osob vhodných stát se osvojiteli a k přijetí dítěte do rodiny	25
5.4 Čekání na nabídku dítěte.....	26
5.5 Kontakt s dítětem.....	27

5.6	Převzetí dítěte do péče	28
	Empirická část.....	29
6	Metodika výzkumu	29
6.1	Sběr dat.....	30
6.1.1	Okruhy a stanovené jednotlivé otázky u polostrukturovaného rozhovoru	30
6.1.2	Vyhodnocení získaných dat	32
7	Cíl výzkumu	33
8	Výzkumný vzorek.....	33
8.1	Charakteristika respondentů.....	34
9	Výsledky a jejich interpretace	36
9.1	Doba trvání procesu	36
9.2	Plnění podmínek pro osvojení.....	39
9.3	Osobní rovina procesu	43
9.4	Přijetí rozhodnutí osvojení dítěte a následné přijetí adoptovaného dítěte okolím.	47
10	Diskuze.....	50
	Závěr	53
	Přehled literatury	55
	Seznam příloh.....	58

Úvod

Ve své práci se zabývám problematikou osvojení dítěte z pohledu rodičů. Popisuji, co všechno musí budoucí rodiče podstoupit a jak je v ČR náročné osvojit si dítě. Díky tomu, že se hodně žen věnuje kariernímu růstu a studiu na školách, mnoho párů uvažuje o dítěti až ve vyšším věku. To přináší větší komplikace s otěhotněním a větší procento bezdětných párů, které se následně rozhodnou pro osvojení dítěte.

Rodina je základní společenství, ve kterém se pohybujeme již od narození. Pro většinu z nás je to, že máme zázemí a rodiče, kteří o nás pečují, zcela běžné a všední. Ovšem ne všichni máme možnost narodit se do milující rodiny. Stále jsou takoví rodiče, kteří svoje děti odloží, či se jim nevěnují do té míry, že dítě musí být z rodiny odebráno. Jsem velmi ráda, že v naší společnosti existuje systém, který těmto dětem umožní zařazení do běžné rodiny a zároveň umožňuje párům, kterým se nedaří mít vlastní děti, otevřít srdce dítěti, které vlastní rodiče nechtějí.

Cílem této práce je zjistit, co bylo pro rodiče na cestě k osvojení dítěte nejtěžší, kdo jim tuto cestu usnadnil a jakým způsobem a zda rodiče chápou význam tohoto procesu. V první teoretické části se věnuji specifikaci náhradní rodinné péče se zaměřením na osvojení. Dále se zabývám funkcí a důležitostí rodiny pro dítě a upřesňuji důvody, pro které jsou děti v naší republice umisťovány do náhradních rodin. Také je tu blíže popsán celý proces osvojení, jeho náležitosti a charakterizovány jednotlivé požadavky pro budoucí adoptivní rodiče. Dále také popisuji uskutečňování tohoto procesu v rámci legislativy České republiky. Ve druhé části se zabývám empirickým výzkumem, ve kterém jsem se pomocí polostrukturovaného rozhovoru pokusila zjistit co nejvíce informací o problémech v průběhu procesu osvojení z pohledu čtyř adoptivních rodin.

Teoretická část

1 Klíčová slova

V této kapitole jsou vymezena klíčová slova této práce.

1.1 Náhradní rodinná péče

Náhradní rodinná péče neboli (NRP) je na adopce.com definována jako *„péče o dítě, které je vychováváno jinými osobami než biologickými rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině.“* Jde o obecnou definici, která je často používána ve státní správě a legislativě. Tuto formu rodiny ovšem lépe definoval Matějček (1999 s. 45) *„Všem formám náhradní péče je jedna základní charakteristika společná – dítě je vychováváno lidmi, jimž se nenarodilo. Genetickým vkladem do života je vybavili cizí a zpravidla docela neznámí lidé.“* Dle Smutkové (2007) lze náhradní rodinou péči ještě dělit z hlediska důvodu, pro který bylo dítě do náhradní rodinné péče umístěno. A to na náhradní výchovnou péči a náhradní péči o dítě. Proto Smutková (2007, s. 47) uvádí, že, *„Pod těmito pojmy můžeme chápat veškeré jiné dočasné či trvalé způsoby péče o dítě, než je výchova v rodině biologických rodičů. Jedná se především o děti, které nemohou být z nejrůznějších důvodů ve vlastní rodině vychovávány. Podmnožinou tohoto zastřešujícího pojmu jsou dále náhradní péče rodinná a náhradní péče ústavní.“*

1.2 Osvojení

Dříve se používal pouze název adopce, dnes se setkáme s oběma těmito označeními. Jak uvádí Bubleová (2014), *„Při osvojení přijímají manželé či jednotlivci za vlastní opuštěné dítě a mají k němu stejná práva i povinnosti, jako by byli jeho rodiči. Osvojením vzniká nový právní i rodinný vztah, neboť mezi osvojeným dítětem a osvojitelem vzniká takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi. Veškerá vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a jeho původní rodinou osvojením zanikají. Do knihy narození – matriky se na základě pravomocného rozhodnutí soudu o osvojení zapíše osvojitel, případně osvojitelé.“* V novém občanském zákoníku najdeme osvojení pod § 794 a definice zde zní *„Osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní.“*

1.3 Legislativa

Ve své práci pod pojmem legislativa uvádím zákony, které právně ošetřují celý proces osvojení a dávají mu jasná pravidla.

1.4 Rodina

Definovat pojem rodiny není zcela jednoduché. Přesná definice se liší na základě vědního oboru, který ji chce specifikovat. Proto uvedu několik příkladů, jak je možno rodinu vnímat. Dle Hartla (2004,s.512) a jeho stručného psychologického slovníku, je rodina specifikována jako „*společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.*“ Další možnou definici najdeme v knize Aplikované sociální psychologie Josefa Výrosta (1998,s. 304), který cituje definici dle J. Langmeiera a M. Kňourové. „*Rodina je institucionalizovaná biosociální skupina, vytvořená přinejmenším ze dvou členů odlišného pohlaví, mezi nimiž neexistuje pokrevní pouto a z jejich dětí.*“ Ovšem tyto definice jsou velice stručné a nevystihují celkovou provázanost vztahu mezi členy rodiny. Je běžné, že člen rodiny považuje za dalšího člena rodiny osobu, se kterou je velmi často ve styku. Rodinu jako celkový systém velmi dobře nadefinoval Matějček (1992, s.34) „*Prvky systému rodina jsou lidé ve vzájemných vztazích a interakcích. Chování každého člena rodiny ovlivňuje všechny ostatní. Subsystémy v rodině mohou být různé, např. prarodiče a naopak otec a syn. Důležité je, že porucha v jednom subsystému se projeví v ostatních subsystémech. Rodina je ve vztahu s kamarády, příbuznými aj., ti ji ovlivňují, působí na ni. Rodina je dále zapojena do institucí jako je škola, zdravotnictví, služby. Rodina se řídí různými normami, hodnotami, zákony a ty mají pak celospolečenský dopad.*“

1.5 Dítě

Podle úmluvy o právech dítěte (s. 1.), se dítětem rozumí „*každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jež se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Výbor pro práva dítěte, výkonný orgán řídící se Úmluvou o právech dítěte, doporučuje všem zemím, aby přehodnotily hranici dospělosti, pokud je stanovena pod 18 let věku.*“

Tato definice se velmi podobná definici trestního zákona § 126, který definuje dítě takto „*Dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.*“

2 Rodina

V klasickém pojetí rodinu tvoří manželský pár - muž a žena s jedním, či více dětmi. Avšak dnes je již zcela běžné, že se děti rodí do vztahu dvou lidí, kteří nejsou manželé. Manželství tedy již dávno není morální hodnotou současné společnosti. Naopak, mnoho párů žije ve společné domácnosti s dítětem, ale brát se nechtějí, ať už z ekonomických, osobních, či jiných důvodů. Dalším významným jevem ve společnosti je vysoká rozvodovost, která má za následek vznik nových forem rodinných struktur. Každý partner si například do nového svazku přináší své vlastní dítě z předchozího manželství, či partnerství. Následně spolu mají další dítě, a tak vznikají velmi složitá rodinná společenství.

Ve společnosti se také nachází mnoho homosexuálních partnerů a párů v registrovaném partnerství, které ale bez dětí, nelze považovat za plnohodnotnou rodinu. Situace se však změní, pokud si homosexuální pár přináší do svazku dítě ze svého předešlého soužití s partnerem jiného pohlaví. Zde již o rodině lze hovořit, ale je otázkou, jak tento systém, ve kterém není zcela jasně rozlišeno, jakou roli který člen rodiny zastává, má celkový vliv na dítě. Tato skutečnost je poměrně nová a vyskytuje se v naší historii a kultuře poměrně krátce.

Další část naší společnosti zaujímají manželé, či páry, které nemohou počít dítě a následně založit rodinu. Pro tyto rodiny existují momentálně dvě možnosti řešení jejich situace. První, uměle asistovaná reprodukce je vhodná pro páry, které nemají problém s impotencí. Pozitivní je, že lékařská úroveň v této oblasti je v České republice velmi vysoká, dokonce jedna z nejlepších na světě. Tato možnost je však pro páry často finančně, časově i psychicky velmi náročná. Touha po geneticky vlastním dítěti je velmi silná a mnoho párů proto nastupuje tuto velmi náročnou cestu. Je otázkou, zda je správné, že z možnosti rodičovství se v poslední době stává také obchod. Příkladem jsou náhradní matky nebo třeba lepší servis při asistované reprodukci. Druhou, i když neméně složitou cestou, je náhradní rodinná péče. Ta je legislativně, časově i psychicky velmi náročná, ale umožňuje stát se rodiči lidem, kteří jsou zcela impotentní. K tomu také dává možnost dětem, které se nenarodily do ideální rodinné konstelace, vyrůstat ve vlastní milující rodině.

V minulosti byl kladen největší důraz (po genetické stránce) mít vlastní děti, především ve šlechtických rodinách. Zde rození potomků s vlastní krví bylo symbolem pro udržení majetku a moci v dané společnosti. Naopak na venkově byl za rodinného příslušníka považován každý, kdo žil ve společné domácnosti.

Touha po rodině je zcela přirozená a vychází z naší nejhlubší podstaty zachování života a také smyslu naší existence na tomto světě. Jak uvádí Matějček (1999), kromě touhy pudové je tu i touha psychologická a společenská. Potvrdit svojí plodnost je jedním ze základních společenských tužeb. Dá se tedy říci, že rodičovství je také otázkou společenské prestiže. Početím a výchovou dítěte se také srovnáváme s našimi vlastními rodiči a z dětí se stáváme sami rodiči. Z psychologického hlediska dítě přináší do rodiny množství nových podnětů pro učení se novým dovednostem, které se musí rodiče naučit a ovládnout. Dítě je také zcela bezprostřední a poskytuje rodičům zdroj emočního příjmu a zábavy do všednosti denního života. Rodiče získají v podobě dítěte možnost vštěpit své hodnoty, lásku a vnímání světa do nového jedince. Dříve se lidé stávali rodiči spíše z důvodů ekonomických, tedy pro potřebu péče a pomoci v domácnosti, pokračování rodu a zajištění na stáří. Emoční naplnění bylo vedlejší. Dnešní doba ovšem tento trend obrací a děti se stávají spíše citovou pojistkou proti osamělosti.

2.1 Historie teorie rodiny

Jak uvádí Možný (1999), od začátku sociologického výzkumu je rodina, jež vytváří společenství, brána za stabilní, neměnný a dobře fungující prvek naší společnosti. Tato charakteristika může působit trochu staticky, ale díky neměnnosti struktury rodiny, tedy pevným zásadám svého fungování, chránila systém celého společenství před chaosem. Stabilní a hierarchické uspořádání bylo předkládáno jako ideální vzor pro jednotku státu. Tato představa prostupovala celé dějiny lidské společnosti až do poloviny devatenáctého století. Tehdy začínají vznikat klasické teorie rodiny, které se rozcházejí do dvou směrů. První směr se zabývá převážně právní složkou tohoto společenství, jde o takzvaný historicko-právní směr. Druhý směr, kterým se ubírali sociální kritici, se zabývá plně realitou situace.

Dále Možný (1999) uvádí, že v padesátých letech dvacátého století bylo velkou snahou vědců vytvořit velkou jednotnou teorii rodiny. V této době, krátce po druhé světové válce, přicházelo na svět velké množství dětí a ekonomika byla na vzestupu. Lidé se začínali mít velmi dobře a žili na vysoké úrovni. V této době vznikl strukturální funkcionalismus. Tento směr charakterizoval rodinu jako celek složený z jednotlivých částí a prvků, které jsou navzájem propojeny a plní vůči sobě i vůči celé skupině danou funkci.

V současnosti jsou do teorie rodiny zahrnuty i teorie změny a teorie konfliktu, které předpovídají i možný konec rodiny jako takové. Zde se mluví o velmi rozvolněné rodině, či o

lidech, kteří rodinu ani zakládat nehodlají. Počet těchto lidí stoupá a je tedy velmi těžké říci, jakým směrem se bude soudobá teorie rodiny vyvíjet.

2.2 Funkce rodiny

Rodina vzniká hlavně z důvodů plnění funkce zázemí pro optimální výchovu, vývoj a ochranu dítěte, které v rodině vyrůstá. Rodina by se měla snažit v nejlepším možným způsobem připravit nového člena společnosti na život v dané kultuře, v daném čase a místě. Připravit ho tak, aby byl schopný po dosažení dospělosti, se plně orientovat ve zvycích a normách nastavených danou společností a aby byl schopen se o sebe plně postarat. Rodina má zásadní vliv na vývoj osobnosti dítěte. Vštěpuje mu hodnoty, které bude považovat za standardní ve svém životě. Jak uvádí Matějček (1994), rodina na dítě působí skrze péči, výchovu a vzdělání, kterého se mu dostává. Má hlavní vliv na uspokojování všech potřeb dítěte a modelové vztahy mezi jednotlivými členy rodin, které bude dítě následně přenášet do všech vztahů ve svém životě.

Rodina vždy plnila řadu funkcí. Tyto funkce se historicky mění v závislosti na společenském vývoji populace. Jak uvádí Možný (2008), v současné době plní rodina pro dítě šest základních funkcí, biologickou, ekonomickou, výchovnou, socializační a emocionální. Biologická funkce zajišťuje početí a narození dětí, tedy reprodukci. Tato funkce zajišťuje přežití člověka jako druhu na planetě Zemi. Funkce ekonomická, či zabezpečovací, zajišťuje dítěti dostatečný příjem financí pro obstarání všeho, co k životu potřebuje. Výchovná a sociální funkce rodiny má pro dítě zajistit zdravé návyky jednání, které může dítě uplatnit při jednání v širší společnosti. Měla by dítěti zajistit dostatečný rozvoj jeho vloh a zájmů a pokrýt všechny jeho duševní potřeby. Emoční funkce je velmi důležitá. Navázání a udržení citového vztahu především s pečující osobou je pro duševní vývoj dítěte zcela zásadní. Dítě dostává pocit potřebnosti v rodině a sounáležitosti a vidí trvalý zájem o svou osobu. Jako další možnou funkci zmiňuje Možný (2008) funkci ochrany. Tvorba zázemí pro dítě, kam se může vracet a je chráněno před nepříznivými vlivy okolí, tak aby dítě vyrůstalo v bezpečí. Přesné vymezení funkcí rodiny je velmi složité, jelikož funkce se různě doplňují a prolínají, a jak můžeme vyčíst z posledních výzkumů, prostředí rodiny se nedá nahradit jiným uspořádáním či institucionální péčí.

3 Charakteristika náhradní rodinné péče

Jak uvádí Bubleová a Kovařík (1999) náhradní rodinná péče (NRP), je péče o dítě, ve které je dítě vychováváno náhradními rodiči v prostředí, které je co nejvíce podobno životu v přirozené rodině. V ČR je to forma pěstounské péče a osvojení (adopce). Vojtová (2006) uvádí, že stát zatím převážně vykonával náhradní rodinnou péči pomocí institucionální formy, která ovšem nesplňuje prostředí co nejvíce podobné rodině. Děti v těchto ústavech jsou často děti s poruchou chování, s nařízenou ústavní výchovou či nařízenou ochrannou výchovou. Státní zařízení zabývající se náhradní péčí jsou dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy.

Jak uvádí Gunnar (2000), děti potřebují tři úrovně péče. První, zcela základní úroveň, kterou jsou schopny zajistit i ústavy jsou výživa, hygiena a zdravotní péče. Toto minimum nebývá zastoupeno v některých rozvojových zemích. Jako druhý stupeň je řazena potřeba stimulace k rozvoji kognitivních funkcí, řeči a sociálního chování. A jako třetí úroveň je chápána potřeba přilnutí k jedné osobě, navázání přímého vztahu s osobou, která dítěti dopřeje mateřskou lásku. Druhou a třetí úroveň potřeb není možné získat v prostředí institucionalizované péče, pouze v prostředí rodinném.

Mezi formy náhradní rodinné péče řadíme dnes více typů této péče. Mezi tyto formy řadíme dle zákona o rodině 89/2012 Sb.: Poručenství, opatrovnictví svěřením dítěte do péče jiné osoby, neboli opatření v rámci širší rodiny, pěstounská péče, ústavní výchova a osvojení. Dětské vesničky, které vypadají obdobně jako rodinné skupiny, ale je zde kladen důraz na mateřský princip a mužský vzor v podobě otce tu není přítomen klasicky.

3.1 Opatření v rámci širší rodiny

Opatření v rámci širší rodiny. Jak uvádí Bubleová (2011), svěřením do péče jiné osoby než je rodič, patří k první k první možnosti náhradní rodinné péče. Při zvolení vhodné osoby se hledá v rámci příbuzenstva dítěte, v některých situacích to může být i osoba, která není příbuzná s dítětem, ale dítě ji zná a má k ní vřelý vztah. Svěřením do péče jiné osoby také musí být v zájmu dítěte, daná osoba s ním musí souhlasit a poskytnout záruku zdárné výchovy pro dítě. Povinnosti a práva náhradního rodiče i původní rodiny jsou vymezeny soudně. Dítě nadále oficiálně patří do své rodiny a rodiče mají k vůči němu vyživovací povinnost.

3.2 Pěstounská péče

Jak uvádí Bubleová (2011), pěstounská péče je forma náhradní rodinné péče. Dle zákona 89/2012 Sb. oddíl 2, v případě, kdy o odítě nemůže pečovat rodič ani poručník, může soud

svěřit dítě do osobní péče pěstounovi. Tato péče má přednost před ústavní výchovou. Rodiče mají nadále práva a povinnosti k vůči dítěti, plynoucí z jejich rodičovské odpovědnosti, s výjimkou práv, které soud stanoví pěstounovi, ledaže soud z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodne jinak. Svěření dítěte do pěstounské péče také nemá vliv na trvání vyživovací povinnosti rodičů k dítěti. Toto výživné stanovuje soud na základě majetkových možností a schopností rodičů. Jak uvádí Bubleová (2011), stát vyplácí odměnu pěstounům za péči o dítě. Pěstoun má právo zastupovat dítě pouze v některých běžných záležitostech, v závažnějším případě musí žádat o souhlas zákonného zástupce dítěte, případně soud. Pěstounská péče na přechodnou dobu je charakterizována jako pěstounská péče s ohraničeným časovým úsekem. Jak uvádí zákon 89/2012 Sb. soud může dítě svěřit do pěstounské péče i na přechodnou dobu, po kterou trvá překážka bránící rodičům v osobní péči o dítě. Rodič může žádat o navrácení dítěte do své péče a soud rozhodne, zda navrácení dítěte do osobní péče rodiče je v souladu zájmu dítěte. Pěstoun má povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči a jeho dalšími příbuznými. Má tedy povinnost umožnit rodičům styk s dítětem v pěstounské péči, ledaže soud stanoví jinak.

Další možnou formou je osvojení. Vzhledem k tomu, že hlavním tématem této práce je především proces osvojení, věnuji této formě náhradní rodinné péče samostatnou kapitolu.

3.3 Osvojení

Jak uvádí Bubleová (2014), v případě osvojení jde o nejvyšší možnou formu náhradní rodinné péče. Jde o situaci, kdy manželský pár, nebo i jednotlivec přijímá z hlediska práva dítě za vlastní a získává k němu plnou rodičovskou odpovědnost. Dle zákona 89/2012 Sb. se osvojením rozumí přijetí cizí osoby za vlastní. Osvojením vzniká vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jako mezi rodičem a dítětem a rovněž vzniká příbuzenský vztah i k ostatním členům rodiny osvojitele. Veškerá vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a jeho původní rodinou zaniká. O osvojení v ČR rozhoduje soud na návrh osvojitele. Na základě pravomocného rozhodnutí soudu dojde k zápisu osvojitele do knihy narození na matričním úřadu. Před rozhodnutím soudu musí po dobu šesti měsíců zájemce o dítě pečovat na své náklady, jde o takzvanou předadopční péči. Věkový rozdíl mezi dítětem a novými rodiči musí být přiměřený. Dítě také získá příjmení rodičů.

V současnosti si lze osvojit i plnoleté dítě, ovšem pouze za předpokladu, že to není v rozporu s dobrými mravy, toto upravuje § 846 Občanského zákoníku. Nezletilé dítě lze osvojit v případě, že je právně volné. Rodiče dítěte popřípadě jeho zákonní zástupci podepsali

písemný souhlas s osvojením dítěte, nebo rodiče nemají dlouhodobě o dítě zájem. Zde rozlišujeme, zda jde o plný nezáměr, tedy nezáměr rodičů od samotného narození dítěte nebo kvalifikovaný nezáměr, kdy se rodiče o dítě nezajímají alespoň po dobu tří měsíců od předání/odebrání dítěte do péče jiné osoby či pověřeného zařízení. Jak uvádí Matějček (1999), lze rozlišovat dva druhy osvojení.

3.3.1 Zrušitelné osvojení

Zrušitelné osvojení je vymezeno zákonem 89/2012 § 840. Toto osvojení lze zrušit prostřednictvím soudu na žádost osvojence či osvojitele do tří let od rozhodnutí o osvojení. Zrušením osvojení se obnovují vzájemná práva a povinnosti dítěte a jeho původní rodiny. Osvojenec získává opět své původní příjmení, pokud si nebude chtít stávající příjmení ponechat. Majetková práva a majetkové povinnosti osvojence vzniklé před tím, než bylo osvojení zrušeno, nejsou zrušením osvojení dotčeny.

3.3.2 Nezrušitelné osvojení

Nezrušitelné osvojení vzniká automaticky po uplynutí 3 let od rozhodnutí o osvojení. Ovšem zákon 89/2012 §844 umožňuje na návrh osvojitele rozhodnout o nezrušitelnosti osvojení i před uplynutím doby tří let, pokud toto rozhodnutí je v zájmu dítěte. To znamená, že nabytá rodičovská práva a povinnosti osvojitelů k dítěti jsou trvalá, stejně jako práva a povinnosti dítěte vůči osvojitelům. Pokud osvojitelé již o dítě nechtějí pečovat, mají stejné možnosti jako v případě vlastního dítěte. Tedy svěřeni dítěte do péče do jiné náhradní rodiny nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, či v krajním případě do ústavní výchovné péče.

3.3.3 Legislativní požadavky osvojení v ČR

Jak uvádí Bubleová (2014), v současné době je náhradní rodinná péče brána zcela přednostně před ústavní výchovou. Díky novele zákona o sociálně-právní ochraně dětí i v rámci nového Občanského zákoníku a navazujících právních předpisů, platných od 1. 1. 2014. Tato úprava přesouvá pozici ústavní péče až na poslední místo. Tedy soud může nařídít ústavní výchovu pouze jako časově omezenou alternativu pro děti, které potřebují okamžitou pomoc. Dále v případě, kdy je výchova dítěte vážně narušena či ohrožena nebo v případě, kdy náhradní rodinná péče nevedla k patřičné nápravě. Pokud se podmínky, pro které byla ústavní výchova nařízena, změní, soud má povinnost ústavní výchovu neprodleně zrušit. Tyto kroky se jeví jako velmi pozitivní, protože ústavní výchova nemá na děti dobrý vliv. Jak uvádí Gunnar (2000), děti v ústavní péči často prokazují zpomalený fyzický vývoj, horší kognitivní

funkce a zhoršený sociálně-emoční vývoj. Ovšem pokud se děti adoptují, velmi rychle toto zpomalení dohánějí.

Souhlas s osvojením může dát matka dítěte nejdříve šest týdnů po porodu dítěte. Otec ihned po porodu dítěte. Oba mají právo do tří měsíců vzít svůj souhlas zpět, tato doba se počítá ode dne podpisu souhlasu s adopcí. Po uplynutí této lhůty, jde vzít tento souhlas zpět jen z důvodů v ustanovení § 817 odst. 2 Občanského zákoníku, kdy tento souhlas pozbývá platnosti, pokud nedojde k osvojení dítěte do šesti let od podání souhlasu s adopcí. Pokud dítě nemá zákonného zástupce nebo soud rozhodne, že z vážného důvodu (nezájem rodiče o dítě, použití dítěte k trestné činnosti, závažné zanedbání péče a jiné), souhlas nepotřebuje.

V současnosti nám náhradní rodinnou péči upravuje Občanský zákoník, konkrétně zákon č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Další velmi důležitou součástí legislativy tvoří zákon č. 359/1999 Sb., O sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Mezi další zákony zasahující do této problematiky je zákon č. 3001/2000 Sb., O matrikách, jménu, příjmení, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 292/2013 Sb., O zvláštních řízení soudních, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje řízení o určení a popření rodičovství, ve věcech osvojení a ve věcech péče soudu o nezletilé.

3.3.4 Mezinárodní osvojení

Jak uvádí web adopce.com, osvojením z ciziny je možné řešit situaci dítěte, kterému se v domovské zemi nepodařilo najít náhradní rodinu. V otázce mezinárodní adopce je ČR velice aktivní. Počet dětí, které jsou adoptované z ČR, je každoročně vysoký v porovnání s jinými zeměmi Evropy. To, že adopce překračuje hranice státu je logickým vyústěním světové globalizace. Mezinárodní osvojení s sebou nese mnoho rizik, které je potřeba právně ošetřit. Prioritně je třeba zajistit ochranu práva dítěte před případnou trestnou činností, která by mohla být páchána z hlediska mezinárodní adopce. Mezinárodní adopce také vyvolává řadu dalších otázek z hlediska psychologické a sociologické stránky věci, kdy se dítě přesouvá z místa narození někdy i na jiný kontinent do zcela odlišného kulturního prostředí, než kde bylo počato.

Mezinárodní osvojení je specifické v navázání kontaktu mezi dvěma odlišnými státy s odlišnými právními řády, s cílem najít náhradní rodiče pro dítě. Do mezinárodního osvojení se počítá osvojení z ČR do cizí země a osvojení dítěte z cizí země do ČR. Kolizní normy nám stanovují, kterým právním řádem, (které země), se bude proces osvojení řídit. Tyto normy jsou součástí mezinárodního soukromého práva každého státu. Jelikož se pohybujeme

v mezinárodním procesu osvojení, je nutná právní úprava jak vnitrostátního, tak mezinárodního práva.

V oblasti mezinárodního práva má velký vliv na právní otázku Organizace spojených národů, která je pro oblast osvojení zcela zásadní. Další důležité dokumenty vznikly během Haagské konference mezinárodního práva soukromého, která proběhla 29.5.1993. Jde o Haagskou úmluvu, která tuto oblast pokrývá v listinách: Evropská úmluva o osvojení dětí, Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení a Evropská úmluva o výkonu práv dětí a Úmluva o právech dítěte. Tyto úmluvy vešly v České republice v platnost 1.6. 2000, společně se zákonem č. 359/1999 Sb., O sociálně-právní ochraně dětí, na jejímž základě je možná adopce dětí z i do České republiky.

Haagská úmluva přesně stanovuje postup osvojení dítěte ze zahraničí, dává jasné kompetence i povinnosti jednotlivých institucí a zajišťuje přednosti adopcí v zemi původu dítěte. Biologickým rodičům zajišťuje anonymitu a zároveň vylučuje jakýkoliv zisk, který by mohli z adopce mít. Dále stanovuje povinnost každého státu vybudovat jediný orgán, který bude mezinárodní osvojení spravovat.

V České republice jde o děti, kterým se během šesti měsíců nepodaří najít vhodnou náhradní rodinu v ČR. Po uplynutí této doby je toto dítě, prostřednictvím Úřadu pro mezinárodní ochranu dětí se sídlem v Brně, nabídnuto pro osvojení do zahraničí. Pokud by se stalo, že by se našla pro dítě rodina jak v zahraničí, tak v ČR, je dítě přednostně umístěno do rodiny v České republice. Dítě má dle Haagské úmluvy přednostně právo na žití v zemi svého původu.

Historie mezinárodní adopce se váže s koncem druhé světové války, kdy bylo ve zničené Evropě velké množství osiřelých dětí, které nemohly najít náhradní rodinu. V této době byla převážná část těchto dětí osvojována do Spojených států amerických. Tímto se odstartovala potřeba řešení mezinárodního osvojení z legislativního hlediska.

V mezinárodním osvojení je velmi důležité dodržování základních práv dítěte, tedy aby se osvojení uskutečnilo jen za předpokladu nejlepšího zájmu dítěte a za současného respektování všech jeho práv. Jak uvádí preambule Haagské úmluvy, dítě má právo na život v rodinném prostředí v atmosféře plné porozumění, štěstí a lásky. Při osvojení dítěte z České republiky do zahraničí je nutné, aby dítě i náhradní rodina splňovali následující podmínky: dítě bylo právně volné (tedy byl dán soudní souhlas s adopcí), věkový rozdíl mezi

potencionálními náhradními rodiči a dítětem byl větší než 16 let. V případě osvojení dítěte staršího 12 let, je nutný jeho souhlas s osvojením. Osoba žádající o dítě musí být zletilá a svéprávná a svými osobními vlastnostmi, motivací k osvojení a způsobem života schopna zajistit řádný život osvojeného dítěte. Také zdravotní stav osoby žádající o osvojení dítěte musí být prokazatelně na takové úrovni, že případně nezabrání potencionálnímu náhradnímu rodiči v plné péči o osvojené dítě.

V zemích, kde je nová revidovaná úmluva, je možné, aby si dítě osvojil homosexuální pár, pokud je v registrovaném partnerství, a také umožňuje osvojení dítěte do páru, který spolu prokazatelně žije, ale není sezdán. V České republice se může stát osvojitelem dle zákona 89/2012 Sb. § 799 zletilá, svéprávná osoba, která svými vlastnostmi a způsobem života a důvody k osvojení, bude pro osvojené dítě dobrým rodičem.

V případě osvojení dítě z ciziny, jde o velmi složitý proces a v České republice je to zatím zcela ojedinělé. Největší překážkou je navázání kontaktu s jinými zeměmi a vyřešení právních otázek osvojení. Úřad pro zprostředkování osvojení ze zahraničí osloví danou zemi, která je signatářem Haagské úmluvy, zjistí podmínky, které je nutné v dané zemi splnit pro osvojení dítěte, co musí náhradní rodiče v zemi původu dítěte doložit a co je od nich vyžadováno. Pokud jde o osvojení dítěte ze země mimo Haagskou úmluvu je tento proces legální i nelegální zároveň, jelikož to žádný zákon neupravuje, tedy nezakazuje, ani nestanovuje podmínky. Tato cesta je pro zoufalé rodiče, kteří velmi pahnou po dítěti. Nicméně to přináší mnoho rizik, protože dítě nemusí být zdravé, může mít zcela zfalšovanou dokumentaci o původu a rodiče se tak vystavují velkým problémům ve své zemi, když se může následně zjistit přítomnost biologické rodiny u údajného sirotka. Mezinárodní adopce dle Haagské úmluvy je sice velmi složitý a časově náročný proces, ale garantuje, že zdravotní stav i osobní údaje dítěte jsou pravdivé a postup osvojení byl legální a náhradní rodiče již o dítě nemohou z důvodu chyby v právním procesu, či na základě nezákonného procesu přijít.

Při žádosti o osvojení vyplní žadatel také doložku, zda má zájem o dítě ze zahraničí, případně, že chce dítě pouze ze zahraničí. V případě, že se pro tohoto žadatele najde vhodné dítě v zahraničí, je jeho žádost přeložena do jazyka, kde se dítě narodilo (na náklady žadatele) a zjišťují se další podmínky, které jsou pro danou zemi obsaženy ve státní legislativě státu dítěte a nejsou součástí podmínek osvojení v ČR. Jak mi uvedla sociální pracovnice, zabývající se náhradní rodinou péčí v Brně, mezi hlavní podmínky, které odrazují případné náhradní rodiče v ČR od adopce dítěte ze zahraničí je skutečnost, že žadatelé musí vycestovat

do země původu dítěte a pobýt zde na tomto území stanovenou dobu za účelem poznání se a sžití s dítětem. Tato doba i následný postup se liší dle jednotlivých států, někdy mohou náhradní rodiče s dítětem vycestovat zpět do své země jen na základě předběžného rozhodnutí o svěření do péče, jindy musí čekat na samotné osvojení, buď soudní, či správní. Další komplikací je možnost, že se pro dítě najde vhodný náhradní rodič v dané zemi a dítě je přednostně osvojeno rodinou ze stejného státu, jako je původ dítěte. V případě, že vše proběhne v pořádku a dítě je právně osvojeno občany ČR v daném státu původu dítěte, je automaticky schválená adopce i pro ČR. Dítě se oficiálně stává občanem ČR a je zapsáno do matriky.

4 Význam rodiny pro život dítěte

Pro zdůraznění nutnosti náhradní rodinné péče bych zde chtěla zmínit několik velmi důležitých aspektů, které rodinná péče přináší do života dítěte.

Jak uvádí Matějček (1999), rodina tvoří základní jednotku každé lidské společnosti. Její existence je významná především proto, zde rodiče mohou pečovat o své děti. Je podstatná pro celou lidskou kulturu a je prostředkem pro propojení jednotlivých generací. Rodina je první sociální společenství, se kterým se dítě setkává a modeluje a určuje jeho hodnoty do dalšího života. Dítě vnímá prostředí rodiny jako první bezpečný a stabilní prostor, kde se cítí chráněno svými citově angažovanými rodiči. Toto prostředí je považované za nezbytnou podmínku zdravého duševního i fyzického vývoje dítěte.

Rodina hraje také význam v duševním vývoji dítěte. Jak uvádí Langmeier (2011), rodina zcela přirozeně a spontánně formuje role jednotlivých členů. Každý člen rodiny má svou roli, kterou v rodině naplňuje, a tím naplňuje i potřeby dítěte, jak intelektuální a morální, tak fyzické a citové. Matka je nejčastěji zdrojem podnětů citových a emočních, když dítě chová, mluví na něj a hraje si s ním. Zdroj pocitu jistoty a autority, který dítě vnímá z role otce, přichází až během předškolního a školního věku dítěte. Celková atmosféra v rodině, mezi partnery a sourozenci velmi silně formuje osobnost dítěte.

Stejně jako dítě potřebuje rodiče, tak rodič potřebuje dítě. Jak uvádí Matějček (2017), dítě svým rodičům přináší spoustu nových možností stimulace k činnosti. Rodiče se díky dítěti učí novým dovednostem a prožívají zcela jedinečné zážitky a zkušenosti. Děti jim také poskytují pocit citové jistoty, jsou ke svým rodičům vázány nejhlubším možným citovým poutem. Rodičům dítě také poskytuje společenské uznání, díky schopni dosáhnout role i hodnosti rodiče. Dalším nedílným přínosem je pocit návaznosti na vlastní existenci, že život má smysl, že tu po nás něco zůstane, další generace, a pak zase ta další.

Při osvojení dítěte vzniká nová rodina. Jak uvádí Bubleová (2014), nově vznikající vztahy jsou jak pro nové rodiče, tak pro osvojené dítě zcela zásadní. Změní se chod domácnosti, finanční náklady, využití volného času. Jak uvádí Matějček (2017), je důležité si uvědomit, že psychologické výzkumy ukazují na to, že specifický citový vztah dítěte není závislý na tom, zda je pečující osoba biologická matka či nikoli. Dítě přijímá jako matku toho, kdo se k němu mateřsky chová. Velký význam v tomto období má podpora širší rodiny, tedy babičky, dědečka, sourozenců i nejbližších přátel, kteří si také musí zvyknout na novou situaci.

S přijetím dítěte do rodiny už nejde vše zvládat zcela perfektně, ale pro dítě je důležitější milující rodič, než zcela vyčerpaný rodič, který se snaží o perfektní výkon ve všech oblastech.

Také je velmi důležité dítěti objasnit jeho minulost. Každý z nás si jistě kladl otázky, odkud přišla jeho rodina, co dělal dědeček, kde vyrůstal. I adoptované dítě chce vědět, kde se narodilo a proč ho někdo nechtěl. A je zcela na nových rodičích toto dítěti objasnit. Polopravdy či nepravdy často způsobí více škody než užitku ve vztahu s dítětem. Jak uvádí Bubleová (2014), je dobré seznámit s tím, co dítěti řeknete i nejbližší okolí, aby dítě mělo vždy jednotnou verzi a příbuzní věděli, co říct. Ovšem jak uvádí Matějček (1999), o tom, že je dítě adoptované se dozví pouze 50% všech osvojených dětí.

Bohužel jak uvádí Wegar (2000) novopečení rodiče se nejčastěji setkají se třemi druhy obecných předsudků, které jsou v naší společnosti všeobecně přítomné. Prvním je, že adoptivní rodiče ve skutečnosti nejsou praví rodiče. Druhým je, že adoptivní rodina nikdy nemůže dosáhnout kvality běžné rodiny díky nepřítomnosti biologického pouta a třetím, že díky neznámé genetické výbavě dítěte jsou téměř všechny adoptivní děti problémové. Vzhledem k tomu, že většina obyvatelstva používá jako hlavní zdroj svých informací media, je celkem pochopitelné, že dojdou k těmto zcela vědecky nepodloženým názorům. Případ, kdy adoptované dítě prochází svým životem, není zcela běžně pro média atraktivní.

5 Proces osvojení v ČR

Proces osvojení dítěte je pro žadatele poměrně náročný. V případě, že je stát garantem osvojení dítěte, je tedy povinností státu, aby zajistil odpovídající podmínky pro správný vývoj dítěte. Není se tedy čemu divit, že tento proces bývá komplikovaný a klade na budoucí rodiče značně vysoké nároky. O osvojení může v České republice žádat zletilá, svéprávná osoba, která svými vlastnostmi, způsobem života a důvody k adopci plní předpoklad, že bude dobrým rodičem. Homosexuálnímu páru zatím není v ČR umožněno si dítě osvojit. Proces je také relativně zdoluhavý, hlavně v první fázi, která končí zařazením žadatele do stavu čkatele a trvá v průměru jeden rok. Stejně tak dlouho se čeká na přidělení dítěte. Velmi často se stává, že pokud jde o bezdětný pár, tak v průběhu procesu se podaří počít vlastní dítě, jak jsem se dozvěděla z rozhovoru se sociální pracovnící na odboru náhradní rodinné péče v Brně. Klesl zájem o adopci v průměru z 30 na 20 žádostí ročně. Dle sociální pracovníce může být jedním z důvodů lepší lékařské možnosti řešení neplodnosti či menší zájem populace stát se rodiči.

5.1 Podání žádosti

Dle rozhovoru se sociální pracovnící, zabývající se náhradní rodinnou péčí v Brně, je postup podání žádosti pro budoucí rodiče v celé republice stejný a má svůj jasný postup. Pokud se žadatel rozhodne osvojit si dítě, je nezbytné - jako první krok - kontaktovat příslušného pracovníka OSPOD (Orgán sociální a právní ochrany dětí) specializovaného na problematiku náhradní rodinné péče, na obecním úřadě s rozšířenou působností, kam spadá dle trvalého bydliště. Zde proběhne rozhovor s příslušným specialistou na problematiku náhradní rodinné péče. Také se zde žadatelé seznámí s podmínkami a dostanou standardní žádost o NRP včetně dotazníků. Sociální pracovník je také osoba, která funguje jako prostředník mezi žadatelem a státními orgány sociálně-právní ochrany dětí. Tento pracovník bude s žadatelem procházet celým procesem a informovat je o stavu jejich žádosti.

Jak mi sdělila sociální pracovníce, mezi dokumenty, které je potřeba při podání žádosti předložit patří také doklad o občanství v ČR. V případě, že žadatel není občanem ČR, předkládá povolení k dlouhodobému, či trvalému pobytu. Dalšími dokumenty jsou rodné listy žadatelů, oddací list žadatelů a informace o sociálních a ekonomických podmínkách žadatelů, opis z evidence rejstříku trestů, zpráva o zdravotním stavu žadatelů, případně jejich dětí, pokud již v rodině jsou. Zdravotní zprávu vystavuje žadatelům obvodní lékař. Je potřeba také přiložit zprávu z místa bydliště. Tuto zprávu je možné podat dvojí formou. V případě malé obce, kde starosta žadatele přímo zná postačí vyjádření starosty. V případě velkých měst a

obcí, je potřeba přiložit potvrzení, že žadatel nebyl, v posledních pěti letech, předvolám před přestupkovou komisí. Mezi poslední dokumenty patří písemný souhlas s tím, že po uplynutí dané doby dojde k zařazení žádosti do evidence dětí k osvojení z ciziny. Následně je tato žádost se všemi náležitostmi podstoupena Úřadu pro zprostředkování osvojení dítěte z ciziny.

Adopcemi dětí z ciziny do ČR a opačně se zabývá Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně. České děti jsou v zahraničí oblíbené a každý rok roste počet žádostí o adopci dětí z ČR. Většina žádostí pochází z Rakouska, Německa, Švédska, Španělska či Slovinska. Jak uvádí Úřad pro mezinárodní ochranu dětí ve své výroční zprávě z roku 2016, v tomto roce bylo podáno 52 žádostí o adopci dítěte, ve stejném roce bylo z ČR do předadopční péče v cizině svěřeno 36 dětí přičemž 9 z nich našlo nový domov v Dánsku, 7 v Německu a 5 v Itálii. Souhlas s adopcí dítěte z ciziny žadatel může i nemusí dát, stejně jako může žádat výlučně dítě z ciziny. V některých zemích se této možnosti velmi často využívá, jak uvádí Gunnar (2000) například do USA bylo od roku 1992 přijato na 60 000 dětí formou mezinárodní adopce a toto číslo také každým rokem roste asi o 18%. Žadatel musí dále souhlasit s účastí na přípravě žadatelů k přijetí adoptovaného dítěte do rodiny a dát písemný souhlas s tím, že orgány sociálně-právní ochrany dětí mohou dále zjišťovat, ověřovat a uchovávat informace nutné pro osvojení dítěte.

5.2 Posouzení žadatelů o osvojení dítěte

Jak mi sdělila sociální pracovnice, cesta k osvojení dítěte je ještě dlouhá. Po podání oficiální žádosti o osvojení na daném obecním úřadě s rozšířenou působností, následuje šetření v rodině, kdy sociální pracovník navštíví žadatele doma a přezkoumá podmínky, ve kterých by dítě vyrůstalo. Zde se sleduje prostor a zázemí, které by dítě mělo a celkový stav dané domácnosti. Většinou zde také sociální pracovník probere s žadateli jednotlivé body v dotaznících a doplní si potřebné informace, které se mohou kraj od kraje lišit. Dále odevzdá žadatel vyplněné dotazníky sociálnímu pracovníkovi, a pokud jsou splněny všechny náležitosti, je žádost oficiálně podaná a zaevidovaná sociálním pracovníkem na daném úřadě. Úřad vydá své stanovisko k podané žádosti o osvojení, která se stává součástí celé dokumentace. Po jejím zpracování se kopie posílá na Krajský úřad, který tuto žádost zváží a odborně posoudí. Krajský úřad také vede evidenci dětí, které jsou vhodné pro osvojení a zároveň evidenci žadatelů vhodných stát se osvojiteli. Aby mohli být žadatelé zařazení do evidence jako vhodní žadatelé o osvojení, je nutné podstoupit přípravu fyzických osob vhodných stát se osvojiteli a přijetí dítěte do rodiny, a také musí podstoupit psychologické vyšetření. Teprve po absolvování této přípravy a testů dá příslušný úřad své rozhodnutí o

zařazení či nezařazení žadatele do evidence osob vhodných k osvojení dítěte a začlenění do rodiny.

Při posouzení žadatelů se sleduje více ukazatelů. Jak uvádí Bubleová (2014), především se zjišťuje zda důvod pro osvojení dítěte vychází z vnitřního přesvědčení žadatelů, zda jsou žadatelé dostatečně fyzicky i psychicky vybavení pro výchovu dítěte, zda jsou mu schopni poskytnout plné rodinné zázemí, zda dokážou otevřeně komunikovat s odborníky a nebát se zeptat na radu či názor, zda jsou přiměřeného věku pro přijetí dítěte (vhodný věkový rozestup, mezi dítětem a rodičem), zda mají žadatelé dostatek volného času, který mohou věnovat výchově dítěte a zda zaměstnání žadatelů poskytuje dostatečný příjem pro rodinný rozpočet.

5.3 Příprava osvojitelů

Přípravu vhodných žadatelů pro osvojení dítěte zprostředkovává Krajský úřad, který také zajišťuje psychologické vyšetření. Žadatelé jsou odborně vzděláváni v problematice osvojení, probírají se různé skutečnosti, které jsou s osvojením spojené a dochází také ke kontaktu více žadatelů mezi sebou a sdílení představ, obav i očekávání z příchodu osvojeného dítěte do rodiny. Zde se velmi často využívá neziskových organizací, které mají akreditaci pro vzdělávání zájemců o náhradní rodinnou péči, jak v případě osvojení, tak pěstounské péče. Tato zařízení také často poskytují poradenství pro rodiče osvojených dětí a pěstouny v případě jakéhokoli problému. Je tedy jasné, že názory a vyjadřování žadatelů během přípravy fyzických osob vhodných stát se osvojiteli a k přijetí dítěte do rodiny, včetně psychologických testů, mají zcela zásadní vliv na rozhodnutí Krajského úřadu o dané žádosti. Žadatelé se po schválení žádosti Krajským úřadem stávají čekatelé. Jak uvádí Vávrová (2012), metodika uvedeného kurzu je doporučena Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče.

5.3.1 Psychologické vyšetření

Jak jsem již uvedla výše, psychologické vyšetření zprostředkovává příslušný Krajský úřad. Toto vyšetření vede specializovaný a nezájatý psycholog. Jak se zmiňuje Gabriel a Novák (2008), cílem tohoto vyšetření je zjistit co nejvíce adekvátních informací o žadatelích. Postupy těchto vyšetření se v jednotlivých krajích liší a liší se i dle jednotlivých psychologů. Ovšem účel tohoto vyšetření je vždy stejný, a to určit, zda jsou žadatelé vhodnými kandidáty na to stát se adoptivními rodiči.

Jak uvádí Gabriel a Novák (2008), mezi testy, které by během tohoto vyšetření neměly chybět je osobnostní test s lži-skóre. Projektivní testy, jako je např. test nedokončených vět,

Rorschachův test inkoustových skvrn a jiné. Některé testy jsou písemné, jiné formou rozhovoru. Toto vyšetření většinou trvá více hodin a bývá proto rozděleno do více setkání. Pokud jsou v rodině děti, bývají k těmto testům přizvány. Nejsou přímo testovány, ale jejich názor na rodinu a její funkci bývá pro psychologa zásadní pro rozhodnutí, zda je rodina vhodná pro adopci dítěte. V posudku, který se přikládá k žádosti o osvojení dítěte, často bývá i posouzení osobnosti žadatele, předpoklady žadatele pro výchovu dětí, posouzení vztahu a stability v páru žadatelů, motivace, očekávání a představy o výchově a přijetí dítěte do rodiny a na závěr doporučení či nedoporučení žadatelů pro osvojení dítěte a s odůvodněním.

5.3.2 Příprava fyzických osob vhodných stát se osvojiteli a k přijetí dítěte do rodiny

Jde o speciální přípravný seminář, kterým musí projít všichni žadatelé o zprostředkování adopce. Seminář má kapacitu 65-80 hodin, vždy podle individuálních potřeb klientů. Jak uvádí Vávrová (2012), zpravidla bývá formou setkání, přednášek, besed, kazuistiky s hledáním řešení, přehrávání situací dle rolí, projekce, imaginace, relaxace a jiné. Tyto semináře jsou vedeny především dobrovolnými organizacemi, které se zabývají touto problematikou a mají potřebnou akreditaci. Jak uvádí adresář organizací působících v sociální oblasti, ve městě Brně se touto činností zabývá zejména organizace Triada o.s., která se kromě přípravy rodičů na náhradní péči, poskytuje také poradenství. Poradenství v oblasti náhradní rodinné péče v Brně také poskytuje Sdružení pěstounských rodin. Cílem základního přípravného kurzu je reálný pohled na adopci dítěte, získání ucelených informací o této problematice, s důrazem na význam seznámení adoptovaného dítěte s jeho minulostí a identitou, přiblížení potřeb a pocitů osvojených dětí, nastínění nové situace v rodině a získání důvěry v odborné vedení, případně pomoc z rukou odborníků. Jak uvádí Gabriel a Novák (2008), každého kurzu se účastní osm až deset párů, které žádají o osvojení. Semináře jsou většinou interaktivní, spíše formou řízené diskuze než frontální výuky. Účastníci zde mohou mezi sebou sdílet své představy i očekávání. Součástí je i skupinová psychoterapie, která má posílit důvěru ve vlastní rodičovské kompetence žadatelů. Zde se také projeví, zda žadatelé umí komunikovat jako partneři a zda znají své názory. Je zde také kladen důraz na význam prožívání rodiče i dítěte v rodině. Součástí je také setkání s již úspěšnými osvojiteli, kteří žadatelům rádi sdělí své vlastní zkušenosti. Cílem tohoto programu je nejen seznámení účastníků s touto problematikou, ale také zjištění informací a postojů samotných žadatelů.

Se závěrečným hodnocením přípravy žadatelů jsou žadatelé vždy osobně seznámeni, mohou také do zprávy pro krajský úřad připojit svoje vyjádření. To, že bylo žadatelům umožněno nahlédnout do závěrečné zprávy, stvrzují žadatelé svým podpisem.

Po získání všech informací z jednotlivých školení, šetření a vypracování psychologického posudku, je rozhodnuto krajským úřadem o zařazení či vyloučení žadatelů z evidence vhodných žadatelů pro osvojení dítěte. Krajský úřad má povinnost toto rozhodnutí neprodleně oznámit žadatelům. Žadatel, který s rozhodnutím nesouhlasí, má právo se do 15 dnů od sdělení rozhodnutí, odvolat k Ministerstvu práce a sociálních věcí.

5.4 Čekání na nabídku dítěte

Z důvodu toho, aby nedocházelo k hromadění žádostí na krajském úřadě je dle zákona č. 359/1999 Sb., O sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů jasně stanoveno, že pokud příslušný krajský úřad nezprostředkuje osvojení do 3 let od zařazení žadatelů do evidence, tedy od doby změny stavu žadatelů na čekatele, je celý spis podstoupen Ministerstvu práce a sociálních věcí, které má šest měsíců pro přidělení vhodného dítěte. Pokud se ani Ministerstvu práce a sociálních věcí se nepodaří v dané lhůtě najít vhodné dítě k osvojení, je celý spis podstoupen Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně, ovšem pouze v případě, že žadatel dal svůj souhlas s případnou adopcí dítěte z ciziny.

Aby dítě mohlo být přiděleno, je nutné, aby se požadavky čekatelů se shodovaly s dítětem vhodným k osvojení. Požadavky, které jsou stanoveny na začátku v žádosti, věk, pohlaví, zdravotní stav a jiné, lze měnit. Často se této možnosti využívá s přibývajícimi měsíci čekání na vytoužené dítě, kdy čekatelé své požadavky mnohdy zmírňují.

K výběru vhodných osvojitelů a vhodných dětí k osvojení slouží komise pro sociálně-právní ochranu dětí, a také poradní sbor, který je složen z pediatra, psychologa, pedagoga a zástupců školských, zdravotnických a sociálních zařízení a zástupců krajského a obecního úřadu, kteří se této problematice věnují a jsou pro posouzení vhodnosti kompetentní.

Vždy se k dítěti vybírá vhodný čekatel. Výběr probíhá vždy ze tří před-vybraných žádostí, které se jeví pro dítě vhodně. Sbor a komise proberou tyto žádosti a po zvážení všech možností vyberou jednu žádost. Jak uvádí Bubleová (2014), vždy se k dítěti přiřadí rodina, která je připravena přijmout dítě takové jaké je. Tedy se vším, co si nese ze svého dosavadního života. Jeho přednosti, rizika, zdravotní stav, rodinnou i osobní anamnézu, důsledky pobytu ve své biologické rodině či v ústavním zařízení, existenci své biologické rodiny i možných sourozenců a jiné. Po výběru vhodné rodiny, oznámí krajský úřad danému čekateli, že pro něj má vhodné dítě k osvojení. Toto sdělení je posíláno čekateli prostřednictvím Oznámení o vhodnosti stát se osvojitelem. Po obdržení tohoto oznámení má čekatel 30 dní na to, aby se seznámil s dokumentací k dítěti (zdravotní stav a jiné), která se

nachází na příslušném místě veřejné správy, a potom i se samotným dítětem v daném ústavním zařízení.

5.5 Kontakt s dítětem

První kontakt s dítětem je často rozpačitý. Čím je dítě starší, tím je první kontakt těžší pro obě strany a je zcela běžné, že čekatelé navštíví dítě vícekrát. První kontakt s dítětem může být v zařízení, kde je dítě umístěno, ale i mimo toto zařízení. Budoucí rodiče mohou vzít dítě třeba na procházku a po delší době třeba i na víkend domů, ovšem jen se souhlasem ředitele zařízení, kde je dítě umístěno a po obdržení souhlasu příslušného úřadu s rozšířenou působností.

Jak uvádí Bubleová (2014), pokud jde o kojence, nebývá v navazování kontaktu problém. Ovšem v případě zdravotně postiženého dítěte, je potřeba vedení odborným personálem, aby se budoucí rodič naučil s dítětem správně zacházet. V takovýchto případech často zařízení, kde se dítě nachází, umožňuje budoucím rodičům i několikátýdenní pobyt, aby se vše správně naučili. V případě staršího dítěte je první kontakt složitější, není neobvyklé, že je dítě ze začátku odtažité a velmi opatrné. Budoucí rodiče by dítěti měli poskytnout čas na vytvoření náklonosti. Jak uvádí Archer (2001), bylo by dobré zjistit co nejvíce informací o nabízeném dítěti. A rozhodně nejvíce adekvátních informací nenajdete ani ve spise, ani po konzultaci se sociální pracovnící, ale rozhovorem s personálem, který se o dítě stará a je s ním každý den v kontaktu. Z tohoto zdroje lze dostat nejpřesnější informace o dítěti. Do 30 dnů od přijetí Oznámení o vhodnosti stát se osvojitelem, musí žadatel podat Žádost o svěřeni dítěte do péče, samozřejmě jen v případě, kdy mají o přidělené dítě zájem. Následuje zkušební péče, ve které čekatel po dobu 6 měsíců pečuje na vlastní náklady o svěřené dítě. V případě, kdy byl pro osvojení potřeba souhlas rodičů, připočítávají se k této době ještě 3 měsíce, které se počítají ode dne podepsání souhlasu s adopcí (doba, kdy mohou bývalí rodiče vzít svůj souhlas zpět).

5.6 Převzetí dítěte do péče

Teprve po této době, může čekatel podat návrh k soudu na předání dítě do plné adopční péče. Soud se rozhoduje na základě získané dokumentace z celého procesu osvojení a zpráv od sociální pracovnice, která do rodiny během zkušební péče dochází. Frekvenci návštěv stanovuje zákon č. 359/1999 Sb., O sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Rodinu, kam bylo svěřeno dítě do náhradní rodinné péče, musí sociální pracovnice obecního úřadu s rozšířenou působností navštívit nejméně jednou za 3 měsíce po dobu prvního půl roku. Musí tedy navštívit rodinu nejméně dvakrát, ovšem při jakékoli pochybnosti, může rodinu navštívit i vícekrát. Po uplynutí prvního půl roku dochází sociální pracovnice do rodiny minimálně jednou za 6 měsíců.

Po vydání soudního rozhodnutí o adopci I. stupně, musí novopečení osvojitelé čekat ještě do doby, než bude dítěti jeden rok, aby mohli podat žádost o adopci II. stupně, která je možná až od jednoho roku dítěte.

Empirická část

V druhé části své práce zkoumám problematiku osvojení z pohledu rodičů. Tedy zjišťuji, co na celém procesu osvojení shledávají jako nejproblematičtější a co bylo pro ně nejvíce nepříjemné, či dokonce zbytečné.

6 Metodika výzkumu

Ve své práci používám kvalitativní výzkum. Jak uvádí Hendl (2016), dříve byl kvalitativní výzkum brán pouze jako doplněk kvantitativnímu výzkumu. Není totiž možno zcela jasně vymezit kvalitativní výzkum. Co je pro něj typické je nepřítomnost čísel a tudíž nelze přesně stanovit, jaké přesné postupy do něj patří, protože je to velice rozdílná a pestrá škála. Pro kvalitativní výzkum je typické určení tématu a následné vymezení výzkumných otázek. Tyto otázky nejsou zcela pevně dány, mohou se i v průběhu výzkumu měnit nebo doplňovat. Proto je to velmi pružný, emergentní typ výzkumu. Práce výzkumníka při kvalitativním výzkumu se dá připodobnit k práci detektiva, kde výzkumník pátrá a analyzuje jakékoli získané informace, které převádí na deduktivní a induktivní závěry. Analýza dat se sběrem probíhá současně a na základě okamžitého vyhodnocení na místě pozorování se výzkumník rozhodne, kterou otázku položí dál, či v jakém sledu. Zpráva z kvalitativního výzkumu by měla obsahovat přesný popis místa zkoumání a rozsáhlé citace z rozhovorů. Výzkumník se snaží získat celkový a zcela integrovaný pohled na danou zkoumanou otázku, na celkový kontext a logiku a explicitní i implicitní pravidla v dané oblasti. Hlavním typem dat v kvalitativním výzkumu tvoří přepisy terénních poznámek či záznamů rozhovorů, úřední dokumenty, osobní komentáře a poznámky, deníky, audio i video záznamy, tedy cokoli, co se přiblíží zcela všednímu životu zkoumaných lidí. Výzkumník nechce ze získaných dat složit potřebou skládku, ale spíše popisuje obraz, který získal během sbírání dat. Jako hlavní výhody kvalitativního výzkumu uvádí Hendl (2016), získá podrobného vhledu na danou událost, zkoumání v přirozeném prostředí, kdy můžeme daný proces studovat a navrhnout nové teorie, je velice flexibilní v závislosti na čase a podmínkách, lze s ním objevit i zcela individuální souvislosti. Ovšem má také řadu nevýhod, mezi jednu z největších patří skutečnost, že výsledky jsou velice lehkou ovlivněny výzkumníkem, jeho osobností a nastavením k dané problematice. Získané informace se také nemusejí dát zobecnit na širší populaci a sběr a analýza dat je velmi časově náročná.

6.1 Sběr dat

Jako techniku sběru dat jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor s rodiči adoptovaných dětí. Dle Skalkové (1983), je rozhovor nástroj, kterým lze zachytit plnou skutečnost a proniknout hlouběji do zkušenosti a postojů dotázaných osob. Při rozhovoru lze získat více informací i z neverbálního projevu dotazovaného. Navíc je menší pravděpodobnost nepravdivých odpovědí z důvodu interaktivního způsobu pokládání otázek, které lze doplňovat či pozměnit v případě nepochopení dotazovaného nebo dle aktuální situace a průběhu rozhovoru. Jak uvádí Miovský (2006), velikou výhodou, je možnost měnit pořadí otázek v závislosti na vývoji rozhovoru. Jak doporučuje Švaříček a Šedová (2007), před vlastním výzkumem jsem zpracovala teorii procesu osvojení, aby můj výzkum co nejlépe zachytil jednotlivé oblasti, ve kterých mohli rodiče vidět největší problém a překážku na cestě k adopci dítěte. Vytvořila jsem čtyři okruhy otázek, které byly v celém procesu základní.

Pro zaznamenávání jednotlivých otázek a odpovědí jsem použila diktafon. Všechny rozhovory probíhaly ve velmi přátelské a přirozené atmosféře. Dotazovaní účastníci působili velmi uvolněně a o celém procesu mluvili značně otevřeně. Následně se blíže vyjádřím, ke každému účastníkovi samostatně. Přepisy rozhovorů jsou součástí práce jako příloha 2-5. Všechny přepisy jsou upraveny tak, aby se zachovala anonymita jednotlivých účastníků. Jsou tedy vynechány názvy měst a jednotlivých osob, které v rozhovorech figuruji.

6.1.1 Okruhy a stanovené jednotlivé otázky u polostrukturovaného rozhovoru

Otázky, které jsem dotazovaným pokládala, byly rozděleny do čtyř okruhů, vždy s dalšími 5 podotázkami, ke každému okruhu tak, aby pokryly celou danou problematiku. Jednotlivé otázky ke každému okruhu jsou také součástí práce jako příloha číslo 1 v této práci.

První okruh je zaměřen na dobu trvání celého procesu osvojení. Zde zkoumám náročnost procesu z hlediska času. Tedy zda jednotlivé kroky a povinnosti na sebe navazují v takovém časovém sledu, že žadatelům o adopci nepřijde celý proces zbytečně zdlouhavý. Zda mezi jednotlivými procesními kroky, např. mezi podáním žádosti a plněním podmínek, či splněním podmínek a zařazením do čekatelů nebo už při nabídce dítěte a čekáním na vlastní osvojení konkrétního dítěte, nebyla dlouhá časová prodleva. A pokud byla, v které této části procesu a jak to na čekateli působilo. Podotázkami k tomuto okruhu jsou:

- „Zdála se vám doba, než jste dostali dítě do péče, adekvátní“?
- „Která část procesu byla, podle vás, zbytečně zdlouhavá“?

- „Čekali jste dlouho na vyjádření k vaší žádosti po splnění všech podmínek“?
- „Čekali jste dlouho na nabídku vhodného dítěte“?
- „Byla doba od souhlasu s nabídnutým dítětem a přijetí nabídnutého dítěte adekvátně dlouhá“?

Druhý okruh se týká plnění podmínek nutných pro osvojení dítěte. Zde jsou dva aspekty na cestě za osvojením dítěte. První je zaměřen na práci sociálních pracovníků. Tedy, jak na žadatele sociální pracovníci působili. Zda jim byli nápomocni, procesem dobře prováděli, podávali adekvátní informace a zda nenarušovali prostor rodin v povinných návštěvách domácnosti před i po vlastním osvojení. Druhý aspekt obsahuje otázky týkající se obsahu povinného vzdělávání pro budoucí náhradní rodiče. Zda psychologická část či školení obsahovala podstatné informace, které žadatelé využili. Jestli se jim náplň líbila a přišla jim plně k věci a zdali případně některou část považovali za zcela zbytečnou. K tomuto okruhu se řadí tyto podotázky:

- „Jak se chovala sociální pracovnice během prohlídky u vás doma“?
- „Byly psychologické testy věcné“?
- „Líbila se vám náplň školení pro osvojitele“?
- „Přišla vám některá část, která je pro žadatele o osvojení povinná, zbytečná“?
- „Jak často vás během zkušební doby navštívila sociální pracovnice“?

Třetím okruhem je osobní rovina celého procesu. V tomto okruhu jsem zaznamenala obsáhlé osobní vnímání procesu v každé zkoumané rodině. Jakým způsobem celý proces zasahoval do soukromí žadatelů a jak ho vnímali. Zda byly v procesu chvíle, kdy chtěli žadatelé od procesu ustoupit či se jich jakákoli část procesu osvojení výrazně dotkla nebo se během přípravy dozvěděli něco, s čím při zvažování a podání žádosti vůbec nepočítali. K tomuto okruhu jsem zvolila tyto podotázky:

- „Jak jste snášeli celý proces osvojení“?
- „Řekli jste si v některé části procesu, že vám to za to nestojí“?
- „Pomohla vám příprava s přijetím dítěte“?
- „Uvědomili jste si díky přípravě věci, které jste při podání žádosti nezvažovali“?

Čtvrtý okruh je zaměřen na rozhodnutí osvojit si dítě a jeho následné přijetí okolím rodiny. V tomto okruhu jsem zkoumala, jak velkou podporu měly rodiny při rozhodnutí adoptovat dítě od ostatních příbuzných či osob vyskytujících se v jejich okolí. Zda zažili i

nepříjemnou zkušenost od lidí v souvislosti s adopcí a jakým způsobem se k situaci postavili.

Tento okruh byl pokryt otázkami:

- „Jak jste oznámili svým blízkým, že si chcete osvojit dítě“?
- „Co bylo pro Vás nejtěžší na reakci po adopci dítěte ve vašem okolí“?
- „Jaké pro vás bylo zkušební období s dítětem“?
- „Přijali vaši příbuzní osvojené dítě dobře“?
- „Když se zpětně podíváte na celý proces, co bylo pro vás nejtěžší“?

6.1.2 Vyhodnocení získaných dat

Pro vyhodnocení získaných rozhovorů jsem použila metodu obsahové analýzy, která jak uvádí Miovský (2006) je pro zpracování polostrukturovaného rozhovoru ideální, díky možnosti kombinace více metod získání dat. Tedy kromě vlastního rozhovoru také pozorování a jiné.

7 Cíl výzkumu

Cílem moji bakalářské práce je zjistit, co bylo pro adoptivní rodiče největší překážkou v procesu osvojení dítěte. Která část procesu pro ně byla tak nepříjemná či těžká, že uvažovali, že od adopce upustí či s ní měli opravdu negativní zkušenost a porovnat, zda se to v některé fázi procesu opakuje nebo je to otázka individuální. Kdo osvojitelům v celém procesu nejvíce pomáhal a s čím měli největší problém.

8 Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek jsem si pro svoji práci vybrala 4 adoptivní rodiny, které si prošly celým procesem osvojení ke zdárnému konci. Dvě z nich mají adoptované pouze jedno dítě a dvě mají adoptované děti dvě. Každou rodinu jsem označila písmenem dle abecedy od A do D.

Rodiny pro výzkum jsem získala přes sociální síť facebook, kde jsem uveřejnila, čím se budu ve své práci zabývat, jakou formou budu sbírat data, časovou náročnost a zachování anonymity. Všechny rodiny se mi ozvaly samy také přes facebook. Všechny rodiny, až na rodinu C, jsem viděla osobně poprvé až při rozhovoru. Komunikace před samotným setkáním mezi námi probíhala prostřednictvím sms zpráv, kdy jsme si dojednali čas a místo na rozhovor. Pouze rodinu C znám osobně. Všechny rodiny spolupracovaly velmi ochotně a daly mi ústní souhlas ke zpracování získaných dat do mé závěrečné práce. Rozhovor trval vždy asi hodinu. V případě rodiny A a D jsem byla na návštěvě přímo u nich doma, kde u rozhovorů byly přítomny i děti. Tento fakt rodičům nikterak nebránil mluvit naprosto otevřeně a uvolněně. V případě rodiny B jsem byla u matky B v práci, kdy tam již nikdo nebyl a měly jsme pro náš rozhovor soukromí. V případě rodiny C byla matka C pozvána ke mně domů, protože to má nedaleko z práce. Celý rozhovor proběhl v naprostém soukromí.

8.1 Charakteristika respondentů

Rodina A bydlí v malé vesničce. Nyní má ve své péči dvě adoptivní děti. Staršího chlapečka a mladší holčičku. Tyto dvě děti jsou sourozenci, tedy mají stejnou biologickou matku. Byli adoptováni postupně. Tento pár se snažil několik let přirozenou cestou o dítě. Ovšem pozdější vyšetření odhalilo, že paní A nemůže mít děti, proto se manželé rozhodli pro adopci. V roce 2013 zažádali o adopci a chlapečka dostali v roce 2016 ve věku devíti měsíců. Holčičku adoptovali za kratší dobu ve věku roku a jednoho měsíce. Během soudu o adopci chlapce se dozvěděli o jeho sestře a zažádali o adopci i druhého dítěte a do roka dostali do péče i sestru chlapečka. Během hovoru byli přítomni oba rodiče i obě jejich děti. Rozhovor probíhal ve velmi uvolněné a přátelské atmosféře. Všichni byli velmi otevření a působili velice šťastně. Nebáli se mluvit naprosto otevřeně i v přítomnosti dětí.

Rodina B zde zůstala jen matka s adoptovanou dcerou. Obě bydlí v bytě. Dcera je již mimo domov na škole. Paní B se společně se svým manželem snažili mnoho let o vlastní dítě, třikrát podstoupila umělé oplodnění, bohužel bez úspěchu. Mezi druhým a třetím pokusem si zažádali o adopci dítěte. U tohoto rozhovoru byla pouze matka. Paní B působila velmi spokojeně a vyrovnaně. Během rozhovoru byla velmi otevřená, ovšem detaily si vzhledem k časové vzdálenosti již nepamatovala. V rozhovoru řekla, že adopce bylo to nejlepší, co jí v životě potkalo. Bohužel krátce po adopci dítěte se jí rozpadlo manželství a zůstaly s dcerou samy, a proto již nemohla žádat o druhé dítě. Svou dceru dostali do péče po 4 letech od podání žádosti ve věku tři a půl měsíce.

Rodina C má adoptovaného, nyní 11 letého syna. Bydlí v malém městečku. I tento pár měl problémy s přirozeným početím. Paní C podstoupila jeden pokus o umělé oplodnění, bohužel bezvýsledně a ještě se zdravotními obtížemi, které tuto ženu stále trápí. Rozhovor probíhal pouze s paní C a nikdo jiný u něj nebyl. Během rozhovoru působila spíše smutně a bylo vidět, že na proces osvojení si vzpomíná dobře, ale současné problémy, které s dítětem mají, se jí silně dotýkají a byl tím protkán celý rozhovor. Je zajímavé, že s nápadem adopce přišel manžel a nikoli paní C. Nevím, do jaké míry je to běžné a jestli tato skutečnost nějak neovlivnila současné výchovné problémy, které mají se svým adoptovaným synem. Bylo pro mne těžké, vést tento rozhovor, z důvodu osobní známosti paní C. Syna dostali do roku asi po dvou letech od podání žádosti ve věku čtyř měsíců. Důvod, proč neadoptovali další dítě, byla zdoluhavost procesu, který nechtěli znovu podstupovat.

Rodina D bydlí také v malé vesničce. Tato rodina má adoptované dva chlapečky smíšeného etnika. Maminka D má také smíšený původ. U rozhovoru byla přítomna matka D a obě adoptované děti a synovec paní D. Starší syn a synovec si hráli v pokoji. Mladší syn byl přítomen u celého rozhovoru. Paní působila velice spokojeně, byla rázná a velmi otevřená. Celý proces popisovala značně barvitě a podrobně. U staršího chlapce proběhlo vše rychle, brzy ho měli ve své péči, ovšem zde se protáhlo soudní řízení a zdrželo právní potvrzení adopce o rok. Mladšího syna adoptovali až po dvou letech od přijetí prvního dítěte. Důvodem byly jejich náročné požadavky na umístění dítěte z kojeneckého ústavu, které byly těžko splnitelné, ale po jejich zrušení měli druhé dítě do čtrnácti dnů.

9 Výsledky a jejich interpretace

Všechny rodiny popisují celý proces jako konstruktivní a smysluplný. Pro lepší přehlednost se budu vyjadřovat k jednotlivým okruhům zvláště s přihlédnutím k získaným poznatkům z každé rodiny.

9.1 Doba trvání procesu

Pro všechny rodiny byla doba, než dostali dítě do péče adekvátně dlouhá. Respektive na celkový čas si žádná rodina nestěžovala. U každé rodiny se vyskytla část procesu, která byla pro rodinu delší než by si představovali, ale pro mne bylo velmi zajímavé zjištění, že většina účastníků neměla s dobou trvání procesu výraznější problém, případně zásadní problém. Je pravdou, že čas strávený přípravou je zdoluhavý. Problém nebyl s délkou kurzu samotného, ale s jeho rozvleklostí do několika měsíců a s prodlevami i několik měsíců. V celém procesu bylo vždy období, kdy musela každá rodina na něco čekat.

Pro rodinu A bylo dlouhé cestování druhá nejtěžší věc v celém procesu osvojení. Odpověď na otázku, zda rodině A připadal celý proces dlouhý:

„Mně teda ne.“ (Matka A)

„Mně nekonečný!“ (Otec A)

„No manžel, ty chlapy to berou jinak. Jenomže nejhorší, když jezdíte na ty psychologický testy nebo jezdíte k těm doktorům, vykládáte to tam. Jedete do města třeba kvůli pěti minutám.“ (Matka A)

U rodiny B, nehrál čas téměř žádnou roli.

„No my jsme to tam jakoby dali, ale ne že by jsme se třepali na to, až to bude. Já říkám, já jsem mezi tím absolvovala nějaký ty....ty. My jsme to měli jako alternativu, že pokud to dopadne, bude to fajn, pokud to nedopadne tak se více méně svět nezboří, protože mi pořád přišlo, že mám život více méně před sebou.“ (Matka B)

Byla si zcela vědoma délky procesu a vzhledem ke svým požadavkům byla připravená čekat i mnohem déle.

„Tu časovou posloupnost si nějak nevybavuju. Ale určitě si nevybavuju, ale já říkám. Já jsem k tomu přistupovala, že budu ráda, když to dopadne. Ale já věděla, že tenkrát se čekalo klidně

pět, šest let. A byli jenom děti, které byli starší a my jsme tam měli limit do dvou let. Já jsem byla ochotna čekat i deset, takže ty čtyři roky.“ (Matka B)

Navíc v závěru procesu měla spíš pocit, že se stala matkou ze dne na den.

„No spíš, mě to pak přišlo šílený. My jsme si stavěli dům a nastěhovali jsme se tam, plácnu, 1.října a ještě nebyl ani zkolaudovaný, ale museli jsme uvolnit byt, protože jsme ho pronajali. Ještě tam nic nebylo, kuchyň tam nebyla, nic. A to bylo o víkendu a nám v pondělí zavolali z kojeneckého ústavu, že tam máme dítě. A teď volala moje spolužačka ze základní školy. A já jí říkám: Ježiši, no my se přijedem podívat, ale až tak koncem týdne. A ona vy si jí jako nevezmete hned?! No a já po čtyřech letech, když už jsem nepočítala, že bude nějaké dítě. No je pravda, že jsem doma něco měla, protože kamarádka mi věnovala vaničku, kočárek a autosedačku a pár nějakých blbůstek, ale to tam bylo zaklizený, že možná někdy. Takže já jsem se stala matkou ze dne na den a já jsem jako podnikala, to je silný slovo. Ale já jsem profesí textilní inženýrka, ale zabývám se designem kožichů a koženého oblečení jako by na volné noze. A teď si vemte, ne že by to nebylo dobrý, ale máte nasmlouvané věci a najednou ťuk, ze dne na den na mateřskou. A ta moje kolegyně, co vedla, nějaká překladatelka, co tam měla kanceláře. Se mnou šli do města a potřebuješ tohle a tohle a nakupovali a já jsem akorát duchem nepřítomná stála a rozdávala ty peníze. A spoléhala na to, že koupí všechno, co je potřeba. Normálně bych na to měla devět měsíců, abych se na to nachystala a normálně se připravila a já jsem byla matka ze dne na den. Nebo řekněme do dvou dnů.“ (Matka B)

Pro rodinu C čas také nebyl zcela prioritní. Ale stejně jako u rodiny A narážíme na problém s časem při dojíždění, akorát v tomto případě šlo o měsíční seznamovací dojíždění za dítětem do kojeneckého ústavu.

„No takže o víkendu jsme tam byli a pak třeba jednou v týdnu. Ono to místo není za rohem“ (Matka C)

Ještě jako zbytečně dlouhý proces viděla matka C psychologické vyšetření i celkovou dobu trvání procesu.

„Jako tam bylo dlouhý to psychologický vyšetření to bylo na rok, a pak čekáš na asi tři roky. protože to bylo jedno vyšetření, pak se nedělo několik měsíců nic, pak bylo druhý, zase několik měsíců nic. Potom jsme měli třetí a potom, to bylo před Vánocema, to si pamatuju, to jsme měli takovou tu přípravu.“ (Matka C)

Celková doba trvání ovšem odradila rodinu C od další adopce. Bylo jim totiž řečeno, že pokud by chtěli adoptovat druhé dítě. Museli by celý proces podstoupit znovu.

„Zdouhavý. My jsme si pak říkali, jestli druhý, ale když jsem si představila, že bychom měli absolvovat všechno znova, zase tak dlouho.“

„No a tam nám řekli, že když dostaneš, tak tě okamžitě vyřadí z té databáze z toho šuplíku jak já říkám. A když budeš chtít znova, tak musíš projít všechno znova.“ (Matka C)

U rodiny D byl celková doba procesu zcela přijatá bez výhrad.

„Ne jako že jsme pozvaní na to školení. Psychologický testy a tak a to začlo, protože oni to přes ty prázdniny jako nechávají být, tak my jsme to podali někdy v květnu no v červnu přišel dopis, že se máme někdy v září dostavit, já nevím na ten kraj. No se všim všudy, tady s tím procesem to trvalo rok a už jsme měli malýho.“ (Matka D)

Po rozhodnutí, že rodina D adoptuje dítě, jim přišel celý proces velmi rychlý.

„No. Víte co, tím, že člověk na to dítě dlouho čeká, furt se snaží tou přirozenou cestou. A pak když uděláte ten krok k něčemu, kde vás ten cíl čeká, tak on to člověk..nebo alespoň my dva, jak už jsme věděli, že jsme v rozjezdu. Tak my už jsme to nesledovali, takže nám to přišlo hrozně rychlý.“ (Matka D)

Největší problém byl bohužel u soudkyně, která proces adopce na samém závěru nesmyslně zdržela. Zde narážíme na problém s jednotlivcem, který může náhled na proces adopce účastníkům značně znepríjemnit.

„No, já si myslím, že jí trošku vadil jako náš přístup. Protože my jsme ju jako, trošičku uháněli. Tím, že jsme volali, jestli už jsme na řadě nebo jsme se ptali. Tak to si myslím, že jí asi bylo nepříjemný jo, že jsme na to trošku tlačili. Ta nás teda nechala něco malinko přes rok vydušit jo. A ještě potom ještě ve finále, když jsme měli mít soud jako osvojení, tak ona nám teda řekla, že si jako předvolá matku.“ (Matka D)

U rodiny D jsme ještě jednou narazili na otázku zdlouhavosti procesu a to u adopce druhého chlapce. Jelikož měli jako jednu z podmínek, že chtěli dítě pouze z kojeneckého ústavu, museli na něj čekat přes dva roky. Po zrušení této podmínky, měli nabídku dítěte do čtrnácti dnů od zrušení této podmínky.

„ Tam byl problém v tom, že my jsme tam měli danou tu podmínku a my jsme si za ní stáli. Protože my máme tu zkušenost a tam to proběhlo super a my to tak chceme. Ale pak když se nic nedělo, tak člověk začal uvažovat, a tak jsem volala té naší sociální pracovníci, protože na tom kraji vám tak nechtěj něco říct. Tak jsem volala jí a ona říká ,že za poslední dva roky jsem nepředávala jediný dítě, který by bylo z kojeňáku. To si myslím, že je váš největší problém. Takže to přehodnoťte s manželem. A pokud bych byla vámi tak to změním. Pokud chcete mít druhé dítě, tak to změňte. Tak jsem říkala jasně, tak jsme to udělala. Volala jsem na ten kraj. A to byl takový boží dar, ona ta paní, která nás měla na starost, zrovna nebyla. Tak já jí napíšu email. Takže jsem na to pak samozřejmě zapomněla. A oni mě druhej nebo třetí den volali sami! Že ona tam asi nějak nechala vzkaz ta paní, co jsme s ní mluvila a na to konto mi volala. Jako vy to chcete změnit a to a to a začala to se mnou hrozně rozebírat. A přijďte příští týden, a nebo tento, jestli máte čas.“ (Matka D)

Čas, který rodiny čekaly na vyjádření úřadu k jejich žádosti, tedy jestli budou zařazeni do registru, nepovažoval nikdo za prioritní nebo významně dlouhý.

9.2 Plnění podmínek pro osvojení

U plnění podmínek procesu neměla žádná rodina problém s náplní kurzu pro osvojitele. Rodina A i C neměla představu, co se na kurzu bude dít.

„No my jsme původně přemýšleli, co to bude ta příprava. Jestli tě budou učit vyměňovat plinky nebo něco. To ne, ale on vlastně vykládal všechno od začátku jako co s těma dětma, dělali se tam jakoby ve skupinkách, naše představy. Nebo když nastane nějaká situace, jak se zachovat,.bylo to zajímavý, to jo.“ (Matka C)

Většina z účastníků to brala jako zajímavou zkušenost, ale nepřinesla do rodiny nic převratného. Jako přínos, viděla rodina A kontakt s dalšími účastníky procesu osvojení a navázání přátelství. Někteří se dodnes vídají.

„ Ani ne když jsme jezdili na to školení, to se mi líbilo, to jsme se tam vždycky sešli, povykládali a ty problémy jsme řešili. Byly tam různě i věkově ty páry takže to bylo fajn. A všichni mají a všechny děti podobně, některým se dokonce narodilo vlastní.“ (Matka A)

„ Na a potom byla tahle příprava, vlastně před těma Vánoce. Jsme tam byly na dva, na tři dny, dvakrát po sobě. Ale fakt to bylo zajímavý, protože on nám řekl spoustu věcí, který bychom se nedověděli. Jak to funguje, ten systém celorepublikový a všechno, takže když tam

za náma došel z kraje ten psycholog, tak se hrozně divil, co všechno víme. Takže to bylo velice pozitivní, protože on říkal, že je potřeba aby to člověk věděl. “ (Matka C)

U rodiny D byla náplň sice zajímavá, ale celé to na ně působilo příliš zdlouhavě.

„No jako ani nevím. Jako nepřišlo mě to zbytečný, Nějakou část, pár věcí, si z toho pamatuju. A jako jestli tam bylo něco zbytečného, jako fakt nevím. Ale kdyby to bylo fakt jako dvakrát, tak třeba po těch čtyřech hodinách, tak by to úplně stačilo. Že to bylo takový zbytečně zdlouhavý kolikrát. “ (Matka D)

Psychologické testy považovala většina za zbytečné či obsahově až směšné (rodina A i B), zde se názory rozcházely i z důvodu vlastního nastavení rodin a osobnosti každého účastníka.

„ Já jsem se u toho musela smát, protože to byly teda otázky. Takové různé otázky, no si říkám tak toto teda! Jako nelogické pro mne. “ (Matka A)

„Mě to přišlo legrační. Jako legrační v tom smyslu, jako chápu, je to nutný. Jako je pravda, že ty ostatní páry, byli i mnohem starší než my a ty váhali, co mají odpovědět. A mě to přišlo směšný, že nevědí, co by na to řekli. To byli takový životní situace, tak na to prostě řeknu, co si myslím. Oni spíš nevěděli, co mají říct, aby se to líbilo tomu. „ (Matka B)

Ale kromě rodiny C neměl nikdo pocit, že by psychologické testy obsahovaly otázky, které by jim příliš zasahovaly do soukromí. Spíše si nebyli jisti, z jakého důvodu jsou právě tímto způsobem pokládány a více rodin se zmínilo o častém opakování otázek.

„ Ty psychologický testy, podle mě se to dětí vůbec netýká. Tam byly nějaký otázky, pak otázky který zjišťovali, zda odpovídáme stejně, aniž to víme. Něco bylo na počítaču, něco bylo.. “ (Matka C)

Také jako jediná část, kterou by rodina C vynechala či ji přišla zbytečná. Byly psychologické testy.

„ No ta psychologická část mi přišla zbytečná (velmi nejistě, vyhýbavě). Ale to já neposoudím. “ (Matka C)

Co se týká zajímavých otázek v psychologickém testu, které si účastníci zapamatovali, byla to pro každou rodinu jiná oblast.

„Vím, že tam byly otázky jako. Co bude chtít mít z dětí, až vyrostou. Nebo kam byste je dala na školu. Jako takové otázky.“ (Matka A)

„No napsala jsem. My jsme teda mohli být spolu. No co jim tam mám napsat? No napsala jsem nevím, podle toho jak se budou vyvíjet, tak prostě na to, co je baví. Člověk neví že, jaké dostane dítě vůbec. Takové dost divné. Takže to bylo takové zvláštní ty testy.“ (Matka A)

U rodiny B byl spíš pocit umělosti modelových situací z důvodu bezdětnosti psychologa.

„Ne mě to přišlo všechno takový. Právě, že tím, že on byl, to měl všechno nastudovaný jen z knížek a vůbec to nezažil. Tak já jsem si připadala jak ve škole, protože my jsme měli marxismus, leninismus. Já jsem ho vždycky odříkala, ale myslela jsem si o tom svý. Takže u něj jsme to měla dost podobně.“

„Já vám to řeknu, jak mě to přišlo. Jako když nás chce chytit na švestkách..“ (Matka B)

U rodiny C si matka zapamatovala kresbu postavy.

„Máš nakreslit panáčka, já moc kreslit neumím a takový věci. To jsem teda nechápala, k čemu jsou.“ (Matka C)

Matka D si vybavila velmi zajímavou otázku v psychologických testech.

„Tam si pamatuju jednu otázku: že trpíte ..jako míváte noční můry?? A to tam bylo dvakrát nebo třikrát. A teď tam bylo, zdálo se vám někdy o tom, že jste zavraždila psa? Tak to si děláte srandu ne?“ (Matka D)

Co vidím velmi pozitivně, je skutečnost, že všechny rodiny mají velmi dobrou zkušenost se sociálními pracovníky. Všichni byli velmi příjemní a obětaví a v mnoha případech rodinu procesem velmi pěkně provázeli. V případě prohlídky domu také nenarušovali rodinný klid a byli velmi vstřícní.

„Ona přišla jenom před tím soudem, kdy musela udělat nějaké to šetření. Tak to byla u obou, to fakt přišla. Myslím, že to bylo jen před tím soudem. Neměli jsme vůbec. I když jsme dávali tu žádost, tak ona přišla a neprohlížela nám ani dům nebo..nevím jestli to dělala jiným, to nevím s nikým jsem nemluvila, takhle o tom. Ale že by nám jako lezla do skříní nebo tak, vůbec.“ (Matka D)

Žádná z rodin se nevyjádřila v tom smyslu, že by sociální pracovník chodil do domácnosti příliš často. Frekvence návštěv byla v souladu se zákonem nařízeným minimem.

„No, chodila ta paní, o které jsem mluvila z té sociálky, a ta byla úplně v pohodě.“ (Matka B)

U rodiny D to byli hned dvě pozitivní zkušenosti se sociální pracovníci, která jim během adopce velmi pomohla a s ředitelkou kojeneckého ústavu, která jim velice vyšla vstříc.

„Ta byla taky v pohodě. Ta nám pomáhala už na začátku, když jsme se tam chodili informovat se žádostí, co máme proto udělat...A ona už v tu dobu byla pro nás taková, jako že nám hodně pozjišťovala, že nám hodně poradila, jo my jsme tu cestu takhle měli fakt moc pěknou. my jsme měli moc fajn lidi kolem sebe. Až teda na tu soudkyni“ (Matka D)

„Ted' před Vánoce, to už byla taková ta atmosféra, že... Tak já říkám, co s tím jako. No a ten na kraji mi říkal, tak né jako, musíte se napřed seznámit. A já jako, no to mě vůbec neříkejte! Já chci slyšet, co můžu udělat, abychom si ho odvezli hned! A on našťestí.. Jo.. No ještě když budete mít štěstí a budete si tam.... domluvíte se s tou ředitelkou, tam tady existuje hostitelská.. na hostitela no. Tak já jsme tam hned volala a říkala, no my jsme teda ti budoucí a my chceme mít na Vánoce chlapečka doma. A ta ředitelka teda byla. My do dnes tam jezdíme na návštěvu. Úžasnej člověk a ona už přes ten telefon mi říká, vy jste mi teda dala. A já říkám, jestli chcete mít krásný Vánoce Vy aj já a celá moje rodina, tak to pro mě musíte udělat. Takže ona říká, tak přijed'te. Takže my jsme tam jeli s tím, že jsme tam dva dny byli, abychom se jako seznámili. Takže jsme měli dva dny seznamovačku a pak jsme mohli odjet všichni na tu hostitelskou.“ (Matka D)

Jako kontrastní bych viděla zkušenost s pěstouny u rodiny D oproti rodině A.

„No my jsme měli štěstí na ty pěstouny. My jsme měli s něma tu cestu fakt pěknou. My jsme si to ani jeden nedělali nepříjemným. My jsme si tak vyhověli, že ten malej byl jakoby od začátku u nás. Ted' už to můžu říct, ale my jsme to nikde moc neříkali. Ted' už je to zavřený, ale oni nám ho předali, jako on patří k vám on je váš. Takže, my jsme ho tam vezli, jen když měl nějaké cvičení a nebo když měl nějakou kontrolu. S něma jsme to vůbec neměli jakoby komplikovaný. Jako jeli na procházku s kočárem všichni a takový. Jako oni nám ho dali, oni to tak brali od prvního dne. Vy jste čekali na něho, on čekal na vás. On bude stejně jednou váš a my nebudeme nikomu nic znepríjemňovat. my jsme taky byli takový, že jsme nechtěli nic znepríjemňovat, tak že my jsme měli opravdu štěstí.“ (matka D)

Také rodina C má dobrou zkušenost s ředitelem kojeneckého ústavu a hlavní ošetřující sestrou i personálem.

„Tam byl ředitel, ale my jsme jednali s vrchní sestrou. a doktorkama a ještě tam byla psychologka. Takže jakoby jo, máme i společnou fotku.“ (Matka C)

9.3 Osobní rovina procesu

Během rozhovorů vyplynulo, že procesem osvojení procházeli jednotlivé rodiny dobře, ovšem téměř v každém procesu se našel okamžik, kdy měli jednotlivé rodiny těžkosti. Většinou s nezbytnými účastníky procesu osvojení, kteří jsou součástí systému, ale z jiné oblasti působnosti. U rodin A a D byly prodlevy u soudních řízení.

U rodiny A to byl ovšem větší problém pěstounská rodina, která svůj úkol bohužel nezvládla zcela profesionálně, dokonce byl k tomuto případu volán sociální pracovník, který pěstounům udělil pokárání. Jako zásadní selhání role pěstounky vidím v tom, že si dovolila říct matce A, že jí dítě nedá.

„Ze začátku to bylo úplně v pohodě i s něma, jsem říkala, to je super pár, ale to se tak vyhrotilo. Vyhrotilo se to tím, že já jsem ho jednou koupala malého a on strašně plakal. Byl takový flekatý červený a nikdo ho neutišil a ona mi prostě řekla, že mi ho nedá. A teď já říkám, to snad ani není možné!! A naše mamka ji teda něco řekla a na druhý den mi napsala, že byla u doktorky a že má šestou dětskou infekční nemoc. Takže já jako kdybych za to mohla, že se neutiší nic. Tak tímhle to vygradovalo a já už jsem se nemohla přetvařovat a to už prostě nešlo. Já už jsem tam chodila s odporem a už to nešlo. Jest jsem nemohla pit nic. Týden jsme tam nebyli, vid'. Jsem řekla, že jsem nemocná. Ne!! Jeden den jsem tam měla jet a napsala jsem jí, že nepřijedu, že mám průjem. Sociálka volá. Říkám prosím, no paní prý jste nemocná? A já říkám no. No paní mi volala, že nemůžete přijet a kdesi cosi. A ona a máte nějaký papír od doktora, že jste byla nemocná? No já jsem nebyla u obvodního, normálně mám průjem jako. No aha, no paní si myslela, že to hraju. No hraju!! Takže ona si stěžovala úplně na všechno.“ (Matka A)

Matka A měla tak velký problém s pěstounkou svého prvního chlapce, a to pro ni byl kritický okamžik celého procesu osvojení. V době, kdy už by se měla těšit a seznamovat s novým členem rodiny, přemýšlela nad ukončením celého procesu. Stejně tak otec A vnímal pěstouny a celé prostředí u nich doma velmi negativně.

„ A to bylo asi nejhorší, ježdění, protože ona se o něho hodně bála, nechtěla nám ho půjčovat, nechtěla, abychom s ním byli sami. Jako když vám dá někdo dítě a pláče. Jako já to beru, ale na to mají ty testy, a tak. Vždycky jsme ho uklidnili, ale jak se tam ukázala. Takže my jsme museli. Já už jsem byla na zhroucení. Mě už se tam nechtělo jezdit, já jsem tam jezdila každý druhý den z práce, jsem si brala volno. A oni řekli, že tam jezdím málo!! Že tam jezdím málo, ať jdu marodit a klidně na neschopenku napíšu tu jejich adresu tam. No a já jim říkám, že to nemůžu, že máme daná pravidla, že musíme mít příjem, že. „ (Matka A)

„ To bylo po té druhé návštěvě. To jsme jeli dom, sto kilometrů dom a nemluvili. Já jsem byl tak nasraný!! No já říkám, kdyby jsme od ní měli něco kupovat, třeba auto a museli tam jezdit měsíc, se na to auto dívat jo. Protože, to bylo jak ve skleníku tam. A my jsme potřebovali být s malým hlavně sami, ale oni tam byli oba dva, ještě tu dceru, teď my dva, jejich brácha a šest psů jorkšířů doma. “ (Otec A)

Opět vnímám velmi pozitivně zásah sociálního pracovníka, který situaci zvládnul a pomohl rodině A situaci s pěstouny zvládnout.

„Až tam byla sociálka, všechno. Tak teda pán jim domluvil. Že rodiče si musí zvykat na dítě a dítě na rodiče. A ona z toho byla úplně. A ona nám, řekne, že mají jet tam na nějakou akci a že jedeme s něma, že ten malý tam bude. Tak pan razantně řekl, že neexistuje. Tak nám ho dali, tak konečně jsme vypadli na ten celý den. No že jsem si ho nabalila prostě. Jídlo všechno, to jsme věděla. Ale stěžovala si furt na sociálce. Volala sociální pracovnice, prosím vás co se děje?? Paní říká, že nechystáte večeri a já prosím?! A co mám dělat první, koupat nebo chystat večeri?! To jak se dělá večera si přečtu aji na návodě!“ (Matka A)

Další hrubou chybou ze strany pěstounů vidím jednání, kdy se snažili rodinu A přesvědčit, aby jim dítě nechali do konce měsíců z finančních důvodů. Toto navíc byla pro matku A tak zásadní zkušenost, že to ovlivnilo její případnou další adopci.

„Ale nejhorší je, že oni vám to řeknou, víte to. On manžel šel spat, a on ten pán mi říká, že kdyby bylo rozhodnutí v půlce měsíce, jestli bychom jim ho nenechali do konce měsíce, že by mohli zpětně dostat ty peníze. Aby si nemuseli půjčovat peníze. A já říkám no tak to asi ne. “

„No já jsem vůbec nevěděla, co mám říct! Já jsem byla v šoku. No a po tomhle jsem říkala, že teda druhé už nechcu. Že nikam jezdit nebudu a jestli toto bude u ní, že tam přesně jezdit nebudu. “ (Matka A)

Co se týká soudního procesu, byla zkušenost u rodiny A také ne zcela pozitivní.

„No nejlepší jsou soudci jo. To bylo nekonečné, ty mají pořád čas. To oni nemají, že by jezdili za děckem nebo tak. Když to nechaj, dělat někoho jiného, tak co! Máme čas. Oni nám dali zpětné razítko, třeba o tři týdny.“ (Otec A)

Další drobný problém s částí procesu měla rodina B. U rodiny B byl specifický případ, kdy matce B neseděl psycholog i skupinové sezení, z osobních důvodů. Matka B měla osobní problém otevřít téma neplodnosti před skupinou.

„Ale musím říct, že co já jsem špatně snášela, byly právě ty psychologický pohovory a tak. Ale ono to je všechno spíš kvůli osobní rovině. Protože my jsme na ty psychologické testy chodili do manželské poradny. A ta manželská poradna byla v té samé budově, kde já jsem pracovala. Měla jsem tam pronajatou tu kancelář, takže jsem se s tím člověkem znala. Tělesně postiženěj, neměl žádnou rodinu. Prostě celý ten člověk byl divný. A mě přišlo hrozný odkrývat takový to nitro tu bolest, protože já jsem to pořád brala jako svý selhání, že nemůžu přijít do jiného stavu. Dokud jsme tam chodili s manželem sami, tak to bylo ještě dobrý, ale on potom ty hromadný sezení Já jsem prostě ten blok měla. Ale říkala jsem si, že je to moje osobní věc. To bylo prostě tím, že já jsem nemohla otěhotnět. A já jsem si říkala, to je moje soukromá věc a já nevím, proč bych tohle měla sdílet s někým jiným. Do toho nikomu cizímu nic není.“ (Matka B)

U rodiny C nebyl žádný osobní problém v celé rovině procesu.

U rodiny D se vyskytl problém pouze u soudkyně, která řízení o osvojení vedla velmi necitlivě k potřebám dítěte i rodiny. Celé řízení protahovala a podle mne necitlivě a zcela nestandardně předvolávala biologickou matku k výslechu při soudním líčení.

„No víte co, ona nám taky napsala do dopisu. Ona nám poslala dopis, já jsem se tenkrát úplně rozklepala, úplně na mě padla panika. Protože my jsme tam, po domluvě s naší sociální pracovnící, jsme tam prostě poslali dopis a v tom dopise jsme jako poslali žádost, že jsme jako v takové a takové situaci a malého máme už půl roku. Že vlastně já su doma. Platila jsem si sociální, zdravotní sama, protože už jsem jako nic. Že bychom jako chtěli buď uspišit ten soud, anebo bychom se mohli stát tím, předběžným opatrovníkem. A ona nám napsala dopis, že tohle zamítá. A že do toho jsme šli, že se o to dítě budeme starat, že není problém to dítě vrátit. Že ho máme v té hostitelské....No jako že !!No mě popilo horko!!“ (Matka D)

Opět je zde rodinou D velmi pozitivně vnímaná pomoc sociálního pracovníka. Kdy sociální pracovnice zajistila přítomnost biologické matky dítěte u soudu (po předvolání matky soudkyní). Protože pokud by se biologická matka nedostavila, soud by se opět odročil.

„No ona si ju skutečně pozvala a tím, že jsme měli tu hodnou sociální pracovníci. ta nám teda dala...ta nám teda pomohla...ta si totiž pohlídala tu maminku, že k soudu došla, to bylo teda zaručený, že ta tam k soudu přijde. ta jí pohrozila, že jestli nepřijde, že jí teda bude znepríjemňovat, jako dál, když nevyhoví ona jí. Že ona jí taky nebude vyhovovat a pomáhat. Takže ona byla skutečně hodná, že se postarala jakoby, že ta maminka tam došla, podepsala to, i když teda malej už byl..velkej.. tak byl právně volnej“. (Matka D)

Další osobní problém s koncem procesu cítila rodina D při návštěvách u pěstounské rodiny během adopce druhého syna.

„Ty návštěvy, to pro nás bylo jako takový..jo. My s něma máme výborný vztah do dneška. No třeba večer jsme šli spát a ..on tu jako není. Tak to bylo pro nás takový nebo ho tam odvést tam a jet domů sami. (Matka D)

Bylo pro mne překvapující, že žádná z rodin, nenarazila během přípravy na osvojení, na skutečnosti spojené s adopcí, které by je před podáním žádosti nenapadly. Tedy skutečnosti, které před podáním nezvažovaly, události, které by mohly nastat. Tedy zřejmě jsem měla štěstí na zcela otevřené rodiny, které počítaly s případnými problémy během výchovy dítěte. Velice dobře mi odpověděla matka v rodině B.

„: No ono je to stejně hezký, když máte to dítě. Vy zpestříte život jemu, ale taky ono vám. Jako my jsme se měli dobře, všechno jsme to zvládali, kariéra, dovolená. Jenže se pak podíváte a řeknete si, a co tady zůstane po vás? Nakoupený věci nebo něco. Prostě to dítě, protože co člověk ví a umí a myslí, že už je to dál, tak to dítě je pokračování.“ (Matka B)

9.4 Přijetí rozhodnutí osvojení dítěte a následné přijetí adoptovaného dítěte okolím.

Co беру jako velice pozitivní, tak fakt, že u třech adoptovaných dětí byly drobné zdravotní komplikace a rodiny s tímto neměly problém. U rodiny A měl chlapeček deformovanou hlavičku, po tom, co jeho biologická matka utajovala porod a svazovala se. Chlapeček je již plně v pořádku.

„Takže my jsme řekli, že jo. Že si ho berem, nic neměl jen tu hlavičku, ale tam to bylo v pořádku. Protože to byl utajovaný porod. Ona se svazovala, aby to nikdo nevěděl. Měl otláčenou hlavičku. Museli s ním jezdit až do města, to je jediná léčebna tady. Takže měl helmu. Ale jinak zdravé.“ (Matka A)

Také holčička, mladší sestra chlapečka, měla zdravotní komplikace, které oddálily její adopci.

„Tak nakonec, že ne a ještě, že jim jde o to, že je zdravá a ona měla hodně problémy, astma na kortikoidách. Teď ještě ta mléčná strava jí nedělala dobře, takže říkali, že možná nepůjde k adopci.“ (Matka A)

U rodiny C měl chlapeček problém se zúženým hltanem, tedy nemohl dobře přijímat potravu a zvracel. Podstoupil operaci, a také je již zcela v pořádku.

„Nařezávali mu jícen, on nemohl jíst, zvracel.“ (Matka C)

Všechny zúčastněné rodiny byly velmi dobře přijaty ze strany svých příbuzných. Osobně mě překvapuje, že neproběhly diskuze na téma, co si dítě nese ze své biologické rodiny. Nezaznamenala jsem jediný negativní ohlas.

„No tak když jsme si dovezli malého. Všichni to věděli, že si adoptuju. Že nemůžu mít děti, že si adoptuju. Ti to vzali úplně suprově, že nám fandili. No a jak jsme si vlastně dovezli malého, tak jsme se tu všichni sešli a všichni miminko a mici, mici. A on je takový plachý, ke každému nejde. Bylo to, jo fajn byli rádi, že se nám to podařilo. Když jsme jim pak ještě řekli, že bude ještě holčička, tak byli nadšení. A teď ještě říkali třetí a to já že né, že už nejsme v registru.“ (Matka A)

„No my jsme s tím neměli žádný problém. Oni to všichni vzali v pohodě a těšili se.“

„Ani nemám problém s hlídáním, sice on je drzej, hubatej a podobně, ale babičky je jako furt no.“ (Matka C)

„No skvěle, podpořili. Prostě všichni to vzali a byli šťastní.“ (Matka B)

U rodiny D to bylo zajímavé, neboť příbuzní neměli ani ponětí o tom, že budou adoptovat miminko a dozvěděli se to tím, že přišli s dítětem v náručí.

„jo, jo no tak naše mamka ta říkala, a když vám to nejde proč si neadoptujete? Ona o tom se mnou nikdy nemluvila, jako, že je nějaký problém. Já jsem s ní o tom nemluvila, tak ona se mě neptala. Ale kolikrát sama říkala. Proč si nevezmete?? A já říkám no však jo, někdy. Tak jsme si pak podali, no a oni pak byli co, byli šťastni. Přijali ho hnedka, jak manželova rodina, tak moje. Ani teď necítím něco jinak.“ (Matka D)

Negativními zkušenostmi s okolím měla každá rodina. Ale nepřikládali tomu příliš velký význam.

„Ale když máte nepřátele, ani ne, ale když se s vámi někdo nebaví. Tak to k vám přijde takový ty řeči. Podívej se, ona není matka, ona nemůže mít děti. Na té dědině je to takové, hodně zlé pro ty děti. Ale si říkám, závidí, tak si závidí. To je závist. Že jsme něco dostali a že máme děti, protože když vidím ty jejich děti, jak jsou nevychované tak to je prostě strašné.“ (Matka A)

„: No tam ne, ale babička. Tam pořvávala na ni nějaká baba v Tescu. Jo malý ti chodí do první třídy, tak to tam chodí s tím adoptovaným sígrem. A pořvávala to tam na celý Tesco.“ (Matka C)

„Jeden chlap tady, jako starší chlap mě tady jednou řekl něco jako, jsou zdraví?? Nic jim není?? Jako takovým tím stylem, jestli nejsou špinavý nebo něčím nakažení. Tak jako aby si vás podal. A víte všechno jako. A teď já, jako...jsem si říkala, jestli špatně slyším. Právě vedle mě stála kamarádka, která je jako že učitelka ve škole a trochu ta psychologie u ní je. Tak ta zůstala taky tak, ale ta byla rychlejší než já, ta zareagovala. Jako pane, to si snad děláš srandu! To si doufám děláš srandu, no a já jsem pořád zůstala.“ (Matka D)

Je tedy zřejmé, že každá rodina měla potíže s jinou částí procesu osvojení, v závislosti na okolnostech, které je na této cestě potkaly. U rodiny D to byla paní soudkyně, která pozdržela celý proces adopce o rok a na soudní líčení si pozvala matku dítěte, i přes nedoporučení sociální pracovnice a s vědomím, že dítě bylo již přes rok na hostitelském pobytu u své adoptivní rodiny. Pro rodinu B se nejtěžší okamžik promítal do osobní roviny, kdy matka B měla problém s vlastní neplodností a nedokázala pracovat se skupinami během vzdělávání budoucích osvojitelů. Pro rodinu C bylo těžké dojíždění k dítěti před vlastním osvojením, toto bylo společné s rodinou A. U rodiny A byla nejtěžší fáze komunikace s pěstouny. Zde rodina

A pěstouny částečně omlouvá s vědomím, že jejich syn byl pro pěstouny první svěřené dítě a s pěstounkou si na sebe velmi zvykli. Nicméně chování pěstounů, v tomto případě, bylo velice neprofesionální.

Velice zajímavé pocity z adopce měla matka v rodině B, jak ze vztahu ke své dceři, tak k celkovému přispění dítěte do života.

„Jako měla jsem pocit a ten jsem měla strašně dlouho, jestli né téměř do dospělosti. Že na ní musím být ještě víc opatrná, než kdyby byla moje vlastní, protože mi jí jakoby někdo půjčil. Jako, že mi jí dal někdo na hlídání a já měla hroznou hrůzu, abych někde něco nepokazila. Taková větší zodpovědnost.“

„No ono je to stejně hezký, když máte to dítě. Vy zpestříte život jemu, ale taky ono vám. Jako my jsme se měli dobře, všechno jsme to zvládali, kariéra, dovolená. Jenže se pak podíváte a řeknete si, a co tady zůstane po vás? Nakoupený věci nebo něco. Prostě to dítě, protože co člověk ví a umí a myslí, že už je to dál, tak to dítě je pokračování.“ (Matka B)

Postoj k celé adopci se mi velmi těžko charakterizuje u rodiny C, kde matka po pokusech o vlastní dítě má trvalé zdravotní problémy a s nápadem adopce přišel její manžel a celkově si nejsem jistá, jakým způsobem své mateřství vnímá.

„No, něco se chytlo, ale pak to nic nebylo a výsledek byl, že se mi zvedl hormon v nadledvinkách a od té doby mám vysoký krevní tlak, a budu to mít asi celoživotně.“ (Matka C)

10 Diskuze

V této kapitole jsem vyhodnotila nejdůležitější informace a okamžiky, které z rozhovorů vplynuly. Některé byly pro jednotlivou rodinu zcela individuální, jiné se opakovaly. V tom případě, jsem srovnala podobné zkušenosti jednotlivých rodin, případně uvedla rozdíly mezi nimi. Držela jsem se struktury rozhovoru a návaznosti jednotlivých okruhů, jak byly pro rodinu důležité.

Čas byl všemi rodinami vnímán jako nezbytná součást procesu. Příímý problém s časovou náročností byl pouze v rodině A, a to pouze jednostranný. Otec rodiny A, který působil velmi aktivně a zřejmě nemá rád jakékoli protahování procesu, byl z délky nemile překvapen. Naproti tomu, maminka A s dobou trvání procesu neměla žádný problém. Pouze jim oběma přišlo zbytečné kolikrát cestovat víc jak hodinu do města kvůli pouze krátkému rozhovoru. Tento faktor, tedy dojíždění, buď k dítěti, nebo na školení, hrálo u rodin nejvíce roli z hlediska časové náročnosti procesu. Možné je, že dítě, které bylo nabídnuto (právně volné), bylo z velké dálky od bydliště osvojitelů. Tento případ nastal v rodině A,C i D. Zde byly nabídnuté (právně volné) děti ve větší vzdálenosti a rodina A,C i B se zmínila o nepříjemnostech spojené s velmi častým cestováním k dítěti během čekání na soudní rozhodnutí o osvojení.

U rodiny B zřejmě čas nehrál roli vůbec. Paní B se během žádosti pokoušela o své vlastní dítě pomocí umělého oplodnění, které bohužel nevyšlo. Tudíž měla čas vyplněný aktivitou. Navíc měla jasnou představu o časové náročnosti a byla ochotna na dítě čekat i deset let. Na otázku, jakým způsobem ovlivňují dané požadavky dobu pro splnění podmínek, až k nabídce dítěte, jsme narazili u rodiny D a B. Zde byl rozdíl v tom, že rodina B si byla zcela vědoma toho, že díky požadavku malého dítěte do věku dvou let, se celý proces může značně protáhnout. Tudíž to vědomí, že tento požadavek, může být v dané době problémový, byl pro rodinu známý. Naproti tomu rodina D, která si žádala o druhé dítě s podmínkou, že chtějí druhé dítě z kojeneckého ústavu, nečekali, že tato podmínka může proces takto zdržet. Zde pomohl rodině sociální pracovník, který ji upozornil na fakt, že za poslední dva roky nepředával jedině dítě z kojeneckého ústavu. Na druhé dítě čekali dva roky a dostali ho, až po zrušení této podmínky a dítě si přebírali od pěstounů. Po zrušení této podmínky dostali nabídku dítěte do čtrnácti dní. V tomto případě, ovšem rodina D nevěděla, že tato podmínka může být pro proces takto zásadní. Navíc se pro ni rozhodli po sdílení negativních zkušenosti s pěstouny z jiných adoptivních rodin.

Jako zbytečně dlouhá část se rodině D zdál proces na samotném závěru, kde čekali soudní rozhodnutí o osvojení. Netradiční bylo, že dítě měli na hostitelské povolení z kojeneckého ústavu, kde bylo umístěno a z kterého si ho brali domů. Zde narážíme na fakt, že dítě bylo v péči osvojitelské rodiny déle než rok a stále nebylo soudní rozhodnutí o osvojení. Zde rodina velmi silně narážela na běžný život, kdy matka D byla s dítětem doma, ale neměla nárok na rodičovský příspěvek z důvodu toho, že oficiálně ještě rodič nebyla. Tudíž byla doma a platila si sociální a zdravotní a nepřinášela domů žádný výdělek, což finančně pro rodinu nebylo zrovna zcela v pořádku. Po snaze celý proces zrychlit narazili na lidský faktor, kdy soudkyně odpověděla, že s tím musela rodina počítat a pokud je to pro ni problém mohou dítě vrátit. To pro celou rodinu D byl již zcela nemožný krok, jak z hlediska citového, tak lidského a navíc je to velmi vyděsilo. Také nemohla rodina nikam vycestovat, jelikož neměli žádný oficiální doklad o tom, že dítě patří k nim. V této situaci, byla rodina D velmi spokojena s prací sociálního pracovníka, který se snažil celou situaci vyřešit v co nejkratší době. Zcela nezvyklé v tomto případě bylo to, že si soudkyně pozvala k výslechu během soudu o osvojení i biologickou matku dítěte. Tu se naštěstí podařilo sociálnímu pracovníkovi vypátrat a přimět ji, aby k soudu přišla. Ovšem i tak, soudkyně nerozhodla a nechala si vypracovat další posudky a soud se opakoval, tentokrát již úspěšně a dítě bylo osvojeno. Zde narážíme na faktor lidské činnosti v tomto procesu, kde jednotlivec může značně ovlivnit celkové pocity z procesu osvojení, ba celý proces dokonce výrazně pozdržet nebo i přerušit. Další velmi nepříjemnou zkušenost s jednotlivcem měla rodina A, která měla vážný problém s pěstouny, kde dítě bylo umístěno před adopcí. Zde matka A velmi špatně nesla, že pěstounská rodina si k dítěti vytvořila velmi silný citový vztah a osvojitelské rodině závěr celého procesu značně znepríjemnila. Nechtěli nechat matku A s dítětem o samotě, velmi často si stěžovali na osvojitelskou rodinu A příslušnému sociálnímu pracovníkovi a dokonce řekla matce A, že ji dítě nedá, což pro celou rodinu A byl značný šok a vzniklá situace způsobovala i zdravotní komplikace matce A. Zde opět zasáhl sociální pracovník, který udělil pěstounům pokárání a vysvětlil jim, jakým způsobem se mají k osvojitelům chovat. Díky tomu se situace uklidnila do snesitelné míry.

Také u rodiny B byla velmi silná negativní zkušenost v podobě psychologa. Matka B pracovala ve stejné budově, tedy tohoto psychologa znala. Popisovala ho jako tělesně postiženého bezdětného muže, který rozhoduje, zda ona může dostat přidělené dítě. Také měla osobní problém s přijutím faktu, že nemůže počít dítě. Tuto skutečnost brala jako osobní selhání a velice se jí promítala do náplně procesu osvojení. Konkrétně, velice se

bránila skupinovým setkáním. Byla ochotna raději jít desetkrát na individuální sezení, než jedno skupinové. Ovšem po upozornění, že pokud chodit nebude, bude jejich žádost zamítnuta, byla na všech povinných školeních.

U rodiny C nebyla žádná nepříjemná zkušenost během procesu, pouze dojíždění a také fakt, že psychologické testy trvaly v tomto případě rok, což bylo pro rodinu značně dlouhé. Velice pozitivně popisuje rodina C školení pro náhradní rodiče a jeho náplň. Několikrát se matka C zmínila o štěstí na školitele a možnosti navštívit a poznat chod kojeneckého ústavu, na který velmi vzpomíná. Jako zásadní v rozhovoru s rodinou C se jevily mentální výchovné problémy osvojeného dítěte, které matku velmi trápily a nesly se náladou celého rozhovoru. Dále zde působil faktor vzniku zdravotních problémů při pokusech o vlastní dítě. Během procesu osvojení neměli s ničím vážnějším problémem. Jen když chtěli adoptovat ještě druhé dítě, dostali informaci, že musí projít celým školením znovu, a proto od druhé adopce zcela upustili.

Jako největší pomoc vnímaly všechny rodiny práci sociálního pracovníka, který je procesem provázel. V případě komplikací v procesu osvojení šlo vždy o osobu, která měla na tento proces vliv z jiného, souvisejícího oboru. Náplň školení pro náhradní rodiče přišla všem rodinám věcná, i když v některých případech by hodinové dotace zkrátily. Příprava většině zúčastněných rodin nepřinesla žádné nové poznatky. Ovšem všichni byli velice spokojeni s navázáním kontaktů a v některých případech i kamarádského vztahu s ostatními náhradními rodinami a některé rodiny se dokonce dodnes vídávají nebo si píšou. Jiná situace je pouze u rodiny C, kde matka skupinové sezení špatně nesla a nechtěla nic sdílet s ostatními. U psychologických testů se smysl položených otázek hledal rodinám hůře, ale kromě rodiny C, nepřišel žádné rodině psychologický test zbytečný.

Při přijetí dítěte příbuznými neměla ani jedna ze zúčastněných rodin problém ve svém nejbližším okolí, i když také každá zažila alespoň jednu nepříjemnou narážku z okolí vzdálenějšího.

Závěr

Jak je nastíněno již v teoretické části práce, proces osvojení dítěte není pro budoucí rodiče jednoduchý. Musí uvést velké množství osobních informací a podstoupit časově náročná školení. Jak jsem zjistila ve své práci, celý proces adopce je dobře nastaven. Žádný z účastníků nepocítil plnou zbytečnost některé části. Pokud byl problém během procesu, vždy vycházel z jednotlivců, kteří v dané oblasti své působnosti nepracovali profesionálně, či nezhodnotili všechny důsledky pro danou rodinu. V oblasti časové náročnosti nebyly zjištěny větší výhrady. Je zjevné, že je u procesu osvojení v současnosti menší časová náročnost, než tomu bylo dříve. Bylo by zajímavé provést šetření v závislosti na srovnání náročnosti tohoto procesu u nás a v jiných zemích EU nebo například v USA. Je-li proces osvojení podobný a stejně náročný. Náplň odborných přednášek byla pro všechny účastníky věcná a v některých případech je i hodně zábavná. Největší přínos spatřuje většina účastníků výzkumu ve skupinové práci, kdy se sdílejí informace a seznamují se žadatelé mezi sebou. U psychologického vyšetření byly postoje různé, ale nedá se říct, že by byly negativní (spíše humorné). Jako velice pozitivní vnímám pochopení všech účastníků nutnosti tohoto školení, i když pro většinu jim nic zcela konstruktivního nepřineslo. Také jako velice pozitivní vnímám profesionalitu sociálních pracovníků, na které všechny zúčastněné rodiny vzpomínají velice pozitivně. Spolupráci s nimi brali jako velikou pomoc v celém procesu osvojení. O to kontrastnější jsou pak případy problémů u oborů, které s tímto procesem souvisí a musí být do něj zahrnuty. Dále považuji za zajímavé zjištění, že je zřejmě častý problém s pěstouny a rodiny je vnímají negativně. Bylo by dobré tuto oblast prověřit dalším výzkumem.

Během rozhovoru s rodinou D, mě také překvapila jejich podmínka na osvojení druhého dítěte, že chtějí dítě pouze z kojeneckého ústavu a ne od pěstounů. Tuto podmínku rodina vysvětlila tím, že měli od dalších adoptivních rodin informace o velmi těžké komunikaci s pěstouny a o nepříjemnostech spojených s návštěvou dětí. Jistě by bylo velmi zajímavé se touto myšlenkou zabývat v další výzkumné činnosti a ověřit, zda jde opravdu o širší problém na cestě k osvojení, či nikoli.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Markéta Kaválková

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Problematika procesu osvojení z pohledu rodičů

Počet stran (bez příloh): 53

Celkový počet stran příloh: 40

Počet titulů české literatury a pramenů: 21

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 2

Počet internetových odkazů: 10

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Jelínková

Rok dokončení práce: 2018

Přehled literatury

- ARCHER, Caroline. *Dítě v náhradní rodině: [nejčastější problémy při výchově mladších dětí v náhradní rodině]*. Praha: Portál, 2001, s. 119. ISBN 80-7178-578-4.
- BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o osvojení (adopci)*. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014, s.57. ISBN 978-80-87455-18-0.
- BUBLEOVÁ, Věduna, VÁVROVÁ Alena, VYSKOČIL Filip a POKORNÁ Pavla. *Průvodce náhradní rodinnou péčí. Adopce.com* [online]. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014, květen 2014, s. 33. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: http://www.adopce.com/_files/adopce-f39331e567241cca38b868acf6d7ff52/pruvodce-nahradni-rodinnou-peci-2014.pdf
- BUBLEOVÁ, Věduna, VÁVROVÁ Alena, VRÁNOVÁ Lucie a FRANTÍKOVÁ Jana. *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011, s. 94. ISBN 978-80-87455-01-2.
- GABRIEL, Zbyněk a NOVÁK Tomáš. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha: Grada, 2008, s.144. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3.
- GUNNAR, Megan R., BRUCE Jacqueline a D. GROTEVANT Harold. *International adoption of institutionally reared children: Research and policy. Development and Psychopathology*. United States of America: Cambridge University Press, 2000, 2000(12), 677-693.
- HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. s 230. ISBN 80-7178-803-1
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, s. 440. ISBN 978-80-262-0982-9.
- KOLUCHOVÁ, Jarmila, MATĚJČEK, Zdeněk, ed. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002, s. 155. ISBN 80-7178-637-3.
- LANGMEIER, Josef a MATĚJČEK Zdeněk. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011, s.399. ISBN 978-80-246-1983-5.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999, s. 183. ISBN 80-7178-304-8.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994, s.98. ISBN 80-85282-83-6.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Rodiče a děti*. Třetí, upravené vydání (ve Vyšehradu první). Praha: Vyšehrad, 2017, s.357. ISBN 978-80-7429-797-7.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, s 223. ISBN 80-04-25236-2

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vydání třetí. Praha: Portál, 2016, s.272. ISBN 978-80-262-1154-9.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006, s.332. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny: její vývoj, teorie a základní problémy*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. 250 s. ISBN 80-85850-75-3.

SMUTKOVÁ, Lucie. *Sociální práce s rodinou*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. s. 47. ISBN 978-80-7041-069-1

SKALKOVÁ, Jarmila. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu: vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult*. 2., dopl. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, s.384. ISBN 978-80-262-0644-6.

VÁVROVÁ, Alena. *Přípravy pro budoucí náhradní rodiče: (metodika)*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, s.69. ISBN 978-80-87455-16-6.

VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK Ivan, ed. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998, s.383. ISBN 8071782696.

WEGAR, Katarina. Adoption, Family Ideology, and Social Stigma: Bias in Community Attitudes, Adoption Research, and Practice. *Family Relations* [online]. 2000, **49**(4), 363-369 [cit. 2018-04-03]. DOI: 10.1111/j.1741-3729.2000.00363.x. ISSN 0197-6664. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1741-3729.2000.00363.x>

Internetové zdroje:

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: 359/1999 Sb. ZÁKON [online]. Praha, 1999 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7263/Zakon_o_socialne-pravni_ochrane_deti.pdf

Zákon č. 89/2012 Sb.: Občanský zákoník. *Zákony pro lidi.cz* [online]. Praha, 2012, 22.3.2012 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 301/2000 Sb.: Zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. *Zákony pro lidi.cz*[online]. Praha, 2000, 7.9.2000 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-301>

Zákon č. 292/2013 Sb.: Zákon o zvláštních řízeních soudních. *Zákony pro lidi.cz*[online]. Praha, 2013, 27.9.2013 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>

Zpráva o činnosti Úřadu za rok 2016 [online]. Brno: Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, 2017 [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: https://www.umpod.cz/fileadmin/user_upload/vyrocní_zpravy__106/Zprava_o_cinnosti_2016.pdf

Adresář organizací působících v sociální oblasti ve městě Brně. Brno: Magistrát města Brna, Odbor sociální péče - Oddělení koncepce a plánování služeb, Referát komunitního plánování sociálních služeb, 2014. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:cf6355a0-e1c8-11e4-82a1-005056827e52>

Úmluva o právech dítěte: hlavní principy: obecný základ pro veškerá práva dětí [online]. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: https://www.unicef.cz/odkazove_zdroje_textove_mater

Trestní zákoník 40/2009 Sb.: část 1, hlava 8 paragraf 126 [online]. Praha, 2015 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/trestni-zakonik/cast-1-hlava-8-paragraf-126>

Základní pojmy: projekt náhradní rodinné péče [online]. adopce.com [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <http://www.adopce.com/informace/zakladni-pojmy/>

Občanský zákoník předpis číslo 89/2012 Sb.: Pododdíl 1, Osvojení, osvojitel a osvojované dítě [online]. Praha, 2012 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/zakony/novy-obcansky-zakonik/f4581477/>

Seznam příloh

Příloha číslo 1. Okruhy a stanovené otázky u polostrukturovaného rozhovoru

Příloha číslo 2. Záznam rozhovoru s rodinou A

Příloha číslo 3. Záznam rozhovoru s rodinou B

Příloha číslo 4. Záznam rozhovoru s rodinou C

Příloha číslo 5. Záznam rozhovoru s rodinou D

Příloha číslo 1.

OKRUHY A STANOVENÉ JEDNOTLIVÉ OTÁZKY U POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

1. Doba trvání procesu

- Přišla vám doba, než jste dostali dítě do péče adekvátní?
- Která část procesu byla podle vás zbytečně dlouhá?
- Čekali jste dlouho na vyjádření k vaší žádosti po splnění všech podmínek?
- Čekali jste dlouho na nabídku vhodného dítěte?
- Byla doba od souhlasu s nabídnutým dítětem a přijetí nabídnutého dítěte adekvátně dlouhá?

2. Plnění podmínek pro osvojení

- Jak se chovala sociální pracovnice během prohlídky u vás doma?
- Byly testy během psychologického vyšetření věcné?
- Líbila se vám náplň školení pro osvojitele?
- Přišla vám některá část, která je pro žadatele o osvojení povinná zbytečná?
- Jak často k vám během zkušební doby chodila sociální pracovnice?

3. Osobní rovina procesu

- Jak jste snášeli celý proces osvojení?
- Řekli jste si v některé části procesu, že vám to za to nestojí?
- Byli některé otázky a témata během přípravy už pro vás velmi osobní?
- Pomohla vám příprava s přijetím dítěte?
- Uvědomili jste si díky přípravě věci, které jste při podání žádosti nezvažovali?

4. Přijetí rozhodnutí osvojit dítě a následné přijetí adoptovaného dítěte okolím

- Jak jste oznámili svým blízkým, že chcete osvojit dítě?
- Co bylo pro vás nejtěžší na reakci pro adopci ve vašem okolí?
- Jaké pro vás bylo zkušební období s dítětem?
- Přijali vaši příbuzní osvojené dítě dobře?
- Když se zpětně podíváte na celý proces, co bylo pro vás zcela nejtěžší?

Příloha číslo 2.

ZÁZNAM PŘEPISU ROZHOVORU S RODINOU A

Účastník o- otec

Účastník m- matka

(smích)

Výzkumník: Tak jaké to bylo??

Účastník o: No hrozný

Výzkumník: A vy jste adoptovali obě zaráz?

Účastník m:ne, my jsme byli 2013 pozváni k pohovoru do toho města

Výzkumník: do města?

Účastník: Ano my jsme vlastně patřili pod město.

Výzkumník: Hm

Účastník m: Takže 2013 a museli jsme chodit na ty různé přednášky. jak se to ...trialog.

Výzkumník: Triáda?

Účastník: Ne, ne trialog, my jsme měli trialog, tam jsme chodili, na ty různá školení a sezení a pak jsme měli školení i ve městě.

Výzkumník: A přišlo vám to k věci, anebo vůbec?

Účastník m: No, my jsme nevěděli, do čeho jdeme vid'?. Takže my jsme tam jezdili, bylo nás tam osm párů. Nakonec jsou tam i ti, co jsme vám říkala. Teď má teda nějaké problémy s dítětem, takže nemohla. Takže jsme se tam potkali, povykládali jako, jak to bude probíhat a tak různě. Takové školení, chodili tam i ty pěstounky, co se starají o ty děti a pak je dávají těm rodičům. Soudce jsme tam měli, že? Do toho jsme se všichni obuli. Tomu jsme tam dali kapky! Takovej, mladej, ale ustál to. Měl jen 33, ale jako ustál to.

Účastník O: Jo, jo, ustál to. Věděl všechno.

Výzkumník: No, to docela koukám, v třiceti třech soudce, to je docela brzo. To musel být na tom velice dobře, minimálně kariérně.

Účastník O: Takovej kariérista.

Účastník m: No hezkej, sympatickej, všechno věděl.

Výzkumník: Takže 2013 a jak dlouho vám trvalo, než jste dostali?

Účastník m: Tak..

Účastník O: Tak čtyři roky, čtyři roky celkově. A malého jsme vlastně dostali 2016.

(malý rozbroj mezi dětmi, pláč dětí, vykázání z místnosti.)

Výzkumník: Přišlo vám to hodně dlouhý?

Účastník m: Mně teda ne.

Účastník o: Mně nekonečný!

Výzkumník: Vám tedy ne a vám nekonečný.

Účastník m: No manžel, ty chlapy to berou jinak. Jenomže nejhorší, když jezdíte na ty psychologický testy nebo jezdíte k těm doktorům, vykládáte to tam. Jedete do města, třeba kvůli pěti minutám.

(návrat dětí)

Výzkumník: To je hrozný no.

Účastník m: To je prostě, jezdíte pořád, já nevím, jak často jsme jezdili do toho města. To si teď neuvědomuju, ale kvůli pěti minutám do Brna. Pak nás teda pozvali na ty psychologický testy. Já jsem se u toho musela smát, protože to byly teda otázky.

Výzkumník: Jo bylo to...

Účastník o: No spousta otázek a pořád se to opakuje dokola.

Výzkumník: No oni to, tam je to lži skóre, oni zkoumají, zda odpovídáte autenticky.

Účastník m: Takové různé otázky, no si říkám, tak toto teda! Jako nelogické, pro mne.

(smích)

Výzkumník: A máte třeba nějaký příklad, co Vám přišla jako vyloženě zvláštní otázka?

Účastník m: No, to už si nepamatuju.

Výzkumník: Přišlo Vám, že vám to třeba hodně zasahuje do soukromí?

Účastník m: Ne.

Výzkumník: To ne.

Účastník m: Víím, že tam byly otázky jako. Co bude chtít mít z dětí, až vyrostou. Nebo kam byste je dala na školu. Jako takové otázky.

Výzkumník: Co jste jim na to odpověděla, jestli se můžu zeptat? To je pro mne teda.

(smích)

Účastník o: Tabu Co já můžu vědět, co vyrostete z děcka.

Výzkumník: No právě.

Účastník m: No napsala jsem. My jsme teda mohli být spolu. No, co jim tam mám napsat? No, napsala jsem nevím, podle toho, jak se budou vyvíjet, tak prostě na to, co je baví. Člověk neví že, jaké dostane dítě vůbec. Takové dost divné. Takže to bylo takové zvláštní ty testy.

Výzkumník: No, no Takže jak jste podstoupili to školení, ty testy. Tak vám řekl úřad, že dobře, že vás zařadili. A jak dlouho?

Účastník o: To není tak jednoduchý.

Výzkumník: Jo to není tak jednoduchý?

Účastník m: No po těch testech nám vlastně řekli, že jsme prošli jako. No a teď, že budem čekat.

Výzkumník: A tahle fáze byla dlouhá jak?

Účastník o: No my jsme podali žádost v červnu a za dva roky v červnu nám volali.

Výzkumník: Že vás zařadili? Anebo že už máte mimčo?

Účastník o: Ne, že už mají mimčo. Dva roky od žádosti to bylo přesně.

Výzkumník: To bych řekla, že je ještě docela dobrý. Tak akorát.

Účastník o: Ano

Účastník m: Říkali, že je to spodní hranice.

Výzkumník: No spodní hranice, daná ze zákona je devět měsíců.

Účastník o: To se tady nikdy nemůže podařit.

Účastník m: To tady v žádném případě. Tady se nemůže podařit nic, co se týče legislativy. Je to hrozné, rozhodně to není pro děti. Přínos. Místo toho aby to dali co nejdřív. Tak to nee.

(smích)

Výzkumník: Tady je totiž problém toho, že to garantuje stát. Proto je toho taková masa toho vzdělávání.

Účastník m: Jak jsme pak měli to školení, tak se nás ptali, jestli chceme bílé dítě nebo zdravé dítě nebo je nám to jedno. Pak jestli ho chceme přímo z nemocnice, jenže tam hrozí ta možnost, že by nám ho mohli toho půl roku vzít anebo až po tom půl roku. Tak jsem si říkala, než aby vám ho vzali! Nechtěla jsem to riskovat. Takže jsme to neriskovali a až po tom půl roku no. No a potom ta Verča, jak pojedete, si nechali napsat, že nechtěj od pěstounů, ale přímo z ústavu. No, nám to bylo převážně jedno, nám to bylo jedno. My jsme chtěli od miminka do tří let., jsme si dali požadavek. Bylo nám to jedno, jestli holka nebo kluk i dvojčata mohli být a že chceme tedy zdravé. Jako nějaká malá omezení, jako je astma, cukrovka a tak, to ne to je dneska normální v týchle době. No a pak jsme čekali.

Výzkumník: Čekali.

Účastník m: Čekali, čekali. No a jednou telefon v práci. Kolem oběda telefon. To vezmu, prosím. A už to bylo dobrý den, tady pak pán z Jihomoravského kraje. A dobrý den a on no máme pro vás dítě. A já jo fakt!! A vůbec jsem se nezeptala, jak je staré a co to je, ale my jedeme zítra do Chorvatska. To byl právě pátek a my jsme se měli vracet v pondělí. No a já, my jedeme na dovolenou na týden. Počkáte na nás??!! Tak že jo a volám manželovi a co to je?!! A já nic nevím, já nic nevím!! A že v pondělí máme přijet.

(smích)

Účastník o: A to jsme si v úterý zaplatili dovolenou, že už se nemůže nic stát. A v sobotu že jedem a v pátek telefon.

Výzkumník: Nooo! To tak bývá.

Účastník m: Takže v sobotu ve tři jsme jeli na dovolenou a v pondělí asi na desátou jsme tam měli být.

Výzkumník: No to byla dovolená!

(smích)

Účastník m: No a zavoláme, nezavolá, tož zavoláme mu!!

Účastník o: No vždyť jo, jsem se nic nedozvěděl. Takže jsme pořád říkali, tak co, jestli to bude kluk. Tak jsme tam přijeli a oni, tak jak se máte? Že si jako povykládáme. No tak nám dal fotku a povykládal nám, co ví.

Výzkumník: A jak byl starej malej?

Účastník m: Sedm měsíců.

účastník o: Osm.

Účastník m: Sedm, no.

účastník o: A v devíti jsme si ho brali.

účastník m: Takže my jsme řekli, že jo. Že si ho berem, nic neměl jen tu hlavičku, ale tam to bylo v pořádku. Protože to byl utajovaný porod. Ona se svazovala, aby to nikdo nevěděl. Otec neznámý. A matka stejně stará jak já, třicet čtyři.

Výzkumník: A co blbla, to je hrozný. Pro mne je to takový nepochopitelný, ale to je můj osobní náhled na věc.

Účastník m: Tak my jsme byli, že ať to radši normálně dá, protože pak to dítě. Měl otláčenou hlavičku. Museli s ním jezdit až do Ostravy, to je jediná léčebna tady. Takže měl helmu. Ale jinak zdravé. No, on je hrozně dobrý, nikoho se nebojí. My dojedeme do toho města a on začal plakat. No a on byl totiž hodně fixovaný na ni a ona na něho. To totiž bylo jejich první. To byli mladí, čtyřicet let, rodiče, děcka už měli, ta jejich dcera už měla taky vnuka a ten, malinký se jmenoval Albert, my jsme ho teda přejmenovali. A to bylo asi nejhorší, ježdění, protože ona se o něho hodně bála, nechtěla nám ho půjčovat, nechtěla, abychom s ním byli sami. Jako když vám dá někdo dítě a pláče. Jako já to беру, ale na to mají ty testy, a tak. Vždycky jsme ho uklidnili, ale jak se tam ukázala. Takže my jsme museli. Já už jsem byla na zhroucení. Mě už se tam nechtělo jezdit, já jsem tam jezdila každý druhý den z práce, jsem si brala volno. A oni řekli, že tam jezdím málo!! Že tam jezdím málo, ať jdu marodit a klidně na neschopenku napíšu tu jejich adresu tam. No a já jim říkám, že to nemůžu, že máme daná pravidla, že musíme mít příjem, že.

Výzkumník: No, to se všechno dokazuje no.

Účastník m: A teď oni no....takže tam to bylo takové horší. To pro mě psychicky nebylo úplně dobré. Jedna známá nám teda pomohla hodně, volala na ty sociálky do města. Tak tam byla sociálka, pak tam byl i ten pan z kraje. Ne ten ne. Pán, no teď prostě. Hrozný to bylo.

Výzkumník: Takže to předávání, jestli to neříkám úplně blbě.

Účastník m: Ne to nebylo ještě předávání. To bylo ještě seznamování.

Výzkumník: Takže seznamování s tím mimčem.

Účastník m: Ze začátku to bylo úplně v pohodě i s něma, jsem říkala to je super pár, ale to se tak vyhrotilo. Vyhrotilo se to tím, že já jsem ho jednou koupala, malého a on strašně plakal. Byl takový flekatý, červený a nikdo ho neutišil a ona mi prostě řekla, že mi ho nedá. A teď já říkám, to snad ani není možné!! Tak jsem volala té paní. jak se jmenovala?

Výzkumník: A to byla jako maminka, anebo pěstounka?

Účastník m: Pěstounka

Výzkumník: Takže on byl od malička u pěstounů a ona byla taková nafixovaná.

Účastník m: Ano, ano

Účastník o: On byl totiž jejich první, oni ho měli od třetího dne, kdy se narodil.

Výzkumník: Aha, tak ho měli teda opravdu brzo.

Účastník m: Oni to takhle dávají těm pěstounům.

Výzkumník: Protože oni mají ty kontakty s tou bývalou rodinou a nevadí jim to.

Účastník m: Takže tam to bylo takové horší, tam to vygradovalo, až jsme tam na to museli volat sociálku. Se ptali, vy jste neposlali tu sociálku, že ne? No a my né!!

Výzkumník: No, tak to je jasné, že jim to neřeknete.

Účastník m: Takže tam se to pohlo, velice rychle. Takže my jsme věděli, že v pondělí bude rozhodnutí a ve středu bylo. A já jsem tam v úterý byla a abychom jim dali dopředu vědět, kdy. No a já si říkám jasně, jasně. No a ve středu bylo rozhodnutí a volala jsem jim, že jedu si pro něho. A ne, ne, ne, jestli jeden den ho nechali, že ho musí připravit a takže ještě ten jeden den jsem přežila. A manžel už další den si nemohl vzít volno, tak jsem řekla. Pojedu pro něj sama! Mě to nevadí, ale ještě že jsem nejela, že jela moje mamina, protože já jsme byla tak vyklepaná, že bych to ani neodřídila. Ale chovali se slušně a to, a paní sociální pracovnice říká: manžela máte kde?? No v práci, včera jsme si ho chtěli vzít a tak bohužel! A tak jsme se s nima rozloučili normálně, všechno v pohodě, ale nejsme v kontaktu.

Výzkumník: No to je možná i lepší, protože by to asi nedělalo dobrotu.

Účastník m: Jako víte co, kdyby byli dobré vztahy jako tady od té malé z Rohatce.

Výzkumník: A ona byla jinde? A jak jste se o ní dozvěděli, když jsou to teda sourozenci? Vy jste teda žádali ještě o jedno?

Účastník m: No, my jsme si dovezli malého, měli jsme rozhodnutí všechno. Já říkám dobré, že nastupím. Nechali jsme si teda prodloužit, abychom zůstali v registru. A potom říkám, nastupím do práce a potom časem druhé. Víme to od soudu, paní a manžel říká, třeba se tu zas uvidíme.

Účastník o: Ne já říkám, když tu budem podruhé doufám, že to bude jednodušší. A ona to nevydržela a řekla nám to, že má sourozence.

Účastník m: No a my však jo. Protože oni mají ještě starší jedenáctiletou.

Výzkumník: A ta je taky někde?

Účastník m: Ta je u babičky, jejich babičky. No, takže já říkám, však my víme, že má sestru a ono nee. A já cože? Mě přepadlo horko a říkám je je!!

Výzkumník: Vy jste teda žádali o konkrétní dítě, nebo jak to teda probíhá?

Účastník m: Ne ne, oni pokud je samozřejmě sestra tak se ptají první těch příbuzných z rodiny.

Výzkumník: Jasně, to je logický.

Účastník m: Matka byla zrovna zbavena svéprávnosti u této malé a babička s dědečkem jakože nic, ale oni mají ještě děti a je možné, že si to vezme některé z těch sourozenců. Tak nakonec, že ne a ještě, že jim jde o to, že je zdravá a ona měla hodně problémy, astma na kortikoidách. Teď ještě ta mléčná strava jí nedělala dobře, takže říkali, že možná nepůjde k adopci. By jí asi dali do domova nebo já nevím. Takže, my jsme dojeli dom a já pořád uvažovala jestli...

Výzkumník: Řekli nám kolik má měsíců??

Účastník o: Ano, řekli, deset měsíců měla.

Účastník m: Tak říkám, uvidíme, co a jak. Furt dělali testy i na černý kašel a tak, no a byl Mikuláš, telefon.

Účastník o: Ona totiž v červenci nám řekla paní u soudu, že v půlce října by se to mělo rozhodnout a že by nám měli volat. A ono nic, tak jsem tam volal, co se děje. A oni řekli, že to ještě není vyřízené.

Výzkumník: No protože u toho astmatu, je to těžké, to je taky dost psychosomatické.

Účastník o: V listopadu jsem zase volal, pak volala manželka, no a za tři dny volali oni nám, že už je to vyřízené.

Účastník m: No to jsem v pondělí, ne v pátek jsem psala paní sociální pracovníci a ona říkala, že to už věděla, ale ještě to nebylo podepsané, úplně rozhodnuté. No a pak pán nám volal na Mikuláše, že si můžeme pro holčičku, takže..

Výzkumník: A tu jste si hned vyzvedávali?

Účastník m: Ne, ne, tam to bylo taky zdlouhavé. My jsme si ji vzali a ona měla rok a měsíc. Takže ona byla rok vlastně v rodině pěstounské.

Výzkumník: Tak to mě zase přijde fajn, že jdou tak brzy k těm pěstounům. Pokud to tedy není první dítě.

Účastník m: Ne, oni už mají víc praxe pěstounské v tom Rohatci a tohle bylo jejich...

Účastník o: třetí

Účastník m: Třetí. A to jsou šedesátiletí a úplně perfektní lidi, jo. Teď se s nimi scházíme a oni děckám na narozeniny i malému a to pro ně není nic, že. Úplně v pohodě. Takže my jsme volali tam v tom prosinci, že se teda můžeme přijet podívat. No a malá, to byl takový rozdíl oproti malému. Ta šla ke každému. No!! Ty jdeš ke každému a usměvavá. Takže tam to bylo úplně jiné, velice rychle jsme se skamarádili. Je to blíž ten Rohatec, takže jsem tam jezdila častěji. A mě to nevadilo, tam jezdit častěj, tam byla úplně jiná atmosféra.

Výzkumník: Ono je to úplně jiný, oni to asi měli mnohem víc srovnaný z toho, co říkáte. Ona ta paní z toho prvního, asi si to měla víc porovnat sama se sebou. Ale ono je to dost těžký, já si to třeba nedovedu představit, že bych...ne takhle jako k adopci, to mi přijde docela dobré, ale ten pěstoun, když odevzdává to dítě po nějaké době, ještě pokud by neměli vlastní. To by mi nedělalo dobře.

Účastník m: Oni měli, měli i vnuka, vlastně ve stejné době, jak byl malý. Já to беру jo, tuto práci bych nemohla dělat. No, pan říkal, že ten pěstoun musí být profesionál a ne říct, že vám ho nedá.

Výzkumník: To jo, to se nedělá.

Účastník m: Takže dostali pokárání a

Výzkumník: To je to pro vás ta psychika, to si nesmí vůbec dovolit.

Účastník m:to Jo, to bylo hrozný.

Výzkumník: Takže, která ta část pro vás byla nejhorší ? Z toho co povídáte.

Účastník o: To ježdění.

Výzkumník: To ježdění a v které části? Na ty pohovory, anebo k tomu malému?

Účastník m: K tomu malému. Je to časově hrozně náročné. Furt jezdit, a pak ještě, když máte pěstouny, který vám zrovna moc nepomůžou. To bylo hrozný.

Výzkumník: No, to jo.

Účastník o: To ještě byly ty nejhorší horka. A ono je to sto kilometrů do města a sto kilometrů zpátky.

Účastník m: No, manžel už řekl, že ať řeknu, že je někde na montáži, že už tam prostě nepojede.

Výzkumník: Já tomu úplně rozumím.

Účastník m: Nám řekli, že tam musíme spát. No, nám bylo řečeno na školení, že bychom tam jeden víkend nebo tak. Tak manžel tam spal jednou se mnou, a pak jsem tam spala já. Takže to bylo tak, ale to ježdění za tím dítětem. Ani ne když jsme jezdili na to školení, to se mi líbilo, to jsme se tam vždycky sešli, povykládali a ty problémy jsme řešili. Byly tam různé i věkově ty páry takže to bylo fajn. A všichni mají a všechny děti podobně, některým se dokonce narodilo vlastní.

Výzkumník: To bývá velice často, to je součástí toho paradoxu, že většinou se páry snaží mnohdy i deset let a to mi říkali ty pracovnice. Projdou tímhle tím procesem a ví, že jsou v čekačce a že budou rodiče a otěhotní. Většinou si teda adoptují a mají k tomu svoje.

Účastník m: No a na to se přesně ptali. Představte si, že jste v čekací lhůtě a otěhotníte. Budete si ho brát?? No tak, to je otázka, já říkám, já nevím. Je to blbá otázka by mi to přišlo i kvůli tomu děcku, sice nevím jaké bude, ale vůči němu se odhlásit, ale zase bych dala možnost jinému páru který nemůže.

Výzkumník: To jsou přesně ty těžkosti, ty debaty v těch skupinách, ale i mezi váma.

Účastník m: No, tak když jsme si dovezli malého. Všichni to věděli, že si adoptuju. Že nemůžu mít děti, že si adoptuju. Ti to vzali úplně suprově, že nám fandili. No a jak jsme si vlastně dovezli malého, tak jsme se tu všichni sešli a všichni miminko a mici, mici. A on je takový plachý, ke každému nejde. Bylo to, jo fajn, byli rádi, že se nám to podařilo. Když jsme jim pak ještě řekli, že bude holčička, to bylo za chvíli, tak byli nadšení. A teď ještě říkali třetí a to já že né, že už nejsme v registru.

(smích)

Výzkumník: Už ne, že už stačí.

Účastník m: A je fajn, že jsou sourozenci. Je to takové, ani to nemusíte vysvětlovat. Takže rodina a okolí to bere úplně suprově. Jako dětí je tady v rodině hodně, takže mají s kým si hrát. I se navštěvujeme. Nekřivdí jim.

Výzkumník: To ne, tím, že vy máte takový otevřený přístup. To je moc fajn. Takže jak jste splnili ty podmínky, dal vám ten úřad vědět hnedka nebo čekali jste dlouho?

Účastník m: Jo čekali jsme.

Účastník o: Jo čekali.

Výzkumník: A bylo to nějak dlouho?

Účastník m: Čekali tři měsíce.

Výzkumník: No, to mě přijde jako docela dlouhá doba, tři měsíce.

Účastník o: No, to je neskutečně dlouhá doba. Teď když se na to díváme zpětně, tak se dá říct, že je to v pohodě, ale v tu dobu jak čekáte.

Výzkumník: Jestli to projde nebo neprojde. No to chápu.

Účastník m: No, já jsem se dívala na papíry a říkám 2013? To bych řekla, že je to nedávno. Tak třeba pro mě jako pro žensků, mě to nepřípadlo tak dlouho.

Účastník o: No, nejlepší jsou soudci jo.

Výzkumník: Fakt?

Účastník o: To bylo nekonečné, ty mají pořád čas. To oni nemají, že by jezdili za děckem nebo tak. Když to nechaj, dělat někoho jiného, tak co! Máme čas. Oni nám dali zpětné razítko, třeba o tři týdny.

Účastník m: Ano jako čekací lhůta, jako nabytí té právní moci. A než si můžete vzít toho malého, tak čekáte na ten rozsudek, pak čekáte ještě na to nabytí a ještě tři měsíce než si ho můžete vzít.

Výzkumník: A to je dlouho.

Účastník m: A to je dlouho. A pokud nemáte dobrou sociální pracovníci, která tam má známou soudkyni, která to potlačí!

Výzkumník: Takže s těma sociálníma pracovnícema máte dobrý zkušenosti?

Účastník m: Jo, jo.

Výzkumník: I ta prohlídka co tady byla, byla fajn.

Účastník o: Jo, jo.

Výzkumník: Neměli jste žádný nepříjemný.

(smích)

Účastník m: Ne, ne. My jsme měli ve městě, ta tady byla hned poprvé, když jsme se registrovali. Ta si sepsala, kde bydlíte, jaký máte příjem, jestli máte zvířata a takové ty základní věci. Musela jsem pak donést fotky, potvrzení, že máte příjem. Výpisy z účtů, prostě katastrofa.

Výzkumník: Že namáte žádné občanské spory....

Účastník m: No, no

Výzkumník: Ještě se zeptám, dávali jste souhlas, že z ciziny, by jste si, případně, vzali dítě?

Účastník o: To jsme nedávali. Jiný kraj jo, ale cizinu ne. Oni nám navíc řekli, že je to nějaké složité. Pokud vím, tak nikdo z těch párů neměl z ciziny.

Výzkumník: Hmm. A byla nějaká ta část, která by vám přišla vážně jako zbytečná? Jako, toto si fakt myslím, že tohle není podstatný?

(odmlka)

Účastník m: Tak to vám řeknu, na to jsme teda vůbec nepomyslela. Tak to jste mě teda zaskočila, asi ne.

Výzkumník: Ještě se zeptám, ta sociální pracovnice byla tady u vás jenom jednou tady na té prohlídce ?

Účastník o: Z města byla na prohlídce.

Účastník m: Z města byla na prohlídce.

Výzkumník: Hmm a pak jak jste si mimčo dovezli, tak by měla ještě přijít.

Účastník m: Jo byla tady jednou.

Výzkumník: A byla v pohodě.

Účastník m: Dvakrát. Jednou ze začátku, jak jsme si ho přivezli a podruhé, když měla napsat zprávu k soudu.

Výzkumník: A přišlo vám to v pohodě?

Účastník m: Jo úplně v pohodě.

Účastník o: A byla tady na malou z města?

Účastník m: Jo byla tady paní sociální pracovnice dvakrát.

Výzkumník: A jak jste to měli vy mezi sebou? Jako když probíhal ten proces? Bylo to v pohodě, zvládali jste to nebo jste se třeba dohadovali jako ve stylu: trvá to!!

Účastník o: No, samozřejmě. Já jsem nadával furt.

Účastník m: Ale to je děláš normálně. Já jsem optimista, ale on ne.

Účastník o: My třeba jedem do toho města, čtvrtek pátek, sobota, dva víkendy jsme tam museli být. A co tam budem dělat?? Co tam budem vykládat ještě.

Výzkumník: A překvapilo vás to? Třeba pak jako?

Účastník o: Jo, jo, pak nás to bavilo.

Výzkumník: No a bavila vás ta náplň?

Účastník m: No, asi nejlepší bylo, když jsme byli na té přehradě, když jsme si večer seděli a potom jsme si vykládali. Ale když jsme jezdili do toho města, třeba na ty dvě hodiny jo, to bylo takové obecné. Ale tohle na té přehradě, to jsme měli dvakrát??

Účastník o: No, ano.

Účastník m: Jo, dvakrát, Tak to bylo fajn, takové poučné. Tam přišli, ty pěstounky a ukázali fotky těch dětí a jak předávají a jak se o ně staraj.

Výzkumník: A byl někdy moment, v tom procesu, kdy jste si řekli, tak tohle teda, to už je hrana, to už dost zvažuju, že jdu od toho pryč?

Účastník m: No, to bylo u toho malého, jak jsem tam jezdila.

Výzkumník: Jak vám řekli, že vám ho nedaj.

Účastník m: Jo, to jsem si řekla, že asi končím.

Výzkumník: Tak to je dost hrozný, že ?

Účastník o: To bylo po té druhé návštěvě. To jsme jeli dom, sto kilometrů dom a nemluvili. Já jsem byl tak nasraný!! No, já říkám, kdyby jsme od ní měli něco kupovat, třeba auto a museli tam jezdit měsíc, se na to auto dívat, jo. Protože, to bylo jak ve skleníku tam. A my jsme potřebovali být s malým hlavně sami, ale oni tam byli oba dva, ještě tu dceru, teď my dva, jejich brácha a šest psů. jorkšírů doma.

Výzkumník: No, to je malinký pes.

Účastník m: No, my máme rádi zvířata, ale to bylo vevnitř, smrad!

Účastník o: A teď malý nevěděl, na koho se má dívat, soustředit. No, to bylo dílo. My jsme nemluvili celou cestu dom!

Výzkumník: No, to muselo být hrozný.

Účastník m: A teď jsme dojeli a já říkám, co budeme dělat. Vezmeme si ho ven?? Jsme se vždycky honem domluvili. A ani jsme se nevyzuli a můžeme si ho vzít ven? To bylo kousek za městem, taková malá dědinka, tam nebylo kam jít. Oni nás ani nechtěli s malým pustit ven do Vyškova na výlet.

Účastník o: Přitom to byl kilometr!

Účastník m: Až tam byla sociálka, všechno. Tak teda pan jim domluvil, že rodiče musí si zvykat na dítě a dítě na rodiče. A ona z toho byla úplně. A ona nám, řekne, že mají jet tam na nějakou akci a že jedeme s něma, že ten malý tam bude. Tak pan razantně řekl, že neexistuje. Tak nám ho dali, tak konečně jsme vypadli na ten celý den. No, že jsem si ho nabalila prostě. Jídlo všechno, to jsem věděla. Ale stěžovala si furt na sociálce. Volala sociální pracovnice, prosím vás, co se děje?? Paní říká, že nechystáte večeři a já, prosím?! A co mám dělat první kúpat nebo chystat večeři?! To jak se dělá večeře si přečtu aji na návodě!

Výzkumník: Ale tohle ani není podstatné, podstatné je trávit čas s tím mimčem.

Účastník m: Právě.

Výzkumník: A říct vám, na co je zvyklej, od toho tam je.

Účastník m: Já jsme se ptala furt, ona nám ukazovala všechno, ale potom to bylo. Jí se to nelíbilo prostě.

Výzkumník: No, já si myslím, že vám ho nechtěla dát.

Účastník m: No, nechtěla.

Účastník o: O peníze jim šlo. O peníze. Protože oni jsou jako placeni státem, a pak berou rodičák a na to děcko je asi dvě stě tisíc.

Výzkumník: Takže mají plat a k tomu mateřskou.

Účastník o: Oni nám vybírali dvanáct tisíc měsíčně. Takže nám zbylo nějakých stotisíc třeba. Takže manželka měla pak pět tisíc mateřskou. Takže ho chtěli co nejdýl mět.

Účastník m: Ale nejhorší je, že oni vám to řeknou, víte to. On manžel šel spat a on ten pán mi říká, že kdyby bylo rozhodnutí v půlce měsíce, jestli bychom jim ho nenechali do konce měsíce, že by mohli zpětně dostat ty peníze, aby si nemuseli půjčovat peníze. A já říkám, no, tak to asi ne.

Výzkumník: V žádném případě.

Účastník m: No, já jsem vůbec nevěděla, co mám říct! Já jsem byla v šoku. No a po tomhle jsem říkala, že teda druhé už nechcu. Že nikam jezdit nebudu a jestli toto bude u ní, že tam přesně jezdit nebudu.

Výzkumník: A měla jste přesně ten protiklad.

Účastník m: No, jako já jsem optimista, ale toto teda ne, toto byl extrém. Já když jsem psala, tak to měli všichni v pořádku od pěstounů.

Výzkumník: Tak to jste měla nevýhodu.

Účastník m: Ale ta malá, ta nám to vynahradila, takže všechno dobré.

Výzkumník: A přípravy, máte pocit, že vám k něčemu byli? Že vám to pomohlo?

Účastník m: Asi ani ne, zatím ne. Spíš až jim budeme říkat z kama přišli a že nejsou naši. Tak to nám asi třeba trochu pomůže. Že nám říkali, neříkat jim to třeba v patnácti osmnácti, ale říkat co nejdřív.

Výzkumník: A navedlo vás to na nějaké myšlenky, které vás předtím nenapadly? Jestli tam byly nějaké myšlenky, třeba během toho kurzu, třeba u té skupinovky, kdy jste si řekli: aha!! tohle mě vůbec nenapadlo.

Účastník o: Ne, to ne, to my nikdy neřešíme, co bude rok dopředu. Ta situace musí nastat, až pak.

Účastník m: No, nevím jak ostatní, ale my jsme to zas tak vážně neřešili. Řekli jsme si, až to dojde, tak to dojde.

Výzkumník: No, tak tohle já obdivuji. Tohle já moc neumím a je to moc hezký přístup.

Účastník m: No já nevím, malý je takový hodňučký, tak snad mu to vydrží.

Výzkumník: Joo!! A ještě se zeptám, co ta rodina? Vy jste přišli a řekli, no my jsme se rozhodli? Jaká ta reakce byla? Jestli se ptali jak a proč?

Účastník o: To už se neptali, věděli o situaci.

Výzkumník: A byla nějaká situace, když jste si dovezli malého, buď v rodině nebo v okolí, která byla vyloženě nepřijemná?

Účastník o: Tak občas se vždycky někdo vyskytne. Třeba manželka, když šla k doktorce. Co ona ti to řekla??

Účastník m: No, já už nevím, jak to řekla. Nic hroznýho, si to už ani nepamatuju. Ale narazila, prostě něco jako, že není náš. No a některé spolužačky nebo kamošky ani neví, že máme adoptované. To řekne, je ty jsi to měla takhle po sobě, a jak jsi to zvládala?? A já dobře.

(smích)

Účastník m: Tož tys musela malého rychle naučit chodit. Povídám Jasně!! Takže je to takové, že se tomu člověk i zasměje. Ale když máte nepřátele, ani ne, ale když se s vámi někdo nebaví. Tak to k vám přijdou takový ty řeči. Podívej se, ona není matka, ona nemůže mít děti. Na té dědině je to takové, hodně zlé pro ty děti. Ale si říkám, závid'á, tak si závid'á. To je závist. Že jsme něco dostali a že máme děti, protože když vidím ty jejich děti, jak jsou nevychované, tak to je prostě strašné.

Výzkumník: Mě spíš pak mrzí, že pro vás je ten proces takovej těžkej, a pak každej tady nějaký může mít to mimčo a nikdo to neřeší, v jakých je podmínkách nebo tak.

(komunikace a rozhovor s dětmi o bunkru z krabice)

Výzkumník: A příbuzenstvo to nejbližší, v pohodě?

Účastník m: Jo, to nejbližší jo.

Výzkumník: No, asi to nebylo úplně jednoduchý. Já vidím jen obrovskou chybu u těch pěstounů.

Účastník m: No, já to chápu, že to bylo jejich první. Zas ale, když se na to dám, mám nějaké testy a musím to vydržet.

Výzkumník: Oni mají i organizace, kde se můžou scházet a tohle tam řešit. Kde to ta paní může sdílet. Ježiš, já jsem se se na to dítě navázala a teď nevím, co s tím. Je to zase o tom svém osobním nastavení. Tuhle zkušenost vám teda vážně nezávidím. Po celém tom procesu vlastně ještě tohle.

Účastník m: No, my jsme si řekli, že všechno v pohodě. Ještě se nás ptala, jestli chceme pro malého knihu a fotky. Já říkám jo, dovezla jsem fleshku, aby mě to stáhla a stahovala mě to kolik? Asi dva roky? Takže jsem ji pořád urgovala, to už jsme měli malou. Já už jsem ji říkala, pošlete mi to třeba prázdné, já mu to nějak vysvětlím. Poslala to teda i s fotkami ale převážná část fotek je i s nima. Takže malý tam skoro sám není. Tahle dostala přívěšek, dostala peníze, dostala výbavu, krabici velyků, plyšáky, fotky, prostě úplně něco jiného. Prostě úplně jiný přístup, ale úplně. Ten chudák šel s holů prdelů. Když to tak vezmu, já jsem teda řekla, že nic nepotřebuju, hlavně ty fotky z porodnice, aby měl. A ona mě pak napíše, že jsem mu nic nevezla to mě nestojí za to.

Výzkumník: Možná to bylo jen takové divadlo pro tu sociálku. Ale je to zajímavý, protože z toho co vy povídáte, tam byl opravdu nějaký problém. Ve smyslu, že opravdu nebyla úplně v pohodě.

Účastník m: Ono to nastalo, jak jsem říkala. On nemá rád horko, on je na to chudáček a já jsme ho koupala, všechno v pohodě a on olezl. A mě plakal, jí plakal a i možná moje mamka tam byla se mnou a ta je teda ras, moje mamka. A ona řekla, že pláče a že jsem ho neutišila a že pořád pláče a že mě ho nedá. A naše mamka ji teda něco řekla a na druhý den mi napsala, že byla u doktorky a že má šestou dětskou infekční nemoc. Takže já jako kdybych za to mohla, že se neutiší nic. Tak tímhle to vygradovalo a já už jsem se nemohla přetvařovat, to už prostě nešlo. Já už jsem tam chodila s odporem a už to nešlo. Jest jsem nemohla, pit nic. Týden jsme tam nebyli, vid'. Jsem řekla, že jsem nemocná. Ne!! Jeden den jsem tam měla jet a napsala jsem jí, že nepřijedu, že mám průjem. Sociálka město volá. Říkám prosím, no paní prý jste nemocná? A já říkám, no. No, paní z města mi volala, že nemůžete přijet a kdesi cosi. A ona a máte nějaký papír od doktora, že jste byla nemocná? No, já jsem nebyla u obvodního, normálně mám průjem, jako. No aha, no, paní si myslela, že to hraju. No, hraju!! Takže ona si stěžovala úplně na všechno.

Výzkumník: A to by mě zpětně zajímalo, ale už to nejde dozjistit, jestli za tím byl vztah nebo jim šlo o ty prachy.

Účastník o: Tam byla kombinace.

Účastník m: Protože ona na něm byla velmi fixovaná, to bylo neskutečné. Fakt, jak matka se synem. A potom ty peníze. Protože když to řeknu hnusně, ten jejich kluk tancoval ty tance latinsko-americké. To stojí peníze, to já chápu, ale nemůže to být na úkor malého. Ty peníze jsou na malého a né... Pak ještě mě překvapilo, že nám sebrali tolik peněz. Já jsem přišla na úřad práce a na sociálku, a že oni nám vybrali to. A já prosím??!! Za osm měsíců mě tam zbylo sto tisíc. Říkám aha, a jak to dám zpětně a ona nijak.

Výzkumník: No, teď vyšel nový zákon, že pěstouni vlastně nemají nárok na rodičovský příspěvek. Protože oni mají to svoje zaměstnání a neodebírají rodičům příspěvky, což si myslím, že je v pořádku. Za mě tedy určitě.

Účastník m: No, ano! Vemte si třeba, že by manžel vydělával míň, tak ono už to nevyjde a o to už jim nejde. A až nebude mít on práci, tak co?! Tak vám ho vezmou.! A ona na to, že ona to nevěděla, že jí to nabídli na úřadu práce. Takže já říkám jasně, kecy, kecy.

(malá rozepře mezi dětmi)

Výzkumník: No, já to беру, taky mám teď úplně maličký vlastně. A teď budu mít ty dvě se stejnými penězi, tak uvidíme.

Účastník m: Tak to bude trošku jiné.

Výzkumník: No, je to jiné. Máte dvě krásný miminka.

Účastník o: Už nás vyškrtli. Už máme klid.

(smích)

Výzkumník: Nehrozí další sourozenci, jo?

Účastník m: No, nám už volat nebudou, ale zajímalo by mě, jestli je zase těhotná.

Výzkumník: No, určitě nebo bych řekla, že s největší pravděpodobností.

Účastník m: No to je hrozný, tyhle měla tak po sobě.

Výzkumník: N to nevíte, ale pokud ji zbavili svéprávnosti hned k tomu dítěti, tak asi nebude nejchytřejší.

Účastník m: No, my víme, že už nějaké má, tak paní na sociálce říkala, že zas tak blbá není.

Výzkumník: Tak neřeší to, není zodpovědná za tohle.

Účastník m: A já říkám, vyznělo to, jako by si hledala, nějaké podnikateeé, nějaké pracháče. A že je otcem dětí a že se nechce rozvádět. No, že nějaký podnikatel. Tak jsem si říkala, tož je chytrý.

Výzkumník: O tom nikdy nevíte jak to je. Jako kdyby nechala určit otcovství, což jde dneska soudně nařídit, tak on by na něj musel platit a ona by byla teoreticky za vodou. Ale samozřejmě pokud ona takhle nepřemýšlí, tak je pro ni jednodušší to dítě dát pryč a balit teda nějakýho svého potencionálního partnera. Ale je to hrozný, když to pak vidíte z té druhé strany.

Účastník m: Je to hrozný, nechápu to, která matka tohle může udělat. Jako teď kdyby nám ho měli vzít!

Výzkumník: Ale to už vám ho teď nevezmou! To snad víte.

Účastník m: No, to samozřejmě víme.

Výzkumník: Tak já vám moc děkuji za informace a že jste byli ochotni sdílet.

Účastník m: No, není za co.

Příloha číslo 3.

ZÁZNAM PŘEPISU ROZHOVORU S RODINOU B

Výzkumník: Tak jak to berete zpětně, tu adopci?

Účastník: No, že je to to nejlepší, co mě v životě potkalo.

Výzkumník: Tak to chápu. Je to hrozně hezký, že je to pro vás nejlepší rozhodnutí v životě. A máte jedno dítě adoptované nebo jste šla do dvou?

Účastník: Ne, ne, ne.

Výzkumník: Jedno stačilo?

Účastník: No, mě se pak rozpadlo manželství, takže..

Výzkumník: Jako díky tomu?

Účastník: Ne, ne, to s tím nemělo nic společného.

Výzkumník: Normálně životní události šly...

Účastník: Takže pak nebyla šance.

Výzkumník: A chtěla jste nebo vás to nenapadlo?

Účastník: No, ono to všechno bylo vlastně tak překvapující. Ty ošklivé události v mém životě následující. To bylo strašně krátce po té první adopci, takže já jsem se pak ještě snažila. No takhle, my jsme se s manželem k té adopci rozhodli až potom, co jsem se strašných let léčila na neplodnost.

Výzkumník: A měla jste nějakou diagnózu vyloženě?

Účastník: Jo, ja jsem totiž v devatenácti prodělala zánět slepého střeva. Na vysoké škole si paní doktorka myslela, že se chci ulít. Takže mě týden léčila, já nevím na co, až mě to málem prasklo. Měla jsem zánět všude možně, takže ty vejcovody. A to všechno bylo ještě v době předrevoluční. A tenkrát ta věda rozhodně nebyla na takové úrovni, jako teď. Takže to zprůchodňování a ty následné operace, aby to k něčemu bylo. A já jsem v tu dobu asi třikrát podstoupila umělé oplodnění. Nicméně, my jsme si řekli už po tom druhém. Protože my jsme se v té době měli poměrně dost dobře. Protože po revoluci dostal výborné zaměstnání v zahraniční firmě, což bylo tereno v té době. Takže jsme si říkali, proč bychom nemohli udělat šťastného někoho jiného. No a ještě i potom, co jsme tu žádost měli, jsme říkali, však co! Při nejhorším pak budeme mít dvě a někomu jinému uděláme radost. Ale ani na potřetí se nezadařilo. No a ta adopce po čtyřech letech dopadla. Po čtyřech letech.

Výzkumník: Dostali jste teda chlapečka?

Účastník: Dostali jsme holčičku.

Výzkumník: Holčičku a kolik jí bylo?

Účastník: Bylo jí tři a půl měsíce

Výzkumník: Tak to jste ji měli úplně čerstvou, když to tak řeknu.

Účastník: No, to jo. Já nejsem z velkého města, já pocházím z malého města, a tam byl přímo jeden pár a já mám známý v kojeneckém ústavu a já si myslím, že to vybrali tak, protože věděli, že se u nás bude mít dobře. Jako, že nám trošičku pomohli, si myslím. Že by jsme to ovlivňovali, to ne.

Výzkumník: To ani nemáte jak.

Účastník: No není, není.

Výzkumník: Samozřejmě v té době nevím, jak to fungovalo.

Účastník: Takže tři a půl měsíce, no je pravda, že my jsme v těch požadavcích se báli rasové rozdílnosti.

Výzkumník: Já bych měla v tomhleto stejný problém. Takže já vás v tomhleto...

Účastník: Ani né tak kvůli nám, ale já bych se pak nedokázala dívat na to dítě, jak ho někdo šikanuje. Takže kvůli němu.

Výzkumník: Ono je tohle těžký. Ale zase vám můžu říct, že máme velice aktivní mezinárodní adopci, za loňský rok je to 36 dětí, což se nemusí zdát jako moc, ale je to hodně a jdou přesně tyhle ty země Norsko, Dánsko a tam jdou tady tyhle ty děti, protože tady o ně není až takový zájem.

Účastník: No a tak je ta rasová snášenlivost mnohem lepší.

Výzkumník: Taky jsou ty děti daleko, nemají tam ty kořeny a nemají se jak spojit s tou rodinou.

Účastník: No a tohle byl jeden z aspektů, proč jsme se rozhodli pro adopci a ne třeba pro pěstounskou péči. My jsme měli strašný strach z toho, jak by to dítě bylo ovlivňováno tou rodinou. Ale když se dneska na to rozhodnutí zpětně dívám a měla bych to rozhodnutí dělat dneska, tak by to pro mne nebylo podstatný, jestli pěstounská péče nebo tak.

Výzkumník: Tak tam jde spíš o tu právní odpovědnost, protože pokud vy to dítě adoptujete, tak přebíráte kompletně všechno, takže kdyby se pak začlo něco dít, tak by mohl být problém, což u pěstouna není. Tak se vás zeptám, přišla vám ta doba, když jste odevzdali žádost a než jste dostali jakoby to dítě do toho náručí, dlouhá?

Účastník: No, my jsme to tam jakoby dali, ale ne, že by jsme se třepali na to, až to bude. Já říkám, já jsem mezi tím absolvovala nějaký ty ty. My jsme to měli jako alternativu, že pokud to dopadne, bude to fajn, pokud to nedopadne, tak se více méně svět nezboří. Protože mi pořád přišlo, že mám život více méně před sebou.

Výzkumník: To tak je, to můžete říct pořád. Takže vám to přišlo v pohodě?

Účastník: No spíš, mě to pak přišlo šílený. My jsme si stavěli dům a nastěhovali jsme se tam, plácnu, 1. října a ještě nebyl ani zkolaudovaný, ale museli jsme uvolnit byt, protože jsme ho pronajali. Ještě tam nic nebylo, kuchyň tam nebyla, nic. A to bylo o víkendu a nám v pondělí zavolali z kojeneckého ústavu, že tam máme dítě. A teď volala moje spolužačka ze základní školy. A já jí říkám: ježiši, no my se přijedem podívat, ale až tak koncem týdne. A ona, vy si jí jako nevezmete hned?! No a já po čtyřech letech, když už jsem nepočítala, že bude nějaké

dítě. No je pravda, že jsem doma něco měla, protože kamarádka mi věnovala vaničku, kočárek a autosedačku a pár nějakých blbůstek, ale to tam bylo zaklizený, že možná někdy. Takže já jsem se stala matkou ze dne na den a já jsem jako podnikala, to je silný slovo. Ale já jsem profesí textilní inženýrka, a zabývám se designem kožichů a koženého oblečení, jako by na volné noze. A teď si vemte, ne že by to nebylo dobrý, ale máte nasmlouvané věci a najednou ťuk, ze dne na den na mateřskou. A ta moje kolegyně, co vedla, nějaká překladatelka, co tam měla kanceláře. Se mnou šly do města a potřebuješ tohle a tohle a nakupovaly a já jsem akorát duchem nepřítomná stála a rozdávala ty peníze. A spoléhala na to, že koupí všechno, co je potřeba. Normálně bych na to měla devět měsíců, abych se na to nachystala a normálně se připravila a já jsem byla matka ze dne na den, nebo řekněme do dvou dnů.

(smích)

Výzkumník: Ale taky jste museli podstoupit ty přípravy ne? Vyšetření psychologický.....

Účastník: Tohle jo, ty přípravy jo. Ale já myslela, že víte, že jste těhotná a za devět měsíců. Takže si nakoupíte oblečení, lahvičky a tohle to.

Výzkumník: Podle zákona právě nejkratší doba pro osvojení je devět měsíců. Právě abyste se mohli připravit. Takže vy jste ten proces přípravy tak nevnímala, že by byl nějak dlouhý nebo krátký nebo zbytečný nebo tak.

Účastník: Ne to ne, ale musím říct, že co já jsem špatně snášela, byly právě ty psychologický pohovory a tak. Ale ono to je všechno spíš kvůli osobní rovině. Protože my jsme na ty psychologické testy chodili do manželské poradny. A ta manželská poradna byla v té samé budově, kde já jsem pracovala. Měla jsem tam pronajatou tu kancelář, takže jsem se s tím člověkem znala. Tělesně postižený, neměl žádnou rodinu.

Výzkumník: Což je divný že?

Účastník: Prostě celý ten člověk byl divný. A mě přišlo hrozný odkrývat takový to nitro, tu bolest, protože já jsem to pořád brala jako svý selhání, že nemůžu přijít do jiného stavu. Dokud jsme tam chodili s manželem sami, tak to bylo ještě dobrý, ale on potom ty hromadný sezení.

Výzkumník: Ano to se dělá při těch přípravách.

Účastník: A to jsem teda nemohla vůbec ustát.

Výzkumník: Bylo to nepříjemný.

Účastník: Hrozně, úplně strašně. Protože já

Výzkumník: A nepomohlo vám to sdílení s těma ženama?

Účastník: Ne, ne, protože já jsem prostě ten blok měla. Ale říkala jsem si, že je to moje osobní věc. To bylo prostě tím, že já jsem nemohla otěhotnět. A já jsem si říkala, to je moje soukromá věc a já nevím, proč bych tohle měla sdílet s někým jiným. Do toho nikomu cizímu nic není.

Výzkumník: Na jednu stranu vám rozumím, na druhou stranu, kvůli tomu se to dělá.

Účastník: Já vím.

Výzkumník: A velice často se stává, že právě ty lidi v průběhu tohoto procesu otěhotní. Je to zajímavý, že to zřejmě nějakým způsobem uvolní tu energii, ale na druhou stranu vás úplně chápu. Když je to takhle niterní.

Účastník: Ještě vám řeknu jednu perličku.

Výzkumník: No povídejte, já mám zatím z každého nějakou tu perličku.

Účastník: Ale nebudu vůbec nikoho jmenovat, protože je to přece jenom.

Výzkumník: No, ono už je to hodně let...

Účastník: Protože sociální pracovnice, na tom úřadu. Je to teda fakt, že to byla hrozně hodná ženská, ale co mě přišlo šílený, protože ona prověřovala, jestli jsme schopni a tak dál, a po letech jsem zjistila, že nejznámější pornoherce v republice je její syn. Rozumíte jo, mě to prostě přišlo úplně legrační, jak my jsme schopni vychovat nějaké dítě a ve finále z jejího syna. Jako tak to ten člověk vůbec neovlivní. Jasně já jí nedávám, protože ona za to nemůže. Ona ta ženská byla fakt sympatická.

Výzkumník: No, s tím nic neuděláte. Já znám taky jednu rodinu, kde se jim syn živí tímto způsobem a ještě jsou v tom drogy. A ta rodina je z toho hodně špatná, zvláště teda jeho sestra, ale s tím nic neuděláte. Takže, jestli máte svoje nebo cizí, stejně nevíte, co z toho vyroste.

Účastník: No, já jsem teda nějaké základní informace o těch rodičích měla, jo.

Výzkumník: Jo, měla jste? A co jste věděla?

Účastník: Napřed jsem viděla rodný list, tam jsem viděla jména, adresy a oni to vlastně byli manželé, kteří už jedno dítě měli. Byli v rozvodovém řízení. Tak si právě říkám, že dneska k tomu musela mít hodně vážný důvod.

Výzkumník: Je možný, že tam zřejmě byli nějaké finanční problémy, jo.

Účastník: Jako, že to nebylo, jak se vždycky říká nějaká narkomanka a tak. Že jsem měla štěstí, já samozřejmě nevím, co to bylo za lidi, já je neznám, ale prostě byla to normální rodina.

Výzkumník: Že tam nebyla třeba žádná drogová historie nebo tak, no. No nevím, třeba byli na tolik rozumní, že nechtěli řešit tu finanční otázku, nevím. A když jste jako podstoupili, ty podmínky toho osvojení, ty testy ty skupinový sezení. Čekali jste dlouho, než ten úřad vám řekl, že jste to splnili a že jste v evidenci?

Účastník: To si nepamatuju.

Výzkumník: No, je fakt, jestli jste mezi tím sama zkoušela, tak že tahle otázka je pro vás mimo.

Účastník: No, no, tu časovou posloupnost si nějak nevybavuju. Ale určitě si nevybavuju, ale já říkám. Já jsem k tomu přistupovala, že budu ráda, když to dopadne. Ale já věděla, že tenkrát se čekalo klidně pět, šest let. A byli jenom děti, které byli starší a my jsme tam měli limit do dvou let. Já jsem byla ochotna čekat i deset, takže ty čtyři roky.

Výzkumník: Takže jste tohle měla srovnané.

Účastník: Jo.

Výzkumník: To je zajímavý, jak se tohle mění, ale je pravda, že dneska to máme úplně jiný. Zaprvé máme na světové úrovni reprodukční kliniky a za druhé je teď obrovský trend ta náhradní matka, to je úplně boom. Dokonce mi teď říká paní na úřadě, která dělá adopce, že jim klesly žádosti až o třicet procent. Což je zas na druhou stranu lepší, protože když chcete adoptovat, dostanete dneska dítě do dvou let standardně. Což je super, že to není tak hrozný. U toho psychologa, kromě toho, jak jste říkala, že to bylo takový hodně nepříjemný, přišly vám ty otázky věcný? Nebo byl takovej šťouravej ?

Účastník: To né, on s náma spíš řešil modelový situace. Jak by jsme se zachovali, kdyby.

Výzkumník: A přišlo vám to k věci ? Měla jste tam třeba okamžik, kdy jste si řekla: aha, tohle mě vůbec nenapadlo ?

Účastník: Ne, mě to přišlo všechno takový. Právě, že tím, že on byl, to měl všechno nastudovaný jen z knížek a vůbec to nezažil. Tak já jsem si připadala jak ve škole, protože my jsme měli marxismus, leninismus. Já jsem ho vždycky odříkala, ale myslela jsem si o tom svý. Takže u něj jsem to měla dost podobně.

Výzkumník: Takže, takový umělý.

Účastník: Jo, jo.

Výzkumník: A líbila se vám celkově ta náplň?

Účastník: Mně to přišlo legrační. Jako legrační v tom smyslu, jako chápu, je to nutný. Jako je pravda, že ty ostatní páry, byli i mnohem starší než my a ty váhaly, co mají odpovědět. A mě to přišlo směšný, že nevědí, co by na to řekli. To byly takový životní situace, tak na to prostě řeknu, co si myslím. Oni spíš nevěděli, co mají říct, aby se to líbilo tomu.

Výzkumník: Takže nebyli autentický. Oni chtěli, aby to dopadlo, no. Tak právě kvůli tomu to je.

Účastník: No právě, mě to přišlo, že to bylo pořád takový, že my se něčeho doprošujeme a jsme a jak to říct.. a máme strach.

Výzkumník: Z toho neúspěchu, jakoby?

Účastník: Jo, jo. Že s náma vlastně může manipulovat a dělat, jakoby.

Výzkumník: A stavěl se do téhle role, jakoby?

Účastník: No, ono to mohlo být mým osobním vztahem k tomu člověku, jo.

Výzkumník: To by bylo docela zajímavý, mluvit s někým jiným z té skupiny, jestli to vnímali stejně. Protože tady u toho ten pocit moci může bejt.

Účastník: Ne asi ne. No je pravda, že on takhle vystupoval.

Výzkumník: Může se stát, že odborník, vlastně vám to tady všechno řekne.

Účastník: Já vám to řeknu, jak mě to přišlo, jako když nás chce chytit na švestkách.

Výzkumník: Až takhle?

Účastník: Takhle mě to přišlo, tak.

Výzkumník: To by na mě hodně působilo uměle, no. Přišlo vám něco jako vyloženě zbytečný?

Účastník: Ehm.

Výzkumník: Bylo to všechno adekvátní?

Účastník: **Hmm**

Výzkumník: A ještě se zeptám. Nevím, jestli v té době, ale určitě jste, jako když jste dostala miminko, dcerku. Většinou chodí ty pracovnice do toho domu. A byla tam ta pracovnice a byla jako v pohodě nebo u vás byla mockrát?

Účastník: No, chodila ta paní, o které jsem mluvila, z té sociálky a ta byla úplně v pohodě.

Výzkumník: Takže nebylo to třeba vlezlý, jako, že vám tam leze ?

Účastník: Ne, to ne. Já říkám, my jsme se nastěhovali do toho úplně nového domu. Spíš byli rádi, že se ta holčička dostala do takového domova.

Výzkumník: Ještě by mě zajímalo, jestli jste měla v tom procesu, jestli byl nějaký moment, třeba když jste měli tu skupinu. Kdy jste si řekla, tak tohle mě za to vážně nestojí.

Účastník: Ne to ne!

Výzkumník: Co ty přípravy, myslíte, že vám v něčem pomohly? Jako ta příprava na to přijetí toho dítěte.

Účastník: Ne, vůbec.

(smích)

Účastník: Já jsem to brala, že je to taková taškařice a že je to nutný. Já jsem teda napoprvé odmítla, že na to skupinový nepudu, ale pán mi oznámil, že když nepřijdu, tak tu naši žádost odmítne. Takže jsem zatnula zuby a...

Výzkumník: No, ono je to, tohle je velice těžký.

Účastník: No, já jsem mu říkala, že tam přijdu třeba desetkrát sama místo toho. Já vůbec nevím, proč jsem to tenkrát tak měla.

Výzkumník: Člověk se vyvíjí, to vůbec... já taky nejsem zrovna skupinový typ. Takže tohle úplně chápu.

Účastník: Spíš ten komplex, že nejsem dokonalá..

Výzkumník: A už se to zlepšilo?

Účastník: O ježiš, teď mám bobky úplně z jiných věcí.

(smích)

Výzkumník: Ještě se zeptám, jak to vzalo vaše okolí? Nejbližší?

Účastník: No skvěle, podpořili. Prostě všichni to vzali a byli šťastní.

Výzkumník: Tak to jsem moc ráda. A byla nějaká reakce ve vašem okolí, která Vám třeba neudělala dobře?

Účastník: Ne, ne.

Výzkumník: Nemáte s tím okolím negativní zkušenosti?

Účastník: Ne.

Výzkumník: A byla při vaší adopci ta zkušební doba, že u sebe to dítě máte na zkušební dobu?

Účastník: Jo, jo byla, nepamatuju si jak dlouho, ale byla. Myslím, nějaký tři měsíce??

Výzkumník: No, bývá tři měsíce.

Účastník: A potom jsme si mohli zažádat o tu adopci prvního stupně.

Výzkumník: Ano

Účastník: A pak, asi po roce, druhého stupně.

Výzkumník: Ano, když je dítěti víc jak rok, můžete žádat o druhý stupeň. Ta doba, když jste si zvykala na to dítě, jaké to bylo? Vy jste říkala, že jste byla ze dne na den. Když jste zaplatila ty věci. Si to úplně představuju.

Účastník: Jako měla jsem pocit a ten jsem měla strašně dlouho, jestli né téměř do dospělosti. Že na ní musím být ještě víc opatrná, než kdyby byla moje vlastní, protože mi jí jakoby někdo půjčil. Jako, že mi jí dal někdo na hlídání a já měla hroznou hrůzu, abych někde něco nepokazila. Taková větší zodpovědnost.

Výzkumník: Takže pocit té zodpovědnosti?

Účastník: Tak, ano.

Výzkumník: Já si to úplně představuju, jak bych byla z toho ze dne na den vyklepaná.

Účastník: No, ona byla, ona třeba tak krásně spinkala. Ona byla, z toho ústavu taková vycepovaná, večer v sedm šla spát a ráno v sedm stávala. Žádné noční kojení, nic.

Výzkumník: No, to máte dobrý, já vstávám šestkrát v noci.

Účastník: Dopoledne dvě hodiny spala, odpoledne dvě hodiny spala. Právě díky tomu, jsem do jejího půl roku jezdila dvakrát, třikrát do práce. Protože to byl dům se zahradou, tak já pod oknem měla kočár a když se vzbudila, tak baby kolem ní běhaly a krmily a tak. Takže potom tři čtvrtě roku jsem už zůstala doma, protože to už vystupovala z kočáru. No a já jsem pořád cítila, že tam mezi náma něco, až.

Výzkumník: Manžel si našel někoho jiného.

Účastník: Jo, naši, v podstatě, bývalou sousedku. No, já jsem mu jí ještě dohodila do zaměstnání, no nic. To se táhlo, protože já jsem si říkala, že to musím vydržet, vždyť ona je úplně blbá a tak. Tak jsem to vydržela ještě další čtyři roky a když už bylo Aniče pět, tak jsem ...Protože to bylo jako na houpačce, ona mezi tím stihla rozvrátit ještě další dvě manželství.

Výzkumník: A manžel to neviděl?

Účastník: No, ona mu to dělala naschvál, protože chtěla aby se rozvedl, ale on nechtěl. Měl nás rád, on chtěl mít prostě ty baby dvě.

Výzkumník: No a jak to dopadlo ?

Účastník: No, já jsem podala žádost o rozvod. A jejich manželství tak rychle skončilo, jak začalo. Protože já bych se zničila, pak už.

Výzkumník: No to chápu, že to nebylo jednoduché.

Účastník: Ale teď už jsme zase docela kamarádi. Ona pak začla docela pít a šli od sebe. On má teda to dítě v péči.

Výzkumník: Takže má nakonec s ní dítě.

Účastník: Jo, to má.

Účastník: A jak já jsem ještě nechtěla tak pořád chodit do té poradny.

Výzkumník: Hmm

Účastník: Jedna z věcí, která mě pořád šrotovala v hlavě, kam chodí ty cikáni, co mají těch osm, devět dětí.

Výzkumník: Nikam

Účastník: No právě, že nás tady lustrujou !!

Výzkumník: V tomhle vám úplně rozumím, protože mám ve svém okolí rodinu, která má teď holčičku, ale tam našťestí babička trochu normálně funguje. Ale kolikrát se ty děti narodí do takových podmínek! No jo, ale ten rozdíl je hlavně daný tím, že stát garantuje u adopce, kam to dítě půjde, no.

Účastník: No, ono je to stejně hezký, když máte to dítě. Vy zpestříte život jemu, ale taky ono vám. Jako my jsme se měli dobře, všechno jsme to zvládali, kariera, dovolená. Jenže se pak podíváte a řeknete si, a co tady zůstane po vás? Nakoupený věci nebo něco, prostě to dítě, protože co člověk ví a umí a myslí, že už je to dál, tak to dítě je pokračování.

Výzkumník: Já tohle vidím úplně stejně. Když jsme tohle řešili s manželem, kdybychom nemohli, jedno. A kdo s váma bude sdílet ten život? Jako přesně, rozpadne se vám manželství a co?!

Účastník: No, právě.

Výzkumník: Právě nechápu ten názor druhej. Úplně vidím, jak sedím v tom domově důchodců v osmdesáti, sama, všichni jsou mrtví a nikdo o mě nejeví zájem. To je to, co nechápu, ale je fakt, že oni nepřemýšlí takhle dopředu, většinou.

Účastník: Taky jsou lidi, pro které je důležité materiálně, co tady nechávají materiálně a to duchovno...

Výzkumník: No, to je fakt. Tak já moc děkuji za rozhovor.

Účastník: No, není za co, snad vám to k něčemu bude.

Příloha číslo 4.

ZÁZNAM ROZHOVORU S ADOPTIVNÍ RODINOU C

Výzkumník: Otázky mám rozdělené do čtyř okruhů. První je doba trvání procesu celkově. Dále podmínky pro osvojení, osobní rovina procesu, a potom vlastní přijetí dítěte do rodiny. Jaký to bylo, pro tebe a pro okolí. Někdy se stane, že s tím okolím plně nesouhlasí nebo jsou reakce nečekané. Takže by mě zajímalo, první z té věci, když to tak vezmeš zpátky. Kolik mu je, devět let?

Účastník: Jedenáct.

Výzkumník: Vy jste si ho brali v kolika letech, s manželem?

Účastník: Čtyři měsíce.

Výzkumník: Tak to byl docela malý, to bylo docela brzy. A brali jste si ho od pěstounů anebo šel z kojeneckého ústavu?

Účastník: Z kojeneckého ústavu. On by šel i dřív, ale on měl takovou operaci jako.

Výzkumník: Jé!!!! A copak mu bylo?

Účastník: Nařezávali mu jícen, on nemohl jíst, zvracel.

Výzkumník: Aha, on měl ten refluxový efekt?

Účastník: No. (smutně) On je narozený na konci června a 9. listopadu jsme si ho odváželi.

Výzkumník: Hmm.

Účastník: S tím, že od začátku října se vyřizovaly papíry.

Výzkumník: No, ono to tak bývá.

Účastník: Protože začátkem října jsme volali. Dostali jsme fotku. Byli jsme se podívat na kraji, všechno sepsali a potom jsme se jeli podívat, protože on je z města. Do města za ním, odtam jsme museli do města?...jo do města. Ve městě se dělaly všechny papíry, protože on spadl pod město, protože matka spadla pod město. Takže tam vlastně na úřad a tam vlastně na sociálce to propisovali a trvalo to vlastně měsíc. (Výzkumník po celou dobu přitakává hmmm). S tím, že my jsme měli povolení a mohli jsme ho celou dobu navštěvovat. Třeba o víkendu nám ho nachystali do kočáru a jezdili jsme s ním po venku a tak.

Výzkumník: Takže ten měsíc jste tam jezdili. Takový to seznamování, prostě.

Účastník: No, no. No, takže o víkendu jsme tam byli a pak třeba jednou v týdnu. Ono to město není za rohem.

Výzkumník: Není no. No, měla jsem jedny a ty odtud jezdili až do města. Ty jezdili víkendy a jednou v týdnu a říkali, že to je málo. Tak to měli takový divoký. Takže ta doba, kdy jste podali žádost na sociální a než jste malého dostali do své péče, přišlo ti to dlouhé??

Účastník: To bylo několik let.

Výzkumník: Nevíš kolik zhruba?

Účastník: Rok trvalo jenom psychologický vyšetření. Potom se čekalo, takže to mohlo být takový dva roky.

Výzkumník: Dva roky? To ještě jde. Měla jsem paní se čtyřma.

Účastník: No, já už si to přesně nepamatuju.

Výzkumník: A pro tebe, pocitově, to bylo krátký nebo.....?

Účastník: Jako tam bylo dlouhý to psychologický vyšetření to bylo na rok, a pak čekáš asi tři roky, protože to bylo jedno vyšetření, pak se nedělo několik měsíců nic, pak bylo druhý, zase několik měsíců nic. Potom jsme měli třetí a potom, to bylo před Vánocema, to si pamatuju, to jsme měli takovou tu přípravu. (Výzkumník během celého monologu přitakává hmm)

Výzkumník: To je s těma rodinama, skupinovky a tak?

Účastník: No, no. To jsme měli náhodou štěstí, že to dělal pan doktor. On zakládal s tím.., sos vesničky.

Výzkumník: Vím, sos vesničky, vím.

Účastník: No a on je, no, jestli ještě je, on už je to starší pán, byl předseda tady celorepublikové komise adopční. A on tady pro tu jednu neziskovku dělal tyhle ty přípravy. Ale on už je normálně nedělá, ale my jsme měli štěstí, že město ještě mělo peníze. Potřebovalo je vyčerpat, takže to udělali před Vánocema a poprosili ho. Že on už to normálně nedělá a bylo to jakoby vyjimečně a měli jsme to shodou okolností v tom městě, no prostě já nevím. Nebylo to ve městě, měli jsme to jinde už nevím kde. A ještě co nám domluvil, že jsme se byli podívat do kojeňáku. Ale né v městě, to bylo taky někde, já nevím. To by věděl manžel, kde. S tou paní ředitelkou jsme se byli podívat, ale nemohli jsme jít sami dva, museli jsme jít všichni naráz.

Výzkumník: Skupinově.

Účastník: No, po skupinách. Nás bylo osm, aby ji nikdo nemohl říct, jo a tam nám teda ukazovala, jak to funguje. Říkala, že tenkrát nechala vybourat všechny kamrlíky. Nechala udělat velký prostory.

Výzkumník: A jaký to tam bylo?

Účastník: Jo, tam to bylo dobrý.

Výzkumník: Nevíš, nepamatuješ si. To jsou teda takový detaily, ale kolik tam bylo, kolik, jako kdyby, měla ta sestra děti na starost??

Účastník: Jo, tak to nevím, to nevím. Tam byly nějaký dvě sestry zrovna nebo něco. Oni tam měli některý děti ležáky, kteří byli nějak postižený a některý tam prostě normálně cupitaly. To byly, to nevím to si nepamatuju.

Výzkumník: Tak jenom jestli to tam na tebe působilo dobře nebo.

Účastník: JO!! Ta paní ředitelka, ta byla prostě hrozně příjemná, ale první co říkala, že tam zbourala všechny kamrlíky a všechno, protože ty sestry se zašivaly, tam někde pily kafe a ty

děcka...Takže ona udělala velký místnosti a potom je tam taková hala, kde ty sestry si samozřejmě můžou udělat kafe, ale zároveň vidí a vidí na ty děti a tak podobně.

Výzkumník: Takže když se vrátíš k tomu školení, tady si říkala s tím pánem, tak líbilo se ti to, ta náplň, co jste dělali?

Účastník: Jo to se mi líbilo.

Výzkumník: Přišlo ti to věcný?

Účastník: Jo,jo to bylo. No, my jsme původně přemýšleli, co to bude, ta příprava. Jestli tě budou učit vyměňovat plinky nebo něco. To ne, ale on vlastně vykládal všechno od začátku jako co s těma dětma, dělali jsme tam jakoby ve skupinkách, naše představy. Nebo když nastane nějaká situace, jak se zachovat. Bylo to zajímavý, to jo.

Výzkumník: Přišla ti nějaká část, klidně i z těch psychologických testů zbytečná?

Účastník: Ty psychologické testy jsou, no, já nevím.

Výzkumník: Přišlo ti to věcný ? Jestli se to týkalo opravdu věcí kolem těch dětí nebo to vyloženě lezlo, kam nemělo?

Účastník: Ne, to ne. Ty psychologický testy, podle mě, se to dětí vůbec netýká. Tam byly nějaký otázky, pak otázky, který zjišťovaly, zda odpovídáme stejně, aniž to víme. Něco bylo na počítaču, něco bylo..... Máš nakreslit panáčka, já moc kreslit neumím a takový věci. To jsem teda nechápala, k čemu jsou.

Výzkumník: No, kresby se používají, to je celkem běžná diagnostická metoda. Spíš jestli ti přišlo, že to k něčemu je.

Účastník: No, já tomuhle nerozumím.

Výzkumník: Tak obecně. To nevádí, že tomu nerozumíš.

Účastník: No, ta psychologická část mi přišla zbytečná (velmi nejistě, vyhýbavě). Ale to já neposoudím.

Výzkumník: Ne, tak to jde vyloženě o tvůj zážitek.

Účastník: No a potom byla tahle příprava, vlastně před těma Vánoce. Jsme tam byli na dva, na tři dny, dvakrát po sobě. Ale fakt to bylo zajímavý, protože on nám řekl spoustu věcí, který bychom se nedověděli. Jak to funguje, ten systém celorepublikový a všechno, takže když tam za náma došel z kraje ten psycholog, tak se hrozně divil, co všechno víme. Takže to bylo velice pozitivní, protože on říkal, že je potřeba aby to člověk věděl, protože oni už ty přípravy dělali jenom na kraji, někde v nějaké místnosti, kde ten psycholog něco vykládá., kdežto on to dělá někde jinde. Přitom jsme večer hráli bowling a já nevím, co všechno. Zaplatili jsme si ubytování, jídlo, to je jasný.

Výzkumník: Byl to hezký zážitek, možná i to sdílení s těmi rodinami?

Účastník: Jo my jsme se pak ještě s dvouma setkávali. Ta jedna má víc, ti si ještě adoptovali holčičku. No, adoptovali, oni měli vlastního kluka, a tak ho vlastně měli v pěstounské péči.

Výzkumník: A vídáte se ještě?

Účastník: No, už málo. Není teďka nějak čas. Někde jsme se náhodně potkali.

Výzkumník: Takže jedni mají svoje a jedno a druzí ...

Účastník: No druzí, taky dlouho čekali, jak my, a potom se jim podařilo vlastní.

Výzkumník: To se taky stává často.

Účastník: No a dál nevím, nás tam bylo asi pět.

Výzkumník: Takže když bych se tě zeptala, která ta část byla pro tebe zbytečně dlouhá.

Účastník: Zbytečně dlouhá, tak to by byly ty psychologický ty. To mi přišlo dlouhý, jako by rok.

Výzkumník: A když jste teď ty všechny podmínky splnili.

Účastník: Hmm.

Výzkumník: Tak na vyjádření k té žádosti.

Účastník: No tady z té části, to splníš, oni ti taky napíšou nějaký papír. Teda z té přípravy ten papír, že to splňuješ a má tam s tebou nějaké závěrečné pohovor a tak dále. Tak oni tě potom zařadí do šuplíku, jak já říkám.

Výzkumník: A čekali jste dlouho ? Nejdřív ty psychotesty, pak to školení. Protože oni by se měli vyjádřit docela rychle, jestli vás zařadí do toho šuplíku.

Účastník: To oni nám řekli, že nás zařadili.

Výzkumník: Jo.

Účastník: To nám volal někdo z kraje, nebo jak jsme tam byli nebo už nevím. To netrvalo dlouho, akorát potom čekáš, než tě vyberou. Třeba nás vybrali asi devětkrát předtím, ale nikdy jsme nepostoupili na první místo. My jsme o tom ani nevěděli.

Výzkumník: Ono to tak bývá, že vyberou tři nejlepší.

Účastník: Tři nejlepší a vždycky se volá hned prvnímu, protože první když nemůže, volaj druhýmu, aby se nemuseli scházet znova.

Výzkumník: Takže to čekání na to vlastní mimčo trvalo taky dlouho?

Účastník: No, to jo.

Výzkumník: Rok?

Účastník: Víc, jak rok.

Výzkumník: Tak a teď ti si mi říkala, že ta doba od toho co jste řekli, že dítě si vezmete. Tak než se to vypapírovalo, tak že to bylo měsíc, vid'? A to na tebe působilo jak? Bylo to dlouhý, krátký, nepřijemný?

Účastník: No dlouhý, my jsme taky měli měsíc na to, abychom to doma všechno nachystali. Takže to bylo v celku v pohodě.

Výzkumník: A ta paní ředitelka z kojeneckého ústavu byla fajn? Jako jednalo se vám s ní dobře?

Účastník: Tam byl ředitel.(pití)

Výzkumník: Jo, pán byl. (smích)

Účastník: Tam byl ředitel, ale my jsme jednali s vrchní sestrou a doktorkama a ještě tam byla psychologka. Takže jakoby jo, máme i společnou fotku.

Výzkumník: A ty informace, co jste o mamce a malým dostali, byli pro tebe dostačující?

Účastník: No i nám, oni nám řekli v tom městě, co věděli.

Výzkumník: A věděli alespoň něco?

Účastník: Věděli jméno matky, že tam byla, že to podepsala a že vypadala normálně, mladá holka. No a že jedno dítě měla, tohle že je druhý, ale otec neznámý.

Výzkumník: A co sociální pracovnice? Jaká byla?

Účastník: No, my jsme měli štěstí, my spadáme pod město, no a my jsme měli jednu a potom druhou, protože tam ta, myslím, odešla na mateřskou nebo nevím, někam. Obě dvě byly fajn.

Výzkumník: Byly příjemný? To jednání s nimi bylo fajn? Nebyly protivný nebo tak ?

Účastník: Ne, to ne.

Výzkumník: To je super. A potom, když jste měli miminko doma, jak často chodila? Byla se tam podívat? Protože tam je tříměsíční, jakože zkušební doba.

Účastník: Jako byla. Ale když třeba přišla neohlášeně, tak se stalo, že jsem doma nebyla, že.

Výzkumník: A stalo se to? Že by přišla? Protože to se moc nestává. (opatrně položená otázka)

Účastník: Jo, jo. No říkala, že jela okolo, tak se stavila a že jsme nebyli doma.

Výzkumník: No, to se stane, když se neohlásí.

Účastník: No, však já snad nejsem povinna sedět doma.

Výzkumník: No, to určitě ne. Proto se ptám, protože zatím musím říct, že všichni byli se sociálními pracovníci úplně spokojení. Prosím tě, tak teď půjdem trošku do té osobní roviny. Jak na tebe celkově celý ten proces působil? Já vím, že je to jako těžko uchopitelné, když si tím procházíš, jestli se těšíš na to mimčo, kdy bude. Nebo už jsi si říkala, ty jo, už je to takový zdoluhavý, nepříjemný. Také mezi vámi, jak to rezonovalo? Jestli jste se těšili oba nebo jak jste to měli. Nebo jak jste se vlastně k té adopci dostali?

Účastník: No, tak to hlavně byl nápad Jarka. U nás to bylo úplně naopak.

Výzkumník: Jako on chtěl a ty si úplně nechtěla...

Účastník: Ne, to ne, že bych nechtěla, ale hlavní to bylo od něho. On s tím přišel, že bychom mohli adoptovat.

Výzkumník: Jak jsi to vzala? Přemýšlela jsi o tom, nebo jak to probíhalo? Dítě už máš, tak to asi dopadlo. (smích) Spíš to byl na tebe tlak, jako, že na tebe tlačil?

Účastník: Ne, to ne, netlačil. My jsme se nejdříve jako snažili o umělý, že. A výsledek je akorát můj vysoký tlak, že.

Výzkumník: Takže se to nechytlo? Nebo se to chytlo a neudrželo? No to je jedno.

Účastník: No, něco se chytlo, ale pak to nic nebylo a výsledek byl, že se mi zvedl hormon v nadledvinkách a od té doby mám vysoký krevní tlak a budu to mít asi celoživotně.

Výzkumník: Jak je to dlouho zpátky, co jste se snažili, jestli se můžu zeptat.

Účastník: Patnáct, šestnáct let. No a výsledek byl akorát ten vysoký tlak, jo a dvacet kilo navíc. Díky těm hormonům.

Výzkumník: No to jo, dřív to nebylo na takový úrovni, jak je to dneska. Já znám asi tři páry, co mají z umělého a všechno se povedlo. Zním vlastně jenom jeden, co ne a to je taky hodně let zpátky. My máme umělou reprodukci na světový úrovni, dneska. Sem jezdí z celého světa to řešit.

Účastník: A to ještě něco platila pojišťovna, ale stejně jsme něco platili my., abychom jako měli tu lepší. A výsledek je můj vysoký tlak a dvacet kilo navíc.

Výzkumník: No jo no, takže ten proces osvojení byl pro tebe těžší? Nebo dokážeš to nějak charakterizovat? V pohodě, těžký, lehký, nějak jsem to přežila...?

Účastník: Zdlouhavý. My jsme si pak říkali, jestli druhý, ale když jsem si představila, že bychom měli absolvovat všechno znova, zase tak dlouho....

Výzkumník: Ale to už nemusíte, znova.

Účastník: Musíš, nám bylo řečeno, že musíš.

Výzkumník: No, mám dva páry, který mají druhý a už nemuseli.

Účastník: No a tam nám řekli, že když dostaneš, tak tě okamžitě vyřadí z té databáze, z toho šuplíku, jak já říkám. A když budeš chtít znova, tak musíš projít všechno znova.

Výzkumník: Tak to se divím, protože ty dva páry co mám, tak nemuseli. I když je pravda, že je to z dřívější doby. Ono to má samozřejmě nějaký vývoj, ten proces, ale rozhodně vím, že teď to tak není. Ale dalo by se to zjistit, kdyby jste ještě chtěli.

Účastník: Ne, teď už né, my jsme chtěli potom. Matějovi je už jedenáct. A hlavně malý bychom nedostali, jen velký.

Výzkumník: No, ale vím, že dnes už to tak není, pokud tě jednou zařadí do evidence, tak tě zařadí znovu, bez školení.

Účastník: No, ale tenkrát to tak nebylo.

Výzkumník: Teda pokud se ti nezmění nějaký rodinný vztahy, nerozvedeš se nebo tak.

Účastník: No, nám bylo řečeno, že když druhý, tak to musíme absolvovat celý znova a do toho se mi teda nechtělo. (smích)

Výzkumník: No, to chápu, do toho by se mi asi taky nechtělo.

Účastník: To se jako přiznám bez mučení.

Výzkumník: Tak to je normální. Napadla tě někdy myšlenka během toho procesu, že sis řekla, tak tohle to mi za to teda nestojí ?

Účastník: Ne, to si nepamatuju.

Výzkumník: Bylo něco z těch témat té přípravy, co bylo pro tebe osobní? Co se tě dotýkalo? Někáká informace nebo něco, co jsi si zapamatovala?

Účastník: Ne, ne.

Výzkumník: Ta příprava, co jste měli s tím pánem, bylo tam něco, co ti pomohlo, pak když jste přijímali to mimčo? Když jste si brali, že to bylo jednodušší?

Účastník: (pauza) No, jestli jednoduší. Oni tam spíš říkali ty situace, když bude dělat nebo se dít, ale my jsme se s tím nesetkali. Malý s tím žádný problém neměl. Takže spíš ani ne.

Výzkumník: Hmm a bylo během té přípravy něco, co jste si neuvědomovali? Jako například, ale to nemusí být, že třeba během toho skupinovýho sezení třeba ta situace, že dítě v pubertě přijde, vy něco potřebujete a dítě řekne, no ale ty nejses moje matka, něco v tomhleto smyslu.

Účastník: No, my jsme tam nic takovýho neprobírali nebo si to nepamatuju. Ale onrazil teorii, že je dobrý tomu dítěti to říkat od malička, formou pohádky, Malý to ví. Samozřejmě, že mi to tam vmete, když je vzteklej, jako, že on je dost často. Takže řekne, že jsme ho měli nechat v děčáku a podobný hlášky.

Výzkumník: To pro tebe musí být hodně těžký.

(spuštění slz u účastníka, výzkumník podal kapesníčky)

Účastník: On občas má takový záchvaty a že se zabije a že to bude nejlepší a tak, no.

Výzkumník: To je hodně těžký, ale řeknu ti, že je jedno jestli vlastní nebo cizí. Já mam kamarádku, která má vlastní, je pravda, že je tam těžká životní situace, ale ta se bojí, že ji napadne. Ale tohle je těžký. Táák !! Ještě tady mám něco. Jaký to bylo ve vašem okolí? To znamená, když jste se rozhodli, že jo, nebo když tě manžel ukecal, to nevím. (smích) Jak jste to oznamovali tomu okolí? Jako dědecci, babičky, jako byli pro, byli proti nebo podporovali??

Účastník: No, my jsme s tím neměli žádný problém. Oni to všichni vzali v pohodě a těšili se.

Výzkumník: Těšili se?

Účastník: Ani nemám problém s hlídáním, sice on je drzej, hubatej a podobně, ale babičky jako furt, no.

Výzkumník: Takže to vzali fajn a nevrací to nějakým nepříjemným způsobem? Byla právě nějaká reakce těžká v tom okolí? Co vím, tak hodně zažívali od kamarádů nebo od doktorky takový jako nepříjemný poznámky.

Účastník: No, to my máme doktorku. Jarek vlezl k nám do baráku, kde jsou dvě doktorky, jedna napravo a druhá nalevo a on se rozhod, že půjde nalevo.

Výzkumník: (smích) Takhle se vybírají doktoři.

Účastník: Ale ona je lepší, ona je fakt výborná. ..

Výzkumník: Takže nemáš něco ve tvém okolí, co by?

Účastník: Takhle ne, akorát sousedka potom, když začal chodit, ve školce ani ne, ale když začal ten první rok v té škole.

Výzkumník: Tam spolužáci nebo?

Účastník: No, tam ne, ale babička, tam pořvávala na ni nějaká baba v Tesco. Jo malý, ti chodí do první třídy, tak to tam chodí s tím adoptovaným sígrem. A pořvávala to tam na celý Tesco.

Výzkumník: Hmm, to je hodně nepříjemný.

Účastník: Ale co kdo, to nevíš, jo. To spíš až v té první třídě. Jsem ho dávala jinam.

Výzkumník: To vím, že jsi ho dávala jinam. A zlepšilo se to?

Účastník: Jo, jo, tam dobrý, akorát letos končí, protože tam je to jenom do pětky a bude chodit jinam od září.

Výzkumník: Tak snad to tam bude dobrý.

Účastník: Jo to jo.

Výzkumník: Tak děkuju za rozhovor.

Účastník: No, nemáš za co.

Příloha číslo 5

ZÁZNAM ROZHOVORU S ADOPTIVNÍ RODINOU D

Výzkumník: A vy máte adoptované tři děti?

Účastník: Ne, ne já mám dva a třetí je synovec od bráchy.

Výzkumník: Aha, takže dva a jeden umístěn.

Účastník: No, mají prázdniny, tak je u nás.

Výzkumník: Já vám to jen trošku popíšu, mám to rozdělený na čtyři okruhy s nějakými otázkami a podotázkami. Ale více méně je to forma rozhovoru, zeptám se, doptám se.

Účastník: Ehm

Výzkumník: Mám to rozdělený na několik oblastí, jako je třeba přijetí dítěte okolím a rodinou, že to nebývá jednoduché.

Účastník: No, u nás to bylo, my jsme to měli v podstatě utajované.

Výzkumník: Až tak, jako dokonce!

Účastník: U nás jsme prostě přijeli s dítětem v náručí a oni otevřeli a teď jako, to je co?? No a my, no, to je náš chlapeček. No a všichni, nee. Takže u nás vůbec.

Výzkumník: Takže rodina do toho nebyla zasvěcená.

Účastník: Ne, vůbec.

Výzkumník: A jak to vzali, teda?

Účastník: No, oni teda, no všichni byli strašně šťastní. U nás to proběhlo strašně jako..

Výzkumník: No krásně! Že to přijetí bylo vlastně moc pěkný.

Účastník: Jo, jo. No, tak naše mamka, ta říkala a když vám to nejde, proč si neadoptujete? Ona o tom se mnou nikdy nemluvila, jako, že je nějaký problém. Já jsem s ní o tom nemluvila, tak ona se mě neptala. Ale kolikrát sama říkala. Proč si nevezmete?? A já říkám, no však jo, někdy. Tak jsme si pak podali, no a oni pak byli co, byli šťastní. Přijali ho hnedka jak manželova rodina, tak moje. Ani teď necítím něco jinak.

Výzkumník: A byla třeba nějaká reakce ne třeba z té rodiny, ale z toho okolí, která vám zůstala, že to bylo vážně nepřijemný? Něco takového jste zažila?

Účastník: Jo, jo, jeden chlap tady, jako starší chlap, mě tady jednou řekl něco jako, jsou zdraví?? Nic jim není?? Jako takovým tím stylem, jestli nejsou špinavý nebo něčím nakažení. Tak jako, aby si vás podal. A víte všechno jako. A teď já, jako, jsem si říkala, jestli špatně slyším. Právě vedle mě stála kamarádka, která je jakože učitelka ve škole a trochu ta psychologie u ní je. Tak ta zůstala taky tak, ale ta byla rychlejší než já, ta zareagovala. Jako pane, to si snad děláš srandu! To si doufám děláš srandu, no a já jsem pořád zůstala.

Výzkumník: Než to tam docvaklo.

Účastník: No, já jsem si aji říkala, jako, co ti mám říct?! Ale jako takhle, nikde jinde...u lékařů nebo tak, když jsme něco vyřizovali, tak všechno v pohodě. Jako neměli jsme.

Výzkumník: Mě to moc mile překvapuje, když to vidím a je to takový pěkný.

Účastník: No právě. My jsme celou cestu k tomu měli růžovou.

Výzkumník: No povídejte, to mě zajímá. To mě zajímá úplně od začátku.

Účastník: Jako opravdu růžovou. Nám trošku jako dělala problém soudkyně. Protože ten starší, on je z města. Takže tam ta soudkyně byla trošku, taková, jakože nám to chtěla trošku znepríjemnit. Jo, my nevíme, my jsme to asi nepochopili. Ta jeho sociální pracovnice, co je z města, ta to taky nechápala.

Výzkumník: Že to jako protahovala?

Účastník: No, já si myslím, že jí trošku vadil jako náš přístup. Protože my jsme ju jako, trošičku uháněli. Tím, že jsme volali, jestli už jsme na radě nebo jsme se ptali. Tak to si myslím, že jí asi to bylo nepříjemný jo, že jsme na to trošku tlačili. Ta nás teda nechala něco malinko přes rok vydusit, jo. A ještě potom ještě ve finále, když jsme měli mít soud, jako osvojení, tak ona nám teda řekla, že si jako předvolá matku.

Výzkumník: Jako dítěte?

Účastník: A my jako co? Protože malej už byl rok u nás. Takže to byla jako jediná ona, co nám jako by to. Jinak, nikde nic My jsme všude měli růžovou, fakt.

Výzkumník: A jak dlouho vám to teda trvalo? Když jste podali žádost, že jo a než jste dostali dítě do té své péče. Dejme tomu na tu zkušební dobu. Jak dlouho to trvalo u toho prvního?

Účastník: My jsme si dávali žádost, jako že někdy na jaře, v září už se to rozhýbalo.

Výzkumník: Jako že už jste v registru?

Účastník: Ne, jako že jsme pozvaní na to školení. Psychologický testy a tak a to začlo, protože oni to přes ty prázdniny jako nechávají být, tak my jsme to podali někdy v květnu. No, v červnu přišel dopis, že se máme někdy v září dostavit, já nevím, na ten kraj. No, se vším všudy, tady s tím procesem, to trvalo rok a už jsme měli malýho.

Výzkumník: Tak to jste měli hodně dobrý, teda.

Účastník: Jakože fakt to prostě bylo.. prostě fakt

Výzkumník: To je super a přišlo vám to dlouhý, krátký? Jako váš osobní pocit z tohohle procesu.

Účastník: No. Víte co, tím, že člověk na to dítě dlouho čeká, furt se snaží tou přirozenou cestou. A pak, když uděláte ten krok k něčemu, kde vás ten cíl čeká, tak on to člověk nebo alespoň my dva, jak už jsme věděli, že jsme v rozjezdu, tak my už jsme to nesledovali, takže nám to přišlo hrozně rychlý.

Výzkumník: Ale to nejste sami.

Účastník: To už je pak takový, to člověk přestane sledovat. To už se člověk hodí do klidu, něco někde je, že jo. My jsme si to pak už spíš tak jako užívali tu dobu, jako než to přijde. My jsme si to chtěli užít.

Výzkumník: Zeptám se, jak jste podstoupili všechny ty kurzy a psychologii a všechny ty věci, jak jste vlastně, než vám přijde to potvrzení z toho kraje, že jste v tom registru, bylo to dlouhý po tom ukončení těch kurzů nebo to bylo relativně rychlý?

Účastník: Jako uzavření, že....

Výzkumník: Teď už jste v registru a čekáte na mimčo.

Účastník: Já si myslím, já to teď budu jen tak typovat jo. Já si myslím, že myže jsme v únoru podstoupili to poslední školení a já si myslím, že nám přišlo v září v půlce září, října, že jsme vhodní k osvojení.

Výzkumník: Ale mezitím byly ty kurzy a tak, ne?

Účastník: Ne, to už bylo potom.

Výzkumník: To teda bylo dost dlouho.

Účastník: Jako..ne, ale říkám to dobře, to bylo na té přehradě a to byla zima. Je možné, že ještě v květnu byly nějaké poslední testy.

Výzkumník: No, mě jde zase o ten váš pocit, jestli jste seděli a říkali si, no tak, kdy už to přijde nebo jestli to bylo v pohodě, přišlo, to jak jsme čekali. Spíš o ten váš vlastní pocit.

Účastník: No, těžko říct, člověk si to pamatuje tak.. Já si myslím, že to třeba bylo po ukončení toho všeho, ale já si myslím, že mezi tím už vážně nic nebylo.

Výzkumník: A potom, když vás teda uvedli, že jo, že jste v tom registru.

Účastník: To si pamatuju, že to bylo asi září, září, říjen. A v prosinci, myslím, že to bylo čtrnáctého, nám už volali.

Výzkumník: Takže to pro vás bylo rychlý, když to tak řeknu.

Účastník: Toto bylo rychlý!! No, od toho, co nám přišel ten dopis, že jsme vhodní nebo zařazení, tak potom to bylo už šup, šup.

Výzkumník: No a teď teda jste se byli podívat na malýho a tohle všechno.

Účastník: On byl teda. My jsme ještě byli poslední.. nebo teda. My jsme všichni byli první, když vyšel ten nový zákoník.

Výzkumník: Ano, nový zákoník vyšel roku 2012

Účastník: Takže my jsme byli takový pokusný. Takže cokoli jsme šli vyřizovat, tak oni nevěděli. Pořádně nevěděl co. Víím, že jsme šli, teď nevím, co jsem chtěla říct. Na co jste se mě to ptala?

Výzkumník: Ptala jsem se na to nebo by mě zajímalo, jestli ta doba, kdy jste se byli podívat na malýho, pak se vyjádříte, jestli teda máte nebo nemáte o dítě zájem. Vy jste řekli ano, tak

jestli ta doba, než jste malého dostali do té zkušební doby těch třech měsíců, jestli to bylo dlouhý anebo to bylo v pohodě.

Účastník: My jsme si ho brali hned.

Výzkumník: Hned?!

Účastník: Protože on byl v dětském domově. Ale my jediný. My jediný jsme si dovezli dítě z dětského domova nebo z kojeňáku, no.

Výzkumník: Jasně a jak byl starý?

Účastník: On měl čerstvě devět měsíců. A to bylo tak, že já jsem tam, že oni mě volali na tom kraji, že pro nás mají toho chlapečka. Ale tam bylo to, že on je teda z toho města. Což je teda, no a jako odjet tam podívat se a zase jet dom, to.....

Výzkumník: To už si ho vzít sebou...

Účastník: Teď před Vánoce, to už byla taková ta atmosféra, že... Tak já říkám, co s tím jako. No a ten na kraji mi říkal, tak né jako, musíte se napřed seznámit. A já jako, no to mě vůbec neříkejte. Já chci slyšet, co můžu udělat, abychom si ho odvezli hned.! A on našťestí..

Výzkumník: Byl rozumnej, v tomhle.

Účastník: Jo, no ještě když budete mít štěstí a budete si tam...domluvíte se s tou ředitelkou, tam existuje hostitelská, na hostitela, no. Tak já jsem tam hned volala a říkala, no my jsme teda ti budoucí a my chceme mít na Vánoce chlapečka doma. A ta ředitelka teda byla. My dodnes tam jezdíme na návštěvu. Úžasnej člověk a ona už přes ten telefon mi říká, vy jste mi teda dala. A já říkám, jestli chcete mít krásný Vánoce vy aji já a celá moje rodina, tak to pro mě musíte udělat. Takže ona říká, tak přijďte. Takže my jsme tam jeli s tím, že jsme tam dva dny byli, abychom se jako seznámili. Takže jsme měli dva dny seznamovačku, a pak jsme mohli odjet všichni na tu hostitelskou. Jako jediný co, jako já jsme do toho než ten soud jako začal ..

Výzkumník: No, ta doba, kdy máte to dítě na zkoušku je tříměsíční..

Účastník: No a my jsme ho měli celou dobu na tu hostitelskou, ona nám nechtěla vyhovět, ona nám to teda znepríjemnila, já jsem nabrala peníze!

Výzkumník: Takže když to řeknu blbě, tak zkušební období pro vás bylo jedno z nejhorších zážitků, protože ta soudkyně vám nechtěla...

Účastník: Jo to bylo jediný, co ona nám znepríjemnila. My jsme žádali o to zkrácení, to ona nám zamítla. Určila město jako jeho ošetřovatele. To je její rozhodnutí a tam do toho nikdo nemůže, jako ona prostě nemusí nikomu říct proč! To prostě tak je. My jsme dávali ty různé žádosti a zkoušeli se odvolat a měli jsme i dobrou sociální pracovníci.

Výzkumník: Byla fajn?

Účastník: Ta byla suprová. Ta nám strašně pomáhala, taky hledala cesty. Ale tam bylo její rozhodnutí a její slovo! Pak už jsme si říkali, no nic nebudem do toho víc rýpat, ať si to nepoděláme ještě víc.

Výzkumník: Tak ona si tam pozvala tu matku, jestli čekala, že tam bude nějaký zvrat.

Účastník: No, ona si ju skutečně pozvala a tím, že jsme měli tu hodnou sociální pracovníci, ta nám teda dala, ta nám teda pomohla. Ta si totiž pohlídala tu maminku, že k soudu došla, to bylo teda zaručený, že ta tam k soudu přijde. Ta jí pohrozila, že jestli nepříjde, že jí teda bude znepríjemňovat, jako dál, když nevyhoví ona jí. Že ona jí taky nebude vyhovovat a pomáhat. Takže ona byla skutečně hodná, že se postarala, jakoby, že ta maminka tam došla, podepsala to, i když teda malej už byl velkej, tak byl právně volnej.

Výzkumník: Tak ona zřejmě. já teda nevím, jak to bylo konkrétně tady s touhle maminkou, ale jestli měla těch dětí takhle pět, deset..

Účastník: Jo víc..

Výzkumník: Takže jí to asi bylo jedno.

Účastník: No ale, vůbec jako nemusela. Ona do toho soudu i zasáhla ta sociální pracovnice, to nemyslíte vážně, jako ona byla i na ni přísná, tohle si ke mně dovolit nemůžete, já můžu udělat rozhodnutí, jaký já chcu, takže spolu ještě měli..

Výzkumník: Takže byla arogantní, no, jééžiš!!

Účastník: Takže toto bylo jediný co. Protože my jsme nemohli po tu dobu toho roku nikam jet, protože my jsme jako neměli...

Výzkumník: To byste měli unesený dítě.

Účastník: No, protože my jsme neměli žádněj, jakoby doklad, protože..

Výzkumník: Vy jste ho měli, protože vám to umožnila ta...ředitelka

Účastník: Ano, ta to každý tři měsíce automaticky prodlužovala. Takže až malej měl...asi rok a půl, když byly papíry vyřízený, tak jsem mohla žádat o mateřskou. Takže já jsem mateřskou a pak rodičák začala čerpat, až když měl rok a půl.

Výzkumník: To je hrozný, no.

Účastník: Než to nabylo právní moci. Všecko bylo i s tím dětským domovem, všecko proběhlo..

(uklidňování dětí, malá rozepře)

Výzkumník: A co třeba sociální pracovnice, co chodila, jakoby, k vám? Byla v pohodě?

Účastník: Ta byla taky v pohodě. Ta nám pomáhala už na začátku, když jsme se tam chodili informovat se žádostí, co máme proto udělat. A ona už v tu dobu byla pro nás taková, jako že nám hodně pozjišťovala, že nám hodně poradila, jo my jsme tu cestu takhle měli fakt moc pěknou. My jsme měli moc fajn lidi kolem sebe. Až teda na tu soudkyni.

Výzkumník: A to mě řekněte, teda čím to jako je?

Účastník: No víte co,

Výzkumník: Když to řeknu blbě, tak kdyby ta ředitelka v tom dětským domově nebyla taková příjemná, tak jak to jako??

Účastník: No víte co, ona nám taky napsala do dopisu. Ona nám poslala dopis, já jsem se tenkrát úplně rozklepala, úplně na mě padla panika. Protože my jsme tam, po domluvě s naší sociální pracovnící, jsme tam prostě poslali dopis a v tom dopise jsme jako poslali žádost, že jsme jako v takové a takové situaci a malého máme už půl roku. Že vlastně já su doma. Platila jsem si sociální, zdravotní sama, protože už jsem jako nic. Že bychom jako chtěli buď uspíšit ten soud, anebo bychom se mohli stát tím, předběžným opatrovníkem. A ona nám napsala dopis, že tohle zamítá. A že do toho jsme šli, že se o to dítě budeme starat, že není problém to dítě vrátit. Že ho máme v té hostitelské. No jako že!! No mě polilo horko!! Tak jsme si to zavařili, že.

Výzkumník: No to ne, to jste si nezavařili, to ona měla nějaký svůj problém, který si léčila. Ale spíš mi jde o to, jeden člověk, protože ona tam asi dělá tyhle ty případy, jako v týchle oblastech. Jestli dělá problémy všem, anebo jestli to bylo čistě u vašeho případu. Ale to by zase věděla ta sociální pracovníce z toho města, jestli je to běžný.

Účastník: No, právě říkala, že ne. Dokonce mě říkala, že s ní jako poprvé, že ji měli poprvé, co s ní měli poprvé jako soud. Jako ale myslím, že ne. Já nevím, co se to tenkrát stalo. Co se jí tam nezdálo, jestli jsme prostě tlačili nebo, do dneška, to prostě nezjistíme. Ale já vím, že si pamatuju ten den na tom soudě a teď jsme seděli a teď jsme byli až ve městě, že jo. A doufáme, že ona rozhodne, protože jestli nerozhodne a udělá znova soud, tak pojedeme zase znova. A teď jde prostě ženská a já, no, ona měla prostě nádherný, červeně lakovaný lodičky a takovou tu echt červenou. A já říkám, to bude ona, to bude ona, to je stoprocentně ona. No rychtyk, byla to ona! Dáma! Prostě dáma se všim všudy. Tak já nevím, jestli se jí něco...

Výzkumník: Tam bylo něco osobního. Něco osobní z jejího, jako určitě. Sama měla nějaký problém nebo se jí něco stalo. Ale to je přesně to, co mi přijde smutný, já mám ty rozhovory tři a vždycky to narazí tam, kde byli lidi, co měli mít trošku víc přesvědčení o tom, co dělají. A pokud rozhodujete, já neříkám, že je jednoduché rozhodnout, jestli dítě budete mít nebo nebudete mít, ale pokud to schválí celý ten krajský úřad, tam je to složitý proces, to schválení těch dětí. Tak její je jenom to, jakoby právně doložit. Takže to mě přijde, že je to fakt přes čáru. Ale nedělám v tom úplně.

Účastník: A to ona, ještě než nerozhodla, samozřejmě. Ona si chtěla jako předvolat tu matku. A tam ona nás viděla poprvé, tam osobní kontakt byl až u toho sudu. A ona, že si nechá teda předvolat tu matku. A ta sociální pracovníce, jako, že vůbec! A ona jí řekla, že ta jí vykládat nic nebude, že si to může rozhodnout sama, koho si pozve a koho si nepozve. Takže tak. Ona si ji pozvala, takže my jsme čekali zase další měsíc. Ale měli jsme teda štěstí, že se ta sociální pracovníce ozvala a byla trošku zlá na ni. Tak tím nám dala trošku dřívější termín. Že to třeba nebylo zase za půl roku, dalšího. Že třeba do dvou měsíců už bylo rozhodnuto.

Výzkumník: A teprve po tom rozhodnutí nabíhala ta doba zkušební těch třech měsíců nebo to už bylo předtím?

Účastník: Ne, ne, to bylo předtím.

Výzkumník: Tím že vy jste měli tu hostitelkou.

Účastník: To už byl ten posudek. Navíc ona si ho nechala udělat třikrát!! Ten posudek. Ona si nechala od naší lékařky, teda dětské nechala udělat, od naší sociální pracovníce, takže naše sociální pracovníce jí tam psala dopis, byla teda i u nás na kontrole. Psala jí tam dopis. Taky říkala, že jsem z ní unavená, zbytečný, zbytečný protahování!!.

Výzkumník: A když se vrátím k těm psychologickým testům. Přišlo vám to jakoby věcný? Jestli se to týkalo těch dětí, jestli to třeba nezasahovalo extrémně do osobní roviny nebo vám to přišlo vtipný.

Účastník: No, mě to přišlo vtipný

Výzkumník: Taky vtipný?

Účastník: Jako strašně moc jich bylo. Taky jsme se smáli. Jsem se občas podívala na toho svého, aji se něco opakovalo, mám pocit.

Výzkumník: To určitě, to se dělá, to je lži skóre.

Účastník: Tam si pamatuju jednu otázku: že trpíte, jako míváte noční můry?? A to tam bylo dvakrát nebo třikrát. A teď tam bylo, zdálo se vám někdy o tom, že jste zavraždila psa? Tak to si děláte srandu, ne?

Výzkumník: Tak mě by asi dítě nedali, protože manžel je náměsíčný a v noci mi vstává. Co ty lidi, co to školili? Byli v pohodě?

Účastník: Jo, jo.

Výzkumník: A ta náplň, ten kurz jako takove, přišlo vám to k věci? Třeba ty skupinovky, že jste tam měli lidi, kteří to sdíleli. Nehodilo to někdy nějakou myšlenku jako, aha tohle mě nenapadlo, že by s tímhle mohlo být něco ?

Účastník: No, to školení. Myslím si, že by to klidně jako mohlo být aji jenom...

Výzkumník: Kratší.

Účastník: Třeba dvakrát.

Výzkumník: A byla třeba nějaká část, která vám přišla vyloženě zbytečná?

Účastník: No, jako ani nevím, jako nepřišlo mě to zbytečný, Někakou část, pár věcí, si z toho pamatuju. A jako jestli tam bylo něco zbytečného, jako fakt nevím. Ale kdyby to bylo fakt jako dvakrát, tak třeba po těch čtyřech hodinách, tak by to úplně stačilo. Že to bylo takový zbytečně zdlouhavý kolikrát.

Výzkumník: Ještě se malinko vrátím k tomu, když jste už měla malého u sebe, než teda proběhl ten soud. Ta sociální pracovnice by měla jednou za čas docházet to dítě zkontrolovat. Jestli byla v pohodě, nebo vám přišlo, že chodí moc často. .

Účastník: Nechodila.

Výzkumník: Tak to jste měli nejlepší.

Účastník: Ona přišla jenom před tím soudem, kdy musela udělat nějaké to šetření. Tak to byla u obou, to fakt přišla. Myslím, že to bylo jen před tím soudem. Neměli jsme vůbec. I když jsme dávali tu žádost, tak ona přišla a neprohlížela nám ani dům nebo, nevím jestli to dělala jiným, to nevím, s nikým jsem nemluvila, takhle o tom. Ale že by nám jako lezla do skříňů nebo tak, vůbec.

Výzkumník: A byla někdy taková ta chvíle v tom procesu, kdy jste si řekla, tohle fakt ne, tohle mi za to nestojí ? Že to bylo tak těžký, že jste si řekli, že to fakt nedáte ?

Účastník: Před a nebo potom, co už jsme ho měli doma?

Výzkumník: To je celkem jedno.

Účastník: No, pro nás to bylo jenom teď u toho druhého. U toho prvního nic, až na tu soudkyni, ale to se tak... Ale u toho druhého u nás bylo jakoby divné to, že byl u těch pěstounů. Jako to seznamovací. Ty návštěvy, to pro nás bylo jako takový, jo. My s něma máme výborný vztah do dneška. No, třeba večer jsme šli spát a on tu jako není. Tak to bylo pro nás takový nebo ho odvést tam a jet domů sami.

Výzkumník: A jak dlouho to trvalo? Než jste si ho vzali domů?

Účastník: No, my jsme měli štěstí na ty pěstouny. My jsme měli s něma tu cestu fakt pěknou. My jsme si to ani jeden nedělali nepříjemným. My jsme si tak vyhověli, že ten malej byl jakoby od začátku u nás. Teď už to můžu říct, ale my jsme to nikde moc neříkali. Teď už je to uzavřený, ale oni nám ho předali, jako on patří k vám, on je váš. Takže, my jsme ho tam vezli, jen když měl nějaké cvičení anebo když měl nějakou kontrolu.

Výzkumník: Jako takový - jako na dovolenou.

Účastník: Jako byl víc u nás.

Výzkumník: Tak to je super, za mě je to v pořádku.

Účastník: S něma jsme to vůbec neměli jakoby komplikovaný. Jako jeli jsme na procházku s kočárem všichni a takový. Jako oni nám ho dali, oni to tak brali od prvního dne. Vy jste čekali na něho, on čekal na vás. On bude stejně jednou váš a my nebudeme nikomu nic znepríjemňovat. My jsme taky byli takový, že jsme nechtěli nic znepríjemňovat, tak že my jsme měli opravdu štěstí. Akorát toto bylo divný, protože my jsme měli původně danou podmínku, že nechceme dítě od pěstounů. Protože my jsme slyšeli ty zkušenosti od těch zbylých sedm párů, kteří měli od pěstounů. My jsme byli jediný, co měli z ústavu. A my jsme měli nasbírané ty negativní zkušenosti.

Výzkumník: A oni měli všichni negativní zkušenosti.

Účastník: No, všichni to tak měli. Jsme si psali emaily a tak. A každej vždycky přihazoval, jak je to strašný, jak oni jim rozkazují, co s dítětem můžou, anebo nemůžou. Tak my jsme si říkali, jako v žádném případě, já když chci mít dítě, tak chci aby bylo moje a né se o něj dělit. Takže my jsme si řekli ne, my na to nemáme a my chceme z kojeňáku. No, ale potom, když už to trvalo dva roky a furt se nic nedělo ohledně toho druhého, potom já jsem volala na kraj.

Výzkumník: A oni řekli, že je problém v tomhle.

Účastník: Oni mě řekli, no vy tam máte jako tu podmínku tady toto. No, neřekli mi to úplně natvrdo, ale takový okliky.

Výzkumník: No, ono dneska už totiž ty děti hned, prakticky hned, odchází do pěstounské péče, aby nebyli v tom kojeneckém ústavu, kde ti děti opravdu jako trpí. Takže je možné, že jestli jste chtěli zdravé dítě, tak prostě nebylo.

Účastník: Tam byl problém v tom, že my jsme tam měli danou tu podmínku a my jsme si za ní stáli, protože my máme tu zkušenost a tam to proběhlo super a my to tak nechceme. Ale pak, když se nic nedělo, tak člověk začal uvažovat, a tak jsem volala té naší sociální pracovníci, protože na tom kraji vám tak nechtěj něco říct. Tak jsem volala jí a ona říká, za

poslední dva roky jsem nepředávala jediný dítě, který by bylo z kojeňáku. To si myslím, že je váš největší problém. Takže to přehodnoťte s manželem. A pokud bych byla vámi, tak to změním. Pokud chcete mít druhé dítě, tak to změňte. Tak jsem říkala jasně, tak jsem to udělala. Volala jsme na ten kraj. A to byl takový boží dar, ona ta paní, která nás měla na starost, zrovna nebyla. Tak já jí napíšu email. Takže jsem na to pak samozřejmě zapoměla. A oni mě druhé nebo třetí den volali sami! Že ona tam asi nějak nechala vzkaz ta paní, co jsem s ní mluvila a na to konto mi volala. Jako vy to chcete změnit a to a to a začala to se mnou hrozně rozebírat. A přijďte příští týden anebo tento, jestli máte čas.

Výzkumník: Takže bylo jasné, že něco měli.

Účastník: A já říkám, dejte mně dva termíny. Já zavolám manželovi a jeden vyberem. Já mu volám a říkám ona se mnou mluvila, jako by už měla někoho v merku. Tak my jsme šli z toho kraje a já říkám ona mluvila, jako by pro nás někoho měla. A jasně, volali za

Výzkumník: Týden.

Účastník: No, asi za čtrnáct dní. Prostě fakt úplně rychlost. Ona opravdu, když s náma mluvila, tak měla, tak už věděla. Asi to potřebovala ještě schválit od jiných, ale asi už si myslela, že to bude přesně ono, protože my jsme věděli od Alžběty, protože on pochází z té vesnice. My tady máme takovýho krásnýho chlapečka, proč vám ho nedajou. A když mě teda řekli, že ten malej je tam a tam, tak říkám. To je určitě von! To je určitě von, o kterým mě psala. A byl. Takže on byl takový náš dáreček vid'?

Výzkumník: A přišel vám v kolikati?

Účastník: No, my jsme ho viděli přesně v půl roku. Přesně měl šest měsíců a den. Takže to bylo supr. My jsme tam jeli hnedka ten první den, kdy jsme se to dozvěděli. Jestli můžem přijet hned, protože jsme byli netrpělivý. Tak oni, že jo, že můžem. No a my jsme taky na kraji slyšeli, že jsme byli asi jediný, kdo tam s tím pánem vycházeli. Ale my jsme s ním měli dobrý vztah - aji do dneška jsme s ním vycházeli. My už asi pojedem rovnou ocaď. A on to si děláte srandu! A smál se. Ale já tomu věřím, vy jste odjeli do města, vy určitě pojedete i tam! A taky to tak bylo. On nám dal hned telefon na ně a už jsme jeli.

Výzkumník: Bylo něco v tom procesu přípravy, co vám přišlo vyloženě osobní?

Účastník: Ne, to si nepamatuju.

Výzkumník: A bylo něco, co vám pak pomohlo?

Účastník: Jako pamatuju si jako s manželem, hlavně když bylo to školení, tak tam to hodně mělo, pro nás tam vlastně ten psycholog dával rady a na ty rady si člověk jako sem tam vzpomene. My jsme třeba hned po tom školení věděli, jak na to půjdem. Aby ten malý věděl, že není náš, ale je náš. Hned jsme v tom měli po tom školení jasno.

Výzkumník: A úplně poslední věc. Byl někdy během toho školení moment nebo věc, která vás předtím vůbec nenapadla, kterou jste vůbec ale vůbec nezvažovali?

Účastník: Ne to si nepamatuju.

Výzkumník: Tak já vám děkuji.

Účastník: Rádo se stalo!

**Posudek vedoucího bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Markéta Kaválková

Obor studia: Sociální práce zaměřená na komunikaci a psychoterapii

Název práce: Problematika procesu osvojení z pohledů rodičů

Vedoucí práce: Mgr. Iveta Jelínková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 53

Počet stránek příloh: 40

Počet titulů v seznamu literatury: 21

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

		x		
--	--	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		x		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jak Vy sama vidíte proces osvojení podle nového občanského zákoníku?
Navrhla byste nějaké procesní změny na základě Vámi zjištěných výsledků výzkumu?
Máte na základě výsledků výzkumu nějaké praktické návrhy, které by mohly pomoci sociálním pracovníkům nebo samotným osvojitelům v procesu osvojení?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Studentka ve své práci popisuje problematiku procesu osvojení s pohledu osvojitelů. V teoretické části práce zmiňuje klíčová slova, popisuje historii a funkci rodiny. V další kapitole charakterizuje náhradní rodinnou péči jako takovou a konkrétněji se zabývá jejími formami jako je např. pěstounská péče. Samotnému osvojení se poté věnuje ve větší míře. Zmiňuje zrušitelné osvojení, nezrušitelné osvojení, mezinárodní osvojení. V neposlední řadě se věnuje procesu osvojení a to od podání žádosti až po převzetí dítěte do péče.

Po obsahové stránce nelze studentce nic významného vytknout. Obratně popisuje danou problematiku, pracuje se zdroji, které nejsou však v některých případech příliš aktuální a mohou sloužit pouze jako porovnání se stavem skutečným. Studentce se také příliš nepovedlo rozložení jednotlivých kapitol, např. kapitoly 2 a 4 měly být sloučené.

V empirické části nás studentka seznamuje s metodikou výzkumu, sběrem dat, s výzkumnou otázkou a interpretuje výsledky výzkumu. Jde o kvalitativní výzkum, formou polostrukturovaného rozhovoru, kdy studentka zjišťovala, jak konkrétní osvojitelé nahlízejí na proces výběru a přípravy na osvojení. Studentka v závěru práce mimo jiné konstatuje, že žádný z účastníků nepocítil plnou zbytečnost některé části procesu osvojení a účastníci nejvíce oceňují skupinou práci, při níž sdílejí informace a seznamují se žadatelé mezi sebou. Pozitivně je také vnímána profesionalita sociálních pracovníků a spolupráce s nimi.

Studentka výzkum kvalitně zrealizovala, zpracovala přehledně získaná data a v neposlední řadě poukázala na potřebu zaměřit se v procesu na problematické otázky.

Práce splňuje nároky na daný typ závěrečné práce.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: 1 - 2

20. 5. 2018

Mgr. Iveta Jelínková

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Markéta Kaválková
 Obor studia: Sociální práce zaměřená na komunikaci a psychoterapii
 Název práce: Problematika procesu osvojení z pohledů rodičů
 Oponent práce: PhDr. Hana Hejná

Technické parametry práce:

Počet stran textu (bez příloh): 46
 Počet stránek příloh: 40
 Počet titulů v seznamu literatury: 21

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		x		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

			x	
--	--	--	---	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		x		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

		x		
--	--	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

		X		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		X		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- 1) Jaké doporučení pro organizace, které připravují budoucí osvojitele, máte za vhodný doplněk ke stávajícímu obsahu a rozsahu „výběru a přípravy“ budoucích osvojitelů (využijte poznatků z provedeného šetření)?
- 2) Považujete za optimální, že na rozdíl od pěstounů nejsou osvojitelé dále odborně doprovázeni? Odůvodněte svůj názor.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Diplomová práce má charakter teoreticko-empirické práce.

V teoretické části se autorka věnuje osvětlení základních termínům a obsahu pojmů, které v textu nadále používá.

Teoretická část se zabývá teoretickými podklady, které jsou v praxi maximálně reflektovány, tj. úloha a význam rodinného výchovného prostředí na zdravý psychický, sociální i fyzický vývoj dítěte. Dále autorka uvádí zákonná i praktická opatření státu, která proces náhradní rodinné péče nastavuje. Názvy kapitol odpovídají tématu práce, jejich obsah však někdy logicky nenavazuje. Významnou výtkou je pak využití literatury, kdy autorka využívá literaturu významně staršího data. V oblasti náhradní rodinné péče došlo s novým občanským zákoníkem a novelou zákona o SPOD ke změnám, které sice autorka uvádí, ale kontext použité literatury je v mnoha ohledech těžkopádný, Teoretická část by jistě zasloužila zachycení těchto změn, včetně jejich důvodnosti.

V empirické části práce autorka představila své šetření. Zvolila kvalitativní metodu, kdy formou polostrukturovaných rozhovorů zjišťovala, jak konkrétní osvojitelé nahlízejí zpětně na proces výběru a přípravy na osvojení dítěte. Výzkumné šetření autorka zrealizovala aktivně a získaná data utřídila a zpracovala do vyhodnocení okruhů, které si vytyčila. Ocenění si zaslouží poslední věta Závěru práce, kdy autorka upozorňuje na zranitelné místo při prvotním kontaktu s dítětem, je-li dítě v pěstounské péči. Pěstounská péče na přechodnou se rozvíjí také dle nových pravidel, daných novelou zákona o SPOD a často trpí chybami z neznalosti a odborné nedostačivosti nových pěstounů. Upozornění autorky na potřebu zaměření pozornosti na tuto otázku je inspirativní.

Práce splňuje nároky na daný typ závěrečné práce.

Použití literatury, která se sice zabývá tématem osvojení, ale jde o literaturu neaktuálního data, zohledňuji při celkovém hodnocení práce.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: 2-3

Datum, podpis: 14.5.2018

PhDr. Hana Hejnová